

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI
FILOZOFICKÁ FAKULTA
KATEDRA DĚJIN UMĚNÍ

OBOR: *DĚJINY VÝTVARNÝCH UMĚNÍ*

Alois Moravec
a
Sdružení jihočeských výtvarníků

MAGISTERSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE

Hana Krubnerová

Vedoucí diplomové práce: doc. PaedDr. Alena Kavířáková, Dr.

OLOMOUC 2012

Prohlašuji, že jsem magisterskou diplomovou práci vypracovala samostatně. K práci jsem použila literaturu a prameny uvedené v seznamu na konci.

V Litovli dne 20. 6. 2012

Hana Krubnerová

Na tomto místě bych ráda poděkovala především doc. PaedDr. Aleně Kavířákové, Dr. za odborné vedení diplomové práce, za řadu cenných podnětů, rad a připomínek. Dále bych chtěla poděkovat zaměstnancům Státního oblastního archivu v Plzni a Třeboni a také pracovníkům archivu Akademie výtvarných umění v Praze a archivu Západolázeckého muzea v Plzni za ochotu, vstřícnost a umožnění badatelské práce. Za celou řadu materiálů a vzpomínek na Aloise Moravce děkuji své babičce Mileně Jílkové (Moravcové), které bych tímto chtěla svou práci věnovat.

Obsah

1. Úvod	5
2. Zhodnocení archivních fondů a dosavadního vývoje bádání	77
3. Život Aloise Moravce	13
4. Sdružení jihočeských výtvarníků	23
4. 1. Založení a historie SJV	23
4. 2. Výstavní činnost SJV	29
4. 3. Editorství a další činnost SJV	49
5. Umělecká tvorba Aloise Moravce	55
5. 1. Ilustrátorská tvorba	55
5. 2. Grafická tvorba	68
5. 3. Malířská tvorba	74
6. Závěr	92
Prameny	94
Literatura	95
Summary	99
Seznam obrazové přílohy	100
Obrazová příloha	111

1. Úvod

Ve své práci, jak uň i samotný název napovídá, se hodlám zabývat osobností Aloise Moravce a Sdružením jihoľeských výtvarníkŤ (dále SJV) v Ľeských BudŤovicích. KonkrétnĚ se jedním z vytyľených úkolŤ stane posouzení moňného promítnutí nĚkterých lokálních specifik Jihoľeského kraje a dané doby do umĚcovy tvorby, stejnĚ jako do Ľinnosti jmenovaného sdružení. Jak akademický malíř Alois Moravec, tak i jihoľeský spolek SJV, kterého byl výtvarník také Ľlenem, svým významem dokonce pĚsáhli hranice kraje a svou umĚckou Ľinností se zapsali do vývoje Ľeských dĚjin výtvarného umĚní. Moravec se vŤnoval řadĚ odvĚví - malbĚ, kresbĚ, grafice a ilustracím knih a ĽasopisŤ. Mimo to v dobĚ kdy Ĥil v Plzni, se vŤnoval i scĚnografi. Dokladem toho se staly kostýmy, které navrhoval pro pĚdstavení MŤstského divadla v Plzni.¹

V práci se snaĤím o vytvořĚní uceleného pohledu na umĚcovu Ĥivotní cestu a na vývoj jeho výtvarné tvorby. VŤřina autorŤ, kteř se Aloisem Moravcem a jeho dílem zabývali, popisovali umĚcké zrání na základĚ souboru dĚ vytvořĚných v daném výtvarném odvĚví. VĚichni jej vĚak oceŤovali jako umĚce, který velmi citlivĚ a reálnĚ dokázal zachytit krajinu ve spojení s ĽlovĚkem.

Za cíľ své diplomové práce si vytyľuji pĚpomenout nejen malířĚ, kreslířĚ, grafika, ilustrátora Aloise Moravce, který se velmi zajímal o pĚřrodu, umĚ pojmenovat řadu rostlin a ĤivoľichŤ, ale také osobnost velkého optimisty a velmi zábavného spoleľníka pĚ rozhovoru v kavárnĚ Ľi na cestách po jihoľeské krajinĚ

V MoravcovĚ výtvarné tvorbĚ jejíĤ rozsah je znal' ný, zvláštĚ pak v grafice, se lze orientovat obl'as jen s obtíĤemi. Snahu projevila řada osobností jeĤtĚ za umĚcova Ĥivota. Jednalo se pĚdevĚm o jedince, kteř se pohybovali v umĚcovĚ okruhu. Po jeho smrti vĚak zájem o jeho osobu pomalu ustával. Nakonec Alois Moravec upadl témĚ v zapomnĚní jako jeden z mnoha regionálních malířŤ. To je

¹ Alois Moravec, Soubor návrhŤ kostýmŤ pro divadelní hru Bedřcha Smetany *Dalibor*, uloĤeno v archivu Západoľeského muzea v Plzni.

také jeden z dřvodř, proř se i ř pokouřím nyní s řasovým odstupem uchopit jeho řivot a tvorbu vcelku.

Jeden z dalřích impulsř pro mne ředstavuje řsbuzenský vztah, který nař rodinu s římto umřcem pojř. Díky tomuto faktu se mi naskytla řleřitost dostat se k velkému mnořství materiálu z pozřstalosti Jindřcha Moravce, jenř byl otcem mořj babiřky Mileny řílkové, rozené Moravcové.² Jindřch s Aloisem Moravcem udrřoval řilou korespondenci a nřkolikrát spolu i spolupracovali, řemuř se více vřnuji v řásti 5. 1. Ařustrátorská řinnost řosef Moravec, otec Jindřcha Moravce, narozený v roce 1873 v Nepomuku, který později pracoval jako ředitel mřřřanské řkoly v Mikulovicích u Znojma, byl bratrancem Aloise Moravce. Otcem Josefa Moravce z Nepomuku byl krejř ř Vojřch Moravec z Nepomuku, který se narodil v roce 1845 v Borku, a jeho sourozencem byl Aloisřv otec řosef Moravec narozený roku 1849.

Po řolřtelřní kapitole, kde zmiřuji autory střřejní literatury, se zabřvám řivotem a tvorbou akademického malřř. Moravec se narodil a neustále se vracel do jeho milovaných řiřních řech. Jeho dřřství se mu stalo nevysychajřím pramenem, ze kterého řerpal inspiraci pro svá dřla po celý řivot. Popisuji také jeho prařské řkolení v období kolem první svřtové vřlky, řlenství ve spolcích a s řím spojený rozvoj jeho následné umřecké kariéry.

Vřřgi pozornost dále vřnuji Sdruření řiholřeských vřtvárnřř, do jehoř řlenství Moravec vstoupil. Zamřřuji se nejen na historii vzniku a spolkovou práci řlenř, ale i na jeho výstavní, ediřní a dalř řinnost. Pozoruji jeho řřsobení nejen v řiřních řechách, ale díky spolupřaci s dalřimi regionálními organizacemi také v řřřných řástech nař zemř zvlřřřv hlavním mřřř Praze.

V závřelřné řásti práce se zamřřuji na Moravcovu tvorbu, kterou řlením na řilustrátorskou, grafickou a malřřskou. Vzhledem k mnořství autorových dř se snařím pouze na vybraných řřkladech nastřnit vývoj a zmřny v jeho umřeckém zřání.

² Opis řásti kroniky vřnujřící se rodu Moravcř z Kroniky ř. 1 ř řelřovické rody 1654-1954, kterou v roce 1953 vytvořil kronikář řugustin Moravec opisy z Archivu zemř řeské a sepsal rodopisy jednotlivých řelřovických řdř od roku 1654 do roku 1954. Opis ulořen v soukromé pozřstalosti Jindřcha Moravce v řeských řudřovicích. Kronika ř. 1 ř řelřovické rody 1654-1954, <http://www.obec-cizkov.cz/download-file/835-1295923479.pdf>, vyhledáno dne 11. 9. 2011.

2. Zhodnocení archivních fondů a dosavadního vývoje bádání

Základním zdrojem informací pro poznání osobnosti Aloise Moravce se mi stala již zmiňovaná soukromá pozůstalost Jindřicha Moravce – jeho otce – v jeho bývalé pracovně v Mileně Jílkové.³ Zachoval se v ní opis kroniky rodu Moravců, korespondence mezi příbuznými od třicátých až do osmdesátých let 20. století, fotografie, novinové výstřihy a řada výstavních katalogů.

Další významný pramen představoval fond s názvem Alois Moravec (1921-1983) uložený ve Státním oblastním archivu v Plzni.⁴ Kromě katalogů a plakátů k uměleckým výstavám, osobní korespondence a fotografií je zde uloženo několik skic, které dopomohly k poznání umělecky především malířské práce v plénu. Mimo jiné jsem se zde seznámila s několika grafickými listy, novoročními a řadou exlibris.

Umělecké tvorby Aloise Moravce se poprvé kriticky věnoval Bohumil Polan ve *Sborníku grafické práce Hollar* v roce 1931.⁵ V článku s řadou malířských grafických děl popisoval umělecké zrání jeho – Polan – na poli výtvarného umění po roce 1920, kdy opustil brány školy. Umělec tv celoživotní příklon k rodné zemi doložil Polan grafickým cyklem *Průběh* s názvem *Roční období*.⁶

Sám Alois Moravec popisoval svou osobu ve dvou dílech – autobiografických dílech, které uvedl prostřednictvím *Sborníku grafické práce Hollar*. První text s názvem *Lov na krajinu*, který doplnil i svými ilustracemi, napsal Alois Moravec v roce 1933.⁷ V díle se věnoval krajinářství, které označil za lovce krajiny. Zmínil také, jak na svém putování po českých krajích narazil na kladné i záporné odezvy tohoto povolání mezi veřejností. Krátké vyprávění doplnil Moravec dřevoryty.

³ Soukromá pozůstalost Jindřicha Moravce, uložena v Českých Budějovicích.

⁴ Státní oblastní archiv v Plzni, fond Alois Moravec 1921-1983, neuvedeno.

⁵ Bohumil Polan, Vnitřní postavení Aloise Moravce, *Sborník grafické práce Hollar* VII, 1930-1931, s. 133-140.

⁶ Alois Moravec, *Roční období*, Praha 1920.

⁷ Alois Moravec, *Lov na krajinu*, *Průběh* *Sborníku grafické práce Hollar* IX, sv. 4, 1933.

Druhý MoravcŤv samostatný literární text s názvem *Pol'átky malíŤ* vydal taktéŤ Hollar jako pŤlohu l' tvrtého svazku sbor níku v roce 1936.⁸ Na l' trnácti stranách popisoval Moravec dŤství chlapce Slávka, který rád maloval a jeho otec ť ť ul'itel - synŤv talent velmi podporoval. PŤbŤh velmi kopíroval ťivot autora, ale nelze jej zcela ztotoťnit s Aloisem Moravcem, protoťe jak sám autor na konci pŤpsal: *AŤestli se dozvím, ťe nŤkdo roztruŤuje, ťe ten Slávek mám být já, tak ho budu soudnŤstíhat.*⁹ VyprávŤní dokreslily velmi jemné autorovy litografie v hnŤdé barvŤ.

První monografie vŤnovaná jihoŤeskému výtvarníkovi pochází z ruky Moravcova pŤŤele a kolegy FrantiŤka Viktora Mokrého.¹⁰ Publikace *Alois Moravec* byla vydána jako desátý svazek knihovny *Galerie* v roce 1940. Mokřý v ní zmínil dŤství umŤce. S citem popsal krajinu, kde Moravec s rodinou ťil a vyrŤstal. Objasnil zde také zásluhy okolí na rozvoji umŤcova talentu a jeho následné ťkolení. Hlavní l' ást knihy shrnula jeho dosavadní l'innost, kterou autor obohatil o Ťadu soudobých kritik. Bohuťel zde vŤak uvedl pouze jméno autora tŤchto hodnotících statí. Úplné citování zdroje chybí, takťe dohledání je témŤŤ nemoťné. Výtisk je doplnŤn Ťadou reprodukcí, které ilustrují text a objevují se i na konci knihy v rozsáhlé obrazové pŤŤloze.

K ťedesátinám umŤce sepsal Arsen Pohribný l'lánek *44 let grafické práce Aloise Moravce* uveŤjnŤný v l'asopise *Hollar* v roce 1960.¹¹ V nŤm sleduje, jak se jeho styl grafické tvorby vyvíjel od ťkoly pŤŤes dvŤsvŤtové války ať do ťedesátých let. Upozornil na to, ťe se Moravec stále drťel náklonnosti k venkovu, l' ímť projevoval víru v ťivot a zachovával si optimismus i v nepŤznivých dobách.¹² Autor také poukázal na to, ťe se jíť mezi mladými umŤci nenaťel ani jeden pokrač'ovatel této generace, do které patŤl Moravec a jeho spoluťáci z Akademie výtvarných umŤní v Praze. PŤŤ stran dokumentujících vývoj umŤecké tvorby dokreslil Pohribný reprodukcemi Moravcových grafických listŤ.

⁸ Alois Moravec, *Pol'átky malíŤ*, *PŤloha Sborníku grafické práce Hollar* XII, sv. 4, 1936.

⁹ Ibidem, s. 14.

¹⁰ FrantiŤek Viktor Mokřý, *Alois Moravec*, Praha 1940.

¹¹ Arsen Pohribný, *44 let grafické práce Aloise Moravce*, *Sborník grafické práce Hollar* XXXI, sv. 1, 1960, s. 34-38.

K výše zmíněnému řísu revui *Hollar* vyšla také příloha Alois Moravec, *Soupis grafických prací*.¹³ Arsen Pohribný si zde vytýčil nesnadný úkol sepsat dosavadní grafickou činnost umělce v pokud možno vyčerpávajícím seznamu, na kterém s ním Moravec spolupracoval. Soupis prací rozdělil Pohribný na část grafiky, která je řazena podle data vzniku. Druhý díl, ve kterém sepsal knižní ilustrace, uspořádal Pohribný podle nakladatelů knih. Katalog opatřil Moravec svým doslovem, ve kterém vysvětlil, že časové zařazení bylo velmi náročné a občas i nemožné.¹⁴ Proto z důvodů větší přehlednosti řadil obsažená díla podle nakladatelství a nikoliv chronologicky, jak bývá obvyklé. V doprovodném textu Pohribný ve stručnosti shrnul profesní život Aloise Moravce od dětství až do dospělosti. Katalog doplnily Moravcovy dřevoryty s typickými náčrtky lidí při práci a v sejetí s krajinou.

Z tohoto výše zmíněného soupisu o čtyř roky později řerpala Eva Buřgová pro druhé monografické dílo. Publikace s názvem *Ilustrátor Alois Moravec* vyšla v roce 1964.¹⁵ Eva Buřgová pojala umělce z pohledu jeho ilustrátorské činnosti, která byla velmi rozsáhlá. Záznam života Aloise Moravce započala příchodem do Prahy v roce 1913, kdy nastoupil na Uměleckoprůmyslovou školu. Vykreslila zde vývoj školení a působení jednotlivých profesorů na Moravcův pozdější styl. Hlavní část knihy věnovala autorka shrnutí práce na výtvarných doprovodech knih od jeho prvotiny v roce 1916 až do roku vydání publikace. Kniha však nevytváří soupis děl, ale postihuje vývoj změn v pojetí knižního doprovodu skrze přechy stěžejními příklady ilustrací. Detailně popsala vzhled vyobrazení a také použitou techniku, jejím prostřednictvím Moravec dosahoval požadovaného výrazu. Text doplnily čtyř prvotní dřevoryty a reprodukce děl. Na konci doplnila autorka bibliografii, která vyšla ze soupisu bibliografie podle nakladatelství uvedeného v řísopise *Hollar* v roce 1960, o dalších tituly.

¹² Ibidem, s. 38.

¹³ Arsen Pohribný, Alois Moravec, *Soupis grafických prací*, Příloha Sborníku grafického umění Hollar XXXI, Praha 1960.

¹⁴ Ibidem, s. 18.

¹⁵ Eva Buřgová, *Ilustrátor Alois Moravec*, Praha 1964.

Tvorbou akademického malíře Aloise Moravce se ve své diplomové práci *Obrazová tvorba Aloise Moravce v meziválečném období* zabývala Jana Kladivová.¹⁶ Napsala ji v roce 1979 na Karlově univerzitě v Praze. Kladivová se ve své práci věnovala především období dvacátých a třicátých let 20. století. Pro Moravce znamenaly tyto roky začátek kariéry výtvarníka. Autorka postihla ve třech kapitolách první třetinu uměcova života. Nejdříve nastínila poměry ve vývoji českého výtvarného umění v první čtvrtině minulého století. Postihla souboj na domácí výtvarné scéně mezi českou tradicí a západními vlivy přicházejícími především z Francie. Dále na vybraných příkladech Moravcových obrazů ukázala směr, kterým se umělec ve své práci ubíral. Kladivová také v důležitých souvislostech objasnila, z jakého důvodu a kdy si autor vybíral tematiku krajinou nebo sociální, což představovalo dva hlavní proudy jeho tvorby. V diplomové práci dospěla Jana Kladivová k závěru, že Moravcovu tvorbu nelze rozdělit do tematických okruhů nebo stylů. Podle dobové kritiky v novinách a časopisech vydedukovala, že byl hodnocen kladně především díky vztahu člověka k přírodou a lásce k ní. Sama autorka v jeho tvorbě ocenila, že dokázal skloubit krajinou a sociální tematiku. Text doplnila o katalog obrazů, které uvedla jako příklady ve své diplomové práci, přehledem autorových výstav s polhem vystavených děl a soupisem základních biografických dat umělce. Mimo to vytvořila seznam výtvarných cen a vyznamenání, které Moravec získal, a shrnula zahraniční cesty, které podniknul ve zkoumaném období. Práce Kladivové se značně zakládá na Moravcově monografii od Mokrého, kterou kopíruje i časové vymezení. Zcela zde chybí obrazová příloha popisovaných obrazů.

Diplomová práce *Obrazová tvorba Aloise Moravce v meziválečném období* se stala výchozím zdrojem pro stať Kladivové uveřejněnou ve *Sborníku vlastivědných prací o Čumavě*, který vydalo město Kačperské Hory k svému 650. výročí v roce

¹⁶ Jana Kladivová, *Obrazová tvorba Aloise Moravce v meziválečném období* (diplomová práce), Katedra dějin umění a estetiky, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, Praha 1979.

1980.¹⁷ L'ánek, který autorka nazvala *Košny tvorby akademického malíše Aloise Moravce*, vřak nepšnesl ň dle mého názoru ň hádné nové objevy l'i závŔy. Jde pouze o zkrácenou verzi její diplomové práce url'enou pro ģirģi vešjnost.

O výstavní l'innosti umŔce a l'ástel'nŔi jeho řivotŔ pojednala šada katalogř výstav.¹⁸ Úvodní slova vŔřinou psali Moravcovi pšatelé a známí, kteš se pohybovali v jeho okruhu, tvošili s ním nebo sdíleli stejnou náklonnost k jiřním L'echám. Mezi nimi se l'asto objevovalo jméno básníka Ladislava Stehlíka, kritika Bohumila Polana a výtvarníka Karla Ģtíky, jejichř texty se neustále s malými obmŔami opakují.

Naposledy se k tvorbŔ Aloise Moravce vyjadšovaly novinové l'ánky Jaroslava Riedla, který intenzivnŔ pšpomínal umŔecký pšnos akademického malíše ve dnech výrol'í jeho narození l'i úmrtí. UvešjnŔné informace ale jiř nepšnářely nic nového.¹⁹

Druhým subjektem, kterým jsem se více zabývala ve své práci, je regionální spolek Sdruření jihořeských výtvarníkř v L'eských BudŔovicích. Základem pro zpracování spolku se mi stal fond Sdruření jihořeských výtvarníkř (dále SJV), který je ulořen ve Státním oblastním archivu v Tšeboni (dále SOA Tšeboř).²⁰ Fond uspořadala Dana Hubená a inventášsepsal Oldřch Ģeda. Materiály pochází z let

¹⁷ Jana Kladivová, *Košny tvorby akademického malíše Aloise Moravce*, *Sborník vlastivŔdných prací o ĢumavŔk 650. výrol'í mŔsta Kařperské Hory*, Kařperské Hory 1980, s. 193-203.

¹⁸ Ladislav Stehlík, *Lidé a práce v obrazech akad. Malíše a grafika Aloise Moravce* (kat. výst.), Salon výtvarné dílo v Praze 1946. ň Jan Loriř, *Alois Moravec, souborná výstava přvodní grafiky* (kat. výst.), Sírř Hollar Praha 1946. ň Karel Ģtíka, *Alois Moravec* (kat. výst.), Výstavní síř Melantrich v Praze 1951. ň Karel Ģtíka, *Alois Moravec soubor grafiky k ředesátinám* (kat. výst.), Výstavní síř Hollar v Praze 1959. ň Ladislav Stehlík, *Alois Moravec, nositel vyznamenání řa vynikající práciŔ* (kat. výst.), VlastivŔdné muzeum ve Strakonících 1964. ň Ladislav Stehlík, *Alois Moravec, Pátá výstava prací ze Ģumavy a Pořumaví* (kat. výst.), Ģumavské muzeum Kařperské Hory 1969. ň Ladislav Stehlík, *Alois Moravec* (kat. výst.), Okresní vlastivŔdné muzeum ve řNáše nad Sázavou 1971. ň *Alois Moravec, grafické dílo* (kat. výst.), Sál zámku v KromŔšři 1972. ň Vladimír š ešřcha, *Alois Moravec, grafické dílo* (kat. výst.), Východořeská galerie v Pardubicích 1974. - *Alois Moravec: Obrazy z Horařřovic* (kat. výst.), MŔstské muzeum v Horařřovicích 1976. - Ladislav Stehlík, *Zaslouřilý umŔec Alois Moravec, VýbŔ z díla* (kat. výst.), Okresní muzeum v Písku 1976. ň *Zaslouřilý umŔec Alois Moravec, nositel vyznamenání řa vynikající práciŔ Ģumavské Motivy* (kat. výst.), Muzeum Ģumavy Kařperské Hory 1978. ň Bohumil Paclík, *Alois Moravec* (kat. výst.), Husine 1979. ň Blanka Stehlíková ň Ladislav Stehlík, *Alois Moravec, VýbŔ z díla* (kat. výst.), Galerie Václava Ģpály v Praze 1980. - Blanka Stehlíková, *Alois Moravec, VýbŔ z díla* (kat. výst.), Alřova jihořeská galerie v Hluboké nad Vltavou (rok neuveden). ň Bošvoj Lauda, *Zaslouřilý umŔec Alois Moravec, obrazy a grafiky* (kat. výst.), Alřova jihořeská galerie v Hluboké nad Vltavou 1984.

¹⁹ Jaroslav Riedl, Pootavská malíšská košst, *L'eskobudŔovické listy*, 13. 1. 1994. - Jaroslav Riedel, Malíš prožášený sluncem i duchem, *L'eskobudŔovické listy*, 7. 3. 1997, s. 5. ň Jaroslav Riedl, Moravcovo malíšské dílo, *NedŔní kanape*, l'. 13, sobotní pšřloha jihořeských Deníkř Bohemia, 30. 3. 2002, s. 2.

²⁰ Státní oblastní archiv Tšeboř (dále SOA Tšeboř), fond Sdruření jihořeských výtvarníkř (dále SJV) v L'eských BudŔovicích 1925-1950, Invetášev. l'. 43.

1925 až 1950, kdy regionální spolek působil. Poté co sdružení ukončilo svou činnost, odkázalo veškerou dokumentaci archivu, díky čemuž je dnes fond velmi obsáhlý. Mezi dokumenty se nachází přehládky členů, výstavní katalogy, pozvánky na výstavy, výstavní ohlasy z dobového tisku, ale i úřední doklady a další listiny spojené s činností sdružení.

Samo Sdružení jihočeských výtvarníků vydávalo jednou ročně v letech 1934 až 1941 svůj *Sborník výtvarného umění Práce*.²¹ Po pětileté odmlce vyšlo poslední číslo *Sborníku Práce SJV, Umění jihočeských výtvarníků* za roky 1947–1948. Ročníky informovaly o probíhajících i plánovaných výstavách, uveřejňovaly umělecké statuty svých členů, připomínaly výročí narození i úmrtí členů a významných osobností výtvarné scény. Na konci každého čísla bylo shrnuto, co projednala valná hromada spolku. Textovou složku doplnila řada reprodukcí výtvarných děl členů SJV.

Nejnoveji se Sdružení jihočeských výtvarníků věnoval Oldřich Nesvadba ve své diplomové práci s názvem *Sdružení jihočeských výtvarníků v českých Budějovicích 1925–1950*, kterou napsal během svého studia na Historickém ústavu Filozofické fakulty Jihočeské univerzity v českých Budějovicích v roce 2007.²² Oldřich Nesvadba zprostředkoval pohled na spolek především z historického hlediska. Uvedl historii vzniku a založení SJV, organizační strukturu, výstavní a publikační činnost spolku. V medailoncích připomněl některé vybrané členy organizace a také legionáře v řadách SJV. Ve své práci se zaměřil spíše na dějinné souvislosti spolku a jeho osobností než na výtvarnou stránku.

²¹ Karel Chochola (red.), *Práce: sborník výtvarného umění*, české Budějovice, šest čísel sborníku z let 1934–1936 a dále 1939–1941. - Jiří M. Linhart (red.), *Umění jihočeských výtvarníků 1947–1948, Sborník Práce SJV*, české Budějovice 1947.

²² Oldřich Nesvadba, *Sdružení jihočeských výtvarníků v českých Budějovicích 1925–1950* (diplomová práce), Historický ústav Filozofické fakulty Jihočeské univerzity v českých Budějovicích, české Budějovice 2007.

3. Život Aloise Moravce

Jihočeská obec Malé Chyčky²³ severně od Milevska leží v oblasti nazývané Česká Sibiš. Zde v kopcovité, drsné krajině skoro sedm set metrů nad mořem dne 5. ledna 1899 přišel na svět malíř a grafik Alois Moravec [1]. Chlapec se narodil do učitelské rodiny jako první syn Josefa Moravce a jeho manželky Anežky [2].

Malířova matka Anežka Moravcová, rozená Gmířová se narodila v okrese Písek v obci Dmýčtice dne 21. ledna 1866.²⁴ Byla ženou v domácnosti. Josef Moravec se narodil 23. března 1849 v Borku v okrese Plzeň. Aloisův otec studoval polytechniku a architekturu v Praze, ale nemohl ji dokončit pro smrt rodičů.²⁵ Začal přitom jako učeň na školách po jižních Čechách v Jistebnici, Chyčkách, Střílské Hoštici. Mimo vyučování ve školách si přivydělával také jako portrétista.

Rod Moravců původně pochází z obce Lečovice u Nepomuka, kde byl jedním ze starých usedlých selských rodů.²⁶ První záznam o Moravcích v místní kronice vznikl již 5. listopadu 1652.²⁷ Z této doby jsou zapsáni v domovním čísle popisném 11.

Alois Moravec byl prvorozené dítě a měl tři mladší sourozence. Sestra Marie²⁸ se narodila druhá, ale nedožila se ani jednoho roku. Další sestra Anežka²⁹ se provdala za ing. Jiřího Krechlera do Prahy a měla s ním dvě děti - Jiřinu a Jindřicha. Bratr Vojtěch³⁰ se školil jako hák u profesora Josefa Gořáka³¹ a stal se akademickým

²³ Dnešní název obce - Chyčky. Moravec se stal jejím řádným občanem.

²⁴ Rodný list Aloise Moravce, uložen na matrice Obecního úřadu v Chyčkách, opis převzat z projektu Osobnosti Chyžska hák ZČ Chyčky 2008, <http://www.zschysky.cz/2008/osobnosti-chysecka/>, vyhledáno dne 11. září 2011.

²⁵ Ladislav Stehlík, *Alois Moravec, Nositel vyznamenání a vynikající pracovníkat. výst.*, Vlastivědné muzeum v Strakonici 1964, s. 2.

²⁶ Kronika l. 1 v Lečovické rodě 1654 až 1954, V roce 1953 kronikář Augustin Moravec vytvořil opisy z Archivu země České a sepsal rodopisy jednotlivých lečovických rodů od roku 1654 do roku 1954., <http://www.obec-cizkov.cz/download-file/837-1295926178.pdf>, vyhledáno dne 11. září 2011.

²⁷ Opis části kroniky vztahující se k rodu Moravců z Kroniky l. 1 v Lečovické rodě 1654-1954, kterou v roce 1953 vytvořil kronikář Augustin Moravec opisy z Archivu země České a sepsal rodopisy jednotlivých lečovických rodů od roku 1654 do roku 1954. Opis uložen v soukromé pozůstatosti Jindřicha Moravce v Českých Budějovicích.

²⁸ Ibidem. (27. 6. 1900 v Chyčkách - 29. 1. 1901 v Chyčkách)

²⁹ Ibidem. (10. 1. 1902 v Chyčkách - nezjištěno)

³⁰ Ibidem. (10. 4. 1904 v Chyčkách - nezjištěno)

³¹ Jindřich Bošáček, *Josef Gořák, Otakar Novotný*, Praha 2011. a Zdeněk Lukeš, *Josef Gořák*, Praha 2010. - (RG), Rostislav Gvácha, Josef Gořák, in: Anděla Horová (ed.), *Nová encyklopedie českého výtvarného umění*, A-M, Praha 1995, s. 211-212.

architektem. Oženil se s Bedřichou Zimovou a měl s ní syna Aleše. Žil v Praze Dejvicích a často se s bratrem Aloisem navštěvoval. Poslední z dětí byl Josef³², který studoval Reálnou školu ve Strakonici, poté pokračoval na Učitelském ústavu v Praze. Nakonec nastoupil jako učitel v Běznové Loun.

Rodina Moravcova žila v Chýčkách v pšzemí jednoposchoňvého domu čísla popisného 22 [3]. Pŕvodní dŕm patŕl ŕidovské rodině Oppenheimerŕ.³³ V Chýčkách byli Moravcovi až do roku 1908, kdy se pŕestŕhovali do Stŕlských Hoŕtic u Horaŕňovic za novým pracovním místem Josefa Moravce.

Oproti pŕedchozímu chudému a nehostinnému kraji bylo okolí Stŕlských Hoŕtic pro malého Aloise rájem. Pŕdevgím ŕeka Otava poskytovala nové zajímavosti a zážitky pro devítiletého chlapce ŕi koupání, chasníky plavící konŕnaveŕer, v zimě ŕeku plnou ledových ker.³⁴ Povodí ŕeky Otavy se stalo malířovou velkou láskou a doménou hned od samého počátku. Samotná ves Stŕlské Hoŕtice leŕhela na pomŕrně frekventované cestě a díky zámku s parkem budila dojem mŕsteŕka.

Talent zdŕdil Alois Moravec po svém otci Josefovi, ten také jiŕ jako ŕák Reálné školy v Rokycanech vynikal jako skvŕlý kreslíř. Pŕestoŕe nemohl po smrti svých rodiŕŕ dostudovat, nevzdal se svého nadání. Dokonce se kreslením portrétŕ pŕvydŕával a jen litoval, ŕe se sám nemohl vyŕkolit a vŕnovat se umŕní. I tak to byl ŕlovŕk velmi vzdŕaný se ŕirokým rozhledem. Proto u svého syna jeho talent vŕgemŕnŕpodporoval a rozvíjel.³⁵

Alois Moravec se vzdŕával nejprve v letech 1908ŕ1911 na Obecné škole ve Stŕlských Hoŕticích, poté pŕŕel na Mŕŕanskou školu do Horaŕňovic. Zde uŕil vynikající učitel kreslení Ladislav Novotný, který pŕedával ŕákŕm nejen výborné

³² Opis (pozn. 27) - (8. 12. 1908 v Kozlově - 27. 5. 1933 v Lounech na zápal mozkových blan)

³³ Augustin Jarolímek, *Chýčcko v historii více jak osmi století*, Chýčky 2009, s. 184. - Po roce 1918 tento dŕm koupil učitel Tomáŕek, a proto se mu zaŕalo ŕkat Tomáŕkovna. Do dnešních dnŕ se bohuŕel nezachoval, protoŕe jej po pŕchodu komunismu dalo zboŕt Jednotné zemŕŕské druŕstvo.

³⁴ Ladislav Stehlík, *Alois Moravec* (pozn. 25), s. 2.

³⁵ Boŕvoj Lauda, *Zaslouŕilý umŕec Alois Moravec, obrazy a grafika* (kat. výst.), Mŕstské muzeum v Milevsu 1984. - Kromŕ svého syna se také zaslouŕil o to, ŕe pŕsvŕdl ŕi rodiŕe Richarda Laudy, aby souhlasili se studiem svého syna na praŕské malířské akademii u profesora Maxmiliána Pirnera. ŕi Vladimŕr Havel, *Od kupectví k paletě*, Blatná, rok neuveden, s. 50-51.

kreslíšské základy a pohotovost, ale také lásku k umění.³⁶ Z roku 1909 se dochovaly první náčrtky nadaného školáka. Ukazují na velkou spontánnost, kreslíšskou pohotovost a smysl pro barevnou harmonii. Díky všem příznivým vlivům složil přijímací zkoušku na Uměleckoprůmyslové škole v Praze. Mladík dokonce uspěl v konkurenci uchazečů, z nichž někdy vyhlí Boháčovu moderní uměleckou školu malířství v Praze³⁷ nebo Soukromou výtvarnou školu Karla Reisnera v Praze.³⁸

Do Prahy přišel mladý Alois Moravec poprvé v roce 1913 jako šestnáctiletý právnický deník svého velkého uměleckého vzoru Mikoláše Alge.³⁹ Na Uměleckoprůmyslové škole v Praze studoval nejprve ve všeobecném oddělení u profesora Emanuela Dítě⁴⁰ a Arnošta Hofbauera⁴¹, u kterých během povinných dvou let získal základy kresby a malby.⁴² Následně přišel do ateliéru mladého profesora Františka Kysely⁴³, který rozvíjel kreslíšskou tradici pod vlivem Mikoláše Alge. Měl také vliv na orientaci svého žáka směrem ke grafickým disciplínám, které Moravec využil především v knižních ilustracích.

Ještě na škole ve svých sedmnácti letech začal pracovat na grafických úpravách knih. Jeho první ilustrovaná kniha *O vysvobození prince Jirky* od Antonína Sovy vyšla v nakladatelství Hejdy a Tuláka v roce 1916.⁴⁴ V téže době se objevila v nakladatelství Františka Topiče i další kniha s jeho ilustracemi *České pohádky o Kristu Pánu* od Karla Václava Raisa.⁴⁵ Oba políny velmi kladně přijala kritika i nakladatelé, takže se mu následně zakázky jen hrnuly. Více k jeho prvním ilustracím a dalšímu počinům se věnuji v kapitole 5. 1. Ilustrátorská činnost.

³⁶ Ladislav Stehlík, *Alois Moravec* (pozn. 25), s. 2.

³⁷ Učili na ni bratři Boháčové, Alois, Josef a Maxmilián. - (AP) Alena Pomajzlová, Boháčův bratr, in: Anděla Horová (ed.), *A-M* (pozn. 31), s. 77.

³⁸ Eva Buřgová (pozn. 15), s. 11.

³⁹ Ibidem.

⁴⁰ Emanuel Dítě ml. (1862 Praha – 1944 Praha), profesor figurální kresby a malby na UPRUM v Praze v letech 1903-1925. - (AKo) Adriana Košíšková, Emanuel Dítě ml., in: Anděla Horová (ed.), *A-M* (pozn. 31), s. 139.

⁴¹ Arnošt Hofbauer (26. 4. 1869 Praha – 11. 1. 1944 Praha) - (TV) Tomáš Vlček, Arnošt Hofbauer, in: Anděla Horová (ed.), *A-M* (pozn. 31), s. 272.

⁴² František Viktor Mokřý, *Alois Moravec* (pozn. 10), s. 13-14.

⁴³ František Kysela (4. 9. 1881 Kouřim – 20. 2. 1941 Praha) - Emanuel Poche – Sylva Marešová, *František Kysela*, Praha 1956. - (JL) Jaroslava Lencová, František Kysela, in: Anděla Horová (ed.), *A-M* (pozn. 31), s. 431.

⁴⁴ Antonín Sova, *O vysvobození prince Jirky*, Praha 1916.

V roce 1916 přestěhoval na Akademii výtvarných umění v Praze do grafické speciálky profesora Maxe Švabinského, kam se dostal již bez přijímacích zkoušek.⁴⁶ Stejně jako řada dalších studentů navštívil Alois Moravec soukromý ateliér Švabinského ve Lvovské ulici a ukázal mu své práce, díky nimž byl přijat na Akademii.⁴⁷ Profesor měl velké nároky na své žáky a neakceptoval lajdáctví a bohémství. Dokázal však na druhou stranu ocenit snahu a píli. Alois Moravec neměl s morálkou problémy. Nadále tedy pod vedením nového profesora rozvíjel anglickou tradici a výtvarné znalosti, které získal již v předchozích letech u profesora Kysely.

Na akademii se ve třídě specializované na grafiku školil osm semestrů až do roku 1920. Během svého studia jej profesor Švabinský hodnotil známkou velmi dobrý.⁴⁸ Mezi jeho spolužáky patřili například Vlastimil Rada⁴⁹, Vojtěch Sedláček⁵⁰, Jan Rambousek⁵¹, Karel Čtíka⁵² nebo Jan Slavíček⁵³, syn známého malíře Antonína Slavíčka⁵⁴. Jan Rambousek na něj vzpomínal v článku o třídě profesora Švabinského pro časopis *Hollar* slovy: *Ať koutku seděl malý, vrtogvív neposedá Moravec, jedna z posledních nadějí školy.*⁵⁵

⁴⁵ Karel Václav Raisner, *České pohádky o Kristu Pánu*, Praha 1916.

⁴⁶ Eva Buňgová (pozn. 15), s. 16. - Johanka Dvořáček, *Malířdomoviny*, Signál 1978, s. 3.

⁴⁷ Jan Rambousek, O grafické speciálce profesora Maxe Švabinského, *Sborník grafických prací Hollar, 1927-1928*, I. 4, s. 12.

⁴⁸ Archiv Akademie výtvarných umění v Praze, Katalogy grafické školy prof. Maxe Švabinského 1910-1927, uloženo na Akademii výtvarných umění v Praze, neuvedeno.

⁴⁹ Vlastimil Rada (1895 Česká Budějovice - 1962 Praha), na AVU v Praze (1912-1919) - Jan Květa: *Vlastimil Rada: Malířská ilustrátor*, Praha 1953. - *Vlastimil Rada: 1895-1962*, Praha 1976. - (JB) Jana Brabcová, Vlastimil Rada, in: Anděla Horová (ed.), *Nová encyklopedie českého výtvarného umění, N-H*, Praha 1995, s. 667-668.

⁵⁰ Vojtěch Sedláček (1892 Liběňany - 1973 Praha), na AVU v Praze (1911-1921) - Václav Vilém Čtěk, *Vojtěch Sedláček*, Praha 1957. - Vlastimil Květenský, *Vojtěch Sedláček*, Hradec Králové 1972. - (SM) Simona Mayerová, Vojtěch Sedláček, in: Anděla Horová (ed.), *N-H* (pozn. 49), s. 724.

⁵¹ Jan Rambousek (1895 Praha - 1976 Praha), na AVU v Praze (1913-1921) - Jiří Hlužík, *Jan Rambousek*, Praha 1963. - (JW) Jana Wittlichová, Jan Rambousek, in: Anděla Horová (ed.), *N-H* (pozn. 49), s. 670.

⁵² Karel Čtíka (1898 Praha - 1975 Praha), na AVU v Praze (1919-1923) - (LH) Lubomír Hlavíček, Karel Čtíka, in: Anděla Horová (ed.), *N-H* (pozn. 49), s. 843.

⁵³ Jan Slavíček (1900 Praha - 1970 Praha), syn Antonína Slavíčka, na AVU v Praze (1916-1925) - Lubomír Hlavíček, *Jan Slavíček*, Praha 1980. - (DKr) Daniela Kramerová, Jan Slavíček, in: Anděla Horová (ed.), *N-H* (pozn. 49), s. 757.

⁵⁴ Antonín Slavíček (16. 5. 1870 Praha - 1. 2. 1910 Praha) - Roman Prahel, *Antonín Slavíček: 1870-1910*, Praha 2004. - Jan Marius Tomeš, *Antonín Slavíček*, Praha 1966. - (MHI) Miroslava Hlaváčková, Antonín Slavíček, in: Anděla Horová (ed.), *N-H* (pozn. 49), s. 755-757.

⁵⁵ Jan Rambousek (pozn. 47), s. 12.

Spolu se svými spolužáky ze Gvabinského třídy Vlastimilem Radou, Vojtěchem Sedlářkem a Janem Rambouskem vstoupil Alois Moravec do Výtvarného odboru Umělecké besedy⁵⁶ v Praze v roce 1917. Uvnitř Umělecké besedy tak vzniklo seskupení umělců nazývané *Domovinné křídlo*, které získalo význam ve vývoji novodobého českého malířství.⁵⁷ V této době vládl dialog mezi starší a novou nastupující generací umělců, ale i výměna názorů mezi jednotlivci. Jedni se přiklínili k západním vzorům především francouzským. Naproti tomu si Alois Moravec spolu se svými druhy vybrali druhou skupinu, která se přibližovala k národnímu dědictví. Mezi jejich vzory můžeme počítat hlavně Mikoláše Aleje⁵⁸, ale i Antonína Slavíčka a Jana Preislera⁵⁹. K vývoji ve svém pak postupovali opatrně a přijímali jen málo z nových uměleckých forem.

Hlavní přínos domovinného křídla je datován po první světové válce, kdy Moravec společně s Vlastimilem Radou, Vojtěchem Sedlářkem, Janem Rambouskem, Jaroslavem Jarešem⁶⁰, Gustou Neklovou⁶¹, Václavem Rabasem a Bohumilem Ullrychem⁶² ve své tvorbě vyjádřili svůj postoj k sociálnímu a venkovskému realismu. Přinesli nový pohled na českou krajinu, která byla zbavena romantické malebnosti a symbolismu. Konec války potom vedl domovinné křídlo k uměleckým projevům s pozorností zaměřenou na sociální témata. Hlavním tématem ve dvacátých letech 20. století se jim stala česká krajina a sejetí venkovského člověka s ní. Umělci chtěli dosáhnout světovosti jinými prostředky než

⁵⁶ (JB) Jana Brabcová, *Umělecká beseda*, in: Ando Horová (ed.), N-Ť (pozn. 49), s. 878.

⁵⁷ Bohumil Polan (pozn. 5), s. 133-134. - Blanka Stehlíková, *Alois Moravec, Výběh z díla* (kat. výst.), Alžbava jihočeská galerie v Hluboké nad Vltavou nedatováno.

⁵⁸ Mikoláš Alej (18. 11. 1852 Mirovice ň 10. 7. 1913 Praha) malíř kreslíř ilustrátor, dekoratér - Luboř Hlaváček, *Mikoláš Alej*, Praha 1974. - Jiř Kotalík, *Mikoláš Alej: 1852-1913* (kat. výst.), Jízdárna Pražského hradu v Praze 1979. - Roman Prahl, Mikoláš Alej, in: Ando Horová (ed.), A-M (pozn. 31), s. 23-24.

⁵⁹ Jan Preisler (17. 2. 1872 Popovice ň 27. 4. 1918 Praha) - Jiř Kotalík, *Jan Preisler*, Praha 1968. ň Petr Wittlich, *Jan Preisler, 1872-1918*, Praha 2003. - (EP-DKr) Eva Petrová - Daniela Kramarová, Jan Preisler, in: Ando Horová (ed.), N-Ť (pozn. 49), s. 646-648.

⁶⁰ Jaroslav Jareš (10. 1. 1886 Kutná Hora ň 30. 11. 1967 Praha) - Redakce, Jaroslav Jareš, in: Ando Horová (ed.), A-M (pozn. 31), s. 315.

⁶¹ Gusta (Augusta) Neklová-Jarešová (7. 7. 1890 Jablonné u Nevekova ň 15. 9. 1919 Kutná Hora) - (JK) Jiř Kohoutek, Gusta (Augusta) Neklová-Jarešová, in: Ando Horová (ed.), *Nová encyklopedie českého výtvarného umění, Dodatky*, Praha 2004, s. 535.

⁶² Bohumil Ullrych (12. 12. 1893 Velký Bor ň 7. 2. 1948 Praha) - František Viktor Mokřý, *Bohumil Ullrych*, Praha 1946.

pouhým následováním forem Pařížské školy.⁶³ Alois Moravec se účastnil všech
lidských výstav Výtvarného odboru Umělecké besedy až do roku 1936. Besední
sborník *Život* téměř každém čísle uveřejňoval reprodukce jeho výtvarných děl.

Vedle Výtvarného odboru Umělecké besedy se Alois Moravec stal od roku
1919 členem Spolku českých umělců grafiků Hollar (dále SČUG Hollar).⁶⁴ Již
jako člen Akademie výtvarných umění v Praze na doporučení profesora Maxe
Gvabinského posílal spolu s Vojtěchem Sedláčkem své grafické listy do Hollaru.⁶⁵ Po
členění se hned od počátku velmi aktivně podílel na výstavní činnosti a to jak
na domácích tak i zahraničních výstavách například i v Tokiu, Paříži nebo Londýně.
Sborník grafické práce Hollar, který vycházel jednou za čtvrt roku, pravidelně
přinášel svým členům ukázky těchto vystavených děl v podobě reprodukcí.

⁶³ Blanka Stehlíková, *Alois Moravec, Výběh z díla* (kat. výst.), Alžběta jihočeská galerie v Hluboké nad Vltavou.

⁶⁴ K založení Sdružení českých umělců grafiků Hollar (zkratka SČUG Hollar) došlo roku 1917, těsně
po vzniku Československé republiky díky dvěma výtvarným umělcům, Pavlovi Františku
Gimonovi a Maxi Gvabinskému. Společně s nimi stáli ve vedení původní organizace, která měla
patnáct členů. Mezi první členy patřili například František Bílek, Václav Hugo Brunner, Bohumír
Jaroněk, Zdeněk Kratochvíl, František Kysela, Jan Konečný, Karel Vík a další. Do názvu si spolek
vybral jméno významného českého barokního rytce a kreslíře Václava Hollara.

Jedním z hlavních úkolů sdružení se stala propagace národní grafické tvorby. Do doby založení
Hollaru bylo známo pouze pár autorů. Poté se do povědomí celého světa dostalo české a
československé grafické umění. Díky Hollaru získalo mnoho grafiků lepší podmínky pro uplatnění své
práce a možnost vystavovat na výstavách tuzemských i zahraničních.

Vedle lidských výstav Hollar, které se organizovaly pravidelně, se konala řada samostatných
výstav výtvarných kreseb, grafiky a knižní činnosti. Pořádání výstav sdružením Hollar se zaměřovalo
i na zahraničí. První mezinárodní výstava se konala v Jugoslávii, po ní následovala Francie, Belgie,
Holandsko, Finsko, Estonsko, dvakrát za sebou Spojené státy americké a poté Londýn a další města
v Anglii. V anglickém prostředí pak byl Hollar nejvýše ohodnocen a kritika obdivovala úroveň grafické
práce členů. V letech pak Sdružení českých umělců grafiků seznamovalo diváky s francouzskou
grafickou tvorbou, ruskou knižní i volnou grafikou i soubory holandské, dánské a polské grafiky.

Od roku 1923 začal Hollar vydávat svůj vlastní časopis s názvem *Hollar*, který byl od počátku
uměleckou revue světové úrovně. Nejvýše podíl na tom měl vedoucí redaktor Jan Rambousek díky
svým organizačním schopnostem. Po čtyři roky jej vystřídala iniciátorka kulturních akcí Hollaru a
hlava spolkového života Artur Novák, který časopis vedl dalších patnáct roků.

Sborník grafické práce Hollar přinášel články o vývoji v grafické tvorbě. Shrnoval celoživotní
uměleckou práci autorů jak tuzemských (Alois Moravec, Vojtěch Sedláček) tak zahraničních
(Francisco Goya a Honoré Daumier). Mimo to připomínal narození, kulatinu a smrti významných
osobností. Uváděl také soupis uměleckých výstav u nás i v cizině. Objevovali se v něm i recenze a
upomínky na nově vydané knihy, časopisy a další tisky.

Počet členů spolku Hollar se s každou další výstavou zvyšoval a ustálil na čísle, které se udrželo až
do osvobození v roce 1945. Mezi nově přicházející členy se často objevovali členové profesora Maxe
Gvabinského, který od roku 1910 vedl speciální ateliér grafiky na Akademii výtvarných umění. Jeho
členy byli například Jan Rambousek, Vojtěch Sedláček, Alois Moravec, Vlastimil Rada. V František
Dvořák, *Století české grafiky, SČUG Hollar 1917-1967*, Praha 1967. V (JM) Jindřich Machalický,
Hollar, SČUG Hollar, Sdružení českých výtvarných umělců grafiků Hollar, in: Anděla Horová (ed.), A-M
(pozn. 31), s. 275-276. V (JM) Jindřich Machalický, Hollar, Sborník grafické práce Hollar, in: Horová
(ed.), A-M (pozn. 31), s. 275.

Během let strávených ve spolku Hollar se soustředil především na svou výtvarnou tvorbu a do administrativních a organizačních činností samotného sdružení příliš nezasahoval, jak dokládají Zprávy o činnosti SLUG Hollar uváděné v čtvrtletníku *Hollar*.⁶⁶ Moravec zastával pouze menší a okrajové funkce. Několikrát jej jmenovali na valné hromadě do výstavní poroty spolu s dalšími členy spolku.⁶⁷ Jindy jej zas například vyslali jako zástupce Hollaru na pohřební oběd zesnulého Františka Bílka do jeho jihomoravského rodiště Chýnova.⁶⁸

Roku 1923 odešel za svou ženou Alžbětou rozenou Petrovou do Plzně,⁶⁹ kde se umělecká atmosféra rozvíjela pomaleji. Z tohoto důvodu se také ihned stal vůdčí osobností Sdružení západomoravských výtvarných umělců.⁷⁰ Členem spolku byl až do roku 1935. Průmyslové město s periferií plnou továren přinutilo Moravce uchopit nový tematický proud v jeho tvorbě – sociální náměty z městského prostředí. Především pracoval v plzeňském podniku Čkodovky. V novém prostředí si ale umělec přes všechno ponechal svůj osobitý styl. Komponoval grafické soubory leptů, suchých jehel s názvy jako *Roční období*, *Z českého Podumaví* a *Plzeň*. Mimo to i navrhnul scénické výpravy pro operu *Dalibor* od Bedřicha Smetany [4,5] a pro hru Franka Wedekinda *Procitnutí jara* v městském plzeňském divadle.⁷¹ Moravec zde získal nové přátele například profesora Josefa Skupu⁷², rodáka ze Strakonice, malíře Augustina Němejce⁷³ a také legendárního divadelníka Vendelína Budíla⁷⁴.

⁶⁵ Bohumil Paclík, *Alois Moravec* (kat. výst.), Prachatice 1979.

⁶⁶ Zprávy o činnosti SLUG Hollar, *Sborník grafické práce Hollar I-XXXV*, 1923-1966.

⁶⁷ Arthur Novák, Zprávy o činnosti SLUG Hollar v roce 1941, *Sborník grafické práce Hollar* XIX, sv. 2, 1942, s. 64.

⁶⁸ Arthur Novák, Zprávy o činnosti SLUG Hollar v roce 1941, *Sborník grafické práce Hollar* XIX, sv. 3, 1942, s. 86.

⁶⁹ František Viktor Mokrý, *Alois Moravec* (pozn. 10), s. 16. – Opis části kroniky včlenující se rodu Moravců z Kroniky I. 1, (pozn. 27).

⁷⁰ Petr Jindra, *Umění českého západu, Sdružení západomoravských výtvarných umělců v Plzni 1925-1951*, Plzeň 2010.

⁷¹ Soubor návrhů kostýmů pro operu *Dalibor* od Bedřicha Smetany, uloženo v archivu Západomoravského muzea v Plzni. – František Viktor Mokrý, *Alois Moravec* (pozn. 10), s. 18. – Jaroslav Riedl, Malíř prozásluný sluncem i duchem, *Českobudovické listy*, pátek 7. března 1997, s. 5.

⁷² Josef Skupa (16. 1. 1892 Strakonice – 8. 1. 1957 Praha) loutkoherec, zakladatel Divadla Spejbla a Hurvíнка. Pro městské divadlo v Plzni navrhoval například kulisy. – Pavel Grym, *Spejbl a Hurvínek aneb Sólo pro Josefa Skupu, symfonie jednoho života*, Hrátky nad Sázavou 1995.

⁷³ (AKo) Adriana Košková-Primusová, Augustin Němec (15. 3. 1861 Nepomuk – 16. 8. 1938 Plzeň), in: Anděla Horová (ed.), *Národní divadlo* (pozn. 49), s. 537-538.

V letech 1923–1940 pro svou obživu působil práci na živnostenských úkolách jako odborný učitelský. Nejprve učil v Plzni například na Odborné škole typografické a poté také v Praze, kam se roku 1926 přestěhoval nadobro. Usadil se přímo v centru hlavního města. Z jeho bytu a zároveň ateliéru v nejvyšším patře domu čísla popisného 21 na Národní třídě měl nádherný výhled na panorama Hradčan.

Po roce 1936 do roku 1950 vystavoval se Sdružením jihočeských výtvarníků, kde spolu se svými kolegy a kamarády Bohumilem Ullrychem a Františkem Viktorem Mokřým⁷⁵ vytvořili jakési Pražské sdružení⁷⁶. Sdružení se podrobně vrací v samostatné 4. kapitole. Jednalo se ve své době o velmi významný, regionální, výtvarně zaměřený spolek, který se na rozdíl od ostatních stal progresivní uměleckou organizací a v době fašistického ohrožení republiky měl podstatnou kulturní výchovnou funkci.⁷⁷

Alois Moravec často cestoval do ciziny a to jak na každoroční letní pobyty, tak po světových galeriích. Vídeň navštívil v letech 1918 a 1922, Berlín a Drážďany v letech 1919 a 1930, Mnichov v roce 1920, Paříž v letech 1924, 1925 a 1930, Belgie, Holandsko a Londýn v roce 1930.⁷⁸ Zahraněční cesty dokumentoval skicami a následně i grafickými listy, ale nikdy nevytvořil více než pár děl jako milou vzpomínku.

Talent malíře nepotřeboval exotické kraje ani naaranžovaná zátěže, spokojil se s českou venkovskou krajinou. Přestože žil v Praze ve středu města a ze svého ateliéru měl nádherný výhled na Pražský hrad s letohrádkem královny Anny a Petřínem, málo kdy se uchýlil k tomu, aby městské prostředí ztvárnil. Ve své tvorbě zůstal věrný české krajině a místním obyvatelům.

⁷⁴ Vendelín Budil (19. 10. 1847 Praha – 26. 3. 1928 Plzeň) ředitel Městského divadla v Plzni v letech 1889 až 1891, poté 1895 až 1900 a nakonec v letech 1902 až 1912. – Olga Spálová, *Sága rodu Budilova: sto let českého divadla na jevišti i v zákulisí*, Praha 1980.

⁷⁵ František Viktor Mokřý (8. 4. 1892 Praha – 29. 10. 1975 Praha) – Josef Richard Marek, *František Viktor Mokřý*, Praha 1940. – (AKa) Alena Kavčíková, František Viktor Mokřý, in: Anděla Horová (ed.), A-M (pozn. 31), s. 529.

⁷⁶ Jaroslav Riedl (pozn. 71), s. 5.

⁷⁷ Bořivoj Lauda (pozn. 35).

⁷⁸ František Viktor Mokřý, Alois Moravec (pozn. 10), s. 18.

Kaňdorol' nŃ se vracel do jiŃnŃch a zŃpadnŃch L'ech na malŃŃskŃ pobyty pŃdevgŃm vŃak bŃhem letnŃho období. Velmi l'asto se napŃklad vracel do PoŃŃl'Ń na KubeŃŤv mŃlyn, kterŃ patŃl synovi Moravcova spoluŃhŃka z MŃŤanskŃ Ńkoly v HoraŃŃovicŃch.⁷⁹ Ke StŃlskŃm HoŤcŃm jezdil na chatu i k Josefu Sichingerovi, s jehoŃ ŃvodnŃm slovem byly tiskem ŃŃŃeny grafickŃ listy Aloise Moravce bŃhem osmdesŃtŃch let dvacŃtŃho stoletŃ [6].⁸⁰ L'asto zajŃhdŃ takŃ na letnŃ byt ke svŃmu pŃŤteli Ladislavu StehlŃkovi do MyslŃva [7]. SŃm spisovatel a bŃsnŃk na nŃvŃtŃvy jeho i dalŃŃch malŃŃŤ zavzpomŃnal v knize *U Krbu*.⁸¹ V období konce padesŃtŃch a zaŃ Ńtku ŃedesŃtŃch let, kdy tvoŃl na zakŃzku pro Muzeum Ťumavy v KaŃperskŃch HorŃch, jezdil Moravec na letnŃ pobyty k rodinŃHorpeniakŤ.⁸² PhDr. VladimŃr Horpeniak, dnes zamŃŤnanec historickŃho pracoviŃtŃ Muzea Ťumavy v KaŃperskŃch HorŃch, si uchoval vzpomŃnku na Aloise Moravce ze svŃho dŃŤstvŃ: *MŃ jsem to ŃtŃŤ, Ńe Alois Moravec jezdŃval na letnŃ byt k mŃm rodiŃŤm v KaŃperskŃch HorŃch a tak jsem Mistra poznal jako dŃtko sotva sedmiletŃ*⁸³

Za svou dlouhou umŃeckou kariŃru vytvoŃl nŃkolik set olejŤ, tisŃce kreseb a grafickŃch listŤ. Pro svŃ pŃŤtele a rodinu vymŃŃlel vtipnŃ novoroŃenky [8]. Ńadu knih doprovodil svŃmi ilustracemi a navrhl pro nŃ pŃŤbaly. PŃs dvŃ stŃ knih zdobila Moravcova exlibris [9]. Mimo to kreslil i do l'asopisŤ napŃklad MateŃdouŃka, Panorama, OhnŃl'ek l'i kresby do novin pro PrŃvo, LidovŃ noviny [10] a jinŃ. NapŃklad LidovŃ noviny v rubrice PraŃskŃ film otiskly kaŃdŃ pondŃŃ veselŃ a vtipnŃ anekdoty z rŤznŃch setkŃnŃ Aloise Moravce s umŃci, kdyŃ sŃm nebo se svŃm kolegou Bohumilem Ullrychem putoval po jiŃnŃch a zŃpadnŃch L'echŃch.⁸⁴

⁷⁹ Jaroslav Riedl (pozn. 71), s. 5.

⁸⁰ Alois Moravec, *Strakonicko*, Strakonice 1983. - Alois Moravec, *Krajina mŃho srdce*, Strakonice 1985. - Alois Moravec, *A Ńska plyne*, Strakonice 1987.

⁸¹ Ladislav StehlŃk, *U krbu*, Praha 1987, s. 28-34.

⁸² VladimŃr Horpeniak, *MalŃŤskrajiny jiŃnŃch L'ech a Ťumavy*, VŃstava Aloise Moravce (1899 - 1987), <http://www.sumavanet.cz/diskuse/prispevek.asp?tab=snet&id=3715>, vyhledŃno dne 11. ŤŃna 2011. Ń Ladislav StehlŃk, *Alois Moravec, PŃtŃ vŃstava pracŃ ze Ťumavy a PoŤumavŃ* (kat. vŃst.), ŤumavskŃ muzeum KaŃperskŃ Hory 1969.

⁸³ Email od PhDr. VladimŃra Horpeniaka, historickŃho pracoviŃtŃ Muzeum Ťumavy v KaŃperskŃch HorŃch, ze dne 13. 10. 2011.

⁸⁴ Ladislav StehlŃk, ZaslouŃilŃ umŃec Alois Moravec Ń malŃŤ naŃeho kraje/PokraŃovatel AlŃova umŃeckŃho odkazu, *NŃŃ noviny*, roŃnŃk 29, l'Ńslo 29, l'tvrtek 8. srpna 1974, s. 3.

Během svého života Alois Moravec obdržel řadu cen mezi nimi například Turkovu cenu pro výtvarné umění, kterou ho ocenilo hlavní město Praha v roce 1926.⁸⁵ V následujícím roce získal 1. cenu exlibristů za grafický vtip a soustavnost.⁸⁶ Dále se mu dostalo čestného uznání Spolku československých bibliofilů v letech 1937 a 1939. Na Světové výstavě v Paříži v roce 1938 obdržel Zlatou medaili. Získal také vyznamenání Za vynikající práci v roce 1964. V roce 1974 mu vláda Československé socialistické republiky u příležitosti jeho sedmdesátých pátých narozenin udělila titul zasloužilého umělce.

Alois Moravec zemřel 6. března 1987 v Praze, kde pobýval až do své smrti. Pohřben je však na jeho příání ve Střelských Hořticích u kostelní zdi. Svými díly je zastoupen v mnoha sbírkách například Národní galerie v Praze, Galerie hlavního města Prahy, Algovy jihočeské galerie v Hluboké nad Vltavou, Muzea Čumavy v Kačperských Horách, Muzea Středoúho Pootaví ve Strakoniciích a v dalších našich veřejných i soukromých sbírkách.

⁸⁵ Cenu získal například i Ladislav Jan Kofránek v roce 1907, Miroslav Holý v roce 1923.

⁸⁶ Arsen Pohribný, Soupis (pozn. 13), s. 5.

4. Sdružení jihočeských výtvarníků

4. 1. Založení a historie SJV

Na přelomu 19. a 20. století se umění vracelo zpět k tradicím a témata uměleckých děl se zaměřila na regionální prostředí. V jihočeských L'echách tuto novou podobu formovali především jihočeskí rodáci – Richard Lauda⁸⁷, František Bílek⁸⁸ a Josef Jakší^{89, 90}. První dva jmenovaní se zapsali i do pokladnice českého výtvarného umění nejen v regionálním rozměru. Ohlašovali již další poválečný vývoj umění v kraji a stali se tak jeho patrony.

Po první světové válce se mnoho umělců vrátilo z Prahy do svých rodičů a ocitlo se izolováno od svých přátel a od ruchu hlavního města. Jejich kulturní život upadal, a proto se roku 1922 rozhodl Dr. Ing. Karel Chochola⁹¹ spolu s akademickým malířem Juliem Bousem⁹², že založí výtvarný spolek. Společně 1. března 1922 vydali výzvu k ustavení regionálního zájmového sdružení malířů, sochařů a architektů.⁹³ Nakonec tento plán zůstal pouze u společné výstavy umělců, kteří působili na jihu L'ech. K vytvoření regionálního uměleckého spolku nedošlo z důvodu nedostatku znalostí podmínek o založení takové organizace.

Druhý pokus o tři roky později byl již úspěšný a to především díky dvěma významným osobnostem, které se usadily v jihočeských L'echách. Architekt Ing. Dr. Karel

⁸⁷ Richard Lauda, (3. 1. 1873 Jistebnice – 24. 7. 1929 Praha) – Věra Kurzweilová, *Richard Lauda*, Praha 1964. – (JKK) Jiří Kropáček, Richard Lauda, in: Anděla Horová (ed.), *Dodatky* (pozn. 61), s. 453.

⁸⁸ František Bílek (6. 11. 1872 Chýnov – 13. 10. 1941 Chýnov) – Petr Wittlich (ed.), *František Bílek a jeho pražský ateliér*, Praha 2010. – (MM) Marcela Mrázová, František Bílek, in: Anděla Horová (ed.), *AM* (pozn. 31), s. 69-70.

⁸⁹ Josef Jakší (4. 3. 1874 Bavorov – 20. 9. 1908 Prachatice) – Jan Antonín Mager, *Osobnosti města Prachatic* – Josef Jakší, http://www.prachatice.cz/n_osobnosti_43.html, vyhledáno dne 3. 4. 2012.

⁹⁰ Vlastimil Tetiva, Sdružení jihočeských výtvarníků, in: *České umění XX. století* 1. díl, České Budějovice 2003, s. 122-123.

⁹¹ Karel Chochola (30. 9. 1893 Plzeň – 3. (4.) 6. 1942 Tábor (popraven)) – (JiH – JPt) Jiří Hilmera – Jiří Ptáček, Karel Chochola, in: Anděla Horová (ed.), *Dodatky* (pozn. 61), s. 312.

⁹² Julius Bous (26. 6. 1878 Nepolisy u Chlumu n. Cidlinou – 23. 10. 1944 České Budějovice) – Karel Fiala, *Julius Bous*, České Budějovice 1938.

⁹³ Státní oblastní archiv Třeboň (dále SOA Třeboň), fond Sdružení jihočeských výtvarníků (dále SJV), Oldřich Čeda, Inventář I/152, sign. II A 8.

Chochola a akademický malíř Ota Matoušek⁹⁴ sepsali v září 1925 novou výzvu, která navrhovala ustanovení spolku s následujícím programem:

Sdružení vázalo by členy pomocí přátelským, hájilo by jejich stavovské zájmy, reprezentovalo by uměnce jako celek v tvůrčím, vědeckém a v neposlední řadě by bylo dlehlé tím, jeho práci svojí vychovávalo a informovalo by veřejnost v otázkách uměleckých. Programu navrženého chceme docílit:

- 1) Pořádáním přednášek o umění vůbec.
 - 2) Pořádáním výstav kolektivních a jednotlivců, místních i putovních.
 - 3) Vydáváním ročníku, která by v příhodnou dobu vyšla a přinášela by články umělecké, literární, estetické a podobné jako i produkce díla výtvarných.⁹⁵
- Tuto výzvu doplnilo svými podpisy dne 16. září 1925 například Otto Birma⁹⁶ a Jan Vítězslav Dušek⁹⁷.

Dne 24. října 1925 se v kavárně Au Volbrechtů v českých Budějovicích konala první ustavující schůzka regionálního výtvarného spolku Sdružení jihočeských výtvarníků (dále SJV). Zúčastnilo se jí sedm výtvarníků, a to Otto Birma, Julius Bous, František Bohumil Doubek⁹⁸, Jan Vítězslav Dušek, Bohumír Hochman⁹⁹, Karel Chochola a Ota Matoušek. Ti svými příspěvky v diskusi podpořili myšlenku založení spolku. Dohodli se a zvolili si jako zakládající členové spolku první předsednictvo. Prvním předsedou sdružení se stal akademický malíř Emil Pitter¹⁰⁰, místopředsedou byl zvolen akademický sochař Jan Vítězslav Dušek, jednatelem a tiskárn

⁹⁴ Ota Matoušek (3. 12. 1890 Plzeň – 9. 3. 1977) – Miroslav Krajný, *Ota Matoušek*, České Budějovice 1967. – (JKK) Jiří Kropáček, Ota Matoušek, in: Anděla Horová (ed.), *Dodatky* (pozn. 61), s. 492.

⁹⁵ SOA Těboř, fond SJV, Oldřich Čeda, Inventář sign. I A 1 a.

⁹⁶ Otto Birma (10. 10. 1892 Gřochovice (Praha-západ) – 1953), sochař legionářů heslo: Otto Birma, in: Prokop Toman, *Nový slovník československých výtvarných umělců*, I. A-K, Ostrava 1993, s. 67.

⁹⁷ Jan Vítězslav Dušek (8. 6. 1891 Makov u Tábora – 2. 3. 1966 Tábor) – (JKK) Jiří Kropáček, Jan Vítězslav Dušek, in: Anděla Horová (ed.), *Dodatky* (pozn. 61), s. 183.

⁹⁸ František Bohumil Doubek (20. 3. 1865 České Budějovice – 1952) – Sabina Hačková, *František Bohumil Doubek (1865–1952). Život a dílo česko-bavorského malíře* (bakalářská práce), Filozofická fakulta Jihočeské univerzity, České Budějovice 2008. – heslo: František Bohumil Doubek, in: Prokop Toman (pozn. 96), s. 172–173.

⁹⁹ Bohumír Hochman (12. 11. 1888 – ?) – heslo: Bohumír Hochman, in: Prokop Toman (pozn. 96), s. 353.

¹⁰⁰ Emil Pitter (14. 5. 1887 Lišov – 18. 10. 1943 České Budějovice) malíř, grafik, studoval Uměleckoprůmyslovou školu u profesorů Dítě, Hofbauera, Maška, Preislera. Mimo SJV byl také významný člen českobudějovické avantgardní skupiny Linie. – Karel Valter, *Linie*, České Budějovice 1980, s. 29–32, 64–68. – Svatopluk Civiň, *Emil Pitter*, České Budějovice 1978.

akademický malíř Ota Matoušek, pokladníkem akademický malíř František Bohumil Doubek, který záhy předal funkci akademickému sochaři O. Borkovi¹⁰¹. Zapisovatelem se stal architekt Bohumír Hochman, tiskovým referentem, archivářem a kronikářem akademický malíř Julius Bous.¹⁰²

Přes návrh akademického malíře Františka Hála¹⁰³, že by se spolek měl jmenovat podle malíře Mikoláše Alže, prosadili členové obecnější pojmenování – Sdružení jihočeských výtvarníků.¹⁰⁴ Organizace propojovala ke spolupráci umělce Jihočechy a umělce v jižních Čechách tvořící. Výtvarné sdružení mimo jiné i informovalo veřejnost o uměleckém vývoji doma i ve světě a to prostřednictvím pořádaných výstav, odborných přednášek a ediční činnosti.

Ota Matoušek spolu s Karlem Chocholou vytvořili statuty spolku. Návrh předložili výborové komisi dne 11. listopadu 1925 a ten byl předsednictvem přijat.¹⁰⁵ Schválené znění stanov se stalo základní právní listinou, která platila pak až do 31. prosince 1950, kdy Sdružení jihočeských výtvarníků zaniklo. Dle stanov se stala programem výtvarného sdružení podpora všech uměleckých a tvůrčích polí na území jihočeského regionu a to především výstavní činností nejen členů spolku, ale i cizích umělců. Do formování programu zasahoval i Karel Čižka, který se věnoval ediční činnosti spolku a měl velký přehled o uměleckém dění jak doma tak ve světě.

Financování činnosti sdružení pokrývaly členské příspěvky, zisk z výstav, přednášek, vydávaných publikací a z vyžádaných i dobrovolně udělených darů a subvencí.¹⁰⁶ Sdružení jihočeských výtvarníků rozlišovalo několik druhů spolkových členů.¹⁰⁷ Členská členová byla zasloužilí výtvarníci jednohlasně zvolení valnou hromadou. Dále dopisující členové, kteří působili mimo sídlo sdružení, byli vybráni dvoutřetinovou většinou hlasů. Následovali řádní členové z řad československých

¹⁰¹ O. Borek, akademický sochař. Bližší informace jsem o něm nenašla v žádné literatuře.

¹⁰² SOA Třeboň, fond SJV, Oldřich Čada, Inventář sign. II A 1.

¹⁰³ František Hál (24. 3. 1898 Blatná - /?/), (VNe) Vratislav Nejedlý, František Hál, in: Anděla Horová (ed.), A-M (pozn. 31), s. 257.

¹⁰⁴ Oldřich Nesvadba (pozn. 22), s. 15-16.

¹⁰⁵ SOA Třeboň, fond SJV, Oldřich Čada, Inventář sign. II A 1.

¹⁰⁶ SOA Třeboň, fond SJV, inv. I. 46, Účetní doklady, subvence, členské příspěvky, sign. III B 1 a, karton 16.

¹⁰⁷ SOA Třeboň, fond SJV, Oldřich Čada, Inventář sign. II A 1.

výtvarníkŧ, kteŧ se písemnŧ pŧhlásili, a na základŧ pŧedloŧenŧch prací byli vybráni dvoutŧetinovou vŧŧinou hlasŧ. Dalŧím druhem se stali zakládající l'enové z ŧad pŧitel výtvarného umŧní, kteŧ sloŧili ve prospŧch SJV nejménŧ 300 Kl'. Nakonec to byli pŧspívající l'enové z ŧad pŧznivcŧ umŧní, kteŧ se písemnŧ pŧhlásili, a proti jejich pŧjetí nebylo námitek. Pŧspŧvek l'inil 25 Kl' rolnŧ z l'ehoŧ plynulo sníŧené vstupné na výstavní l'innost spolku, sleva na publikace vydané sdruŧením, nárok na kaŧdorol' ní prémii (umŧlecké dílo vytvoŧené l'eny sdruŧení pro tuto pŧleŧitost) a na rolnku SJV.¹⁰⁸

L'enem spolku se mohl stát kaŧdý obl'an, který se ke l'enství písemnŧ pŧhlásil, byl starŧí dvaceti let a byl trestnŧ bezúhonnŧ. O pŧjetí nového pŧsluŧníka spolku poté na návrh výboru rozhodovala valná hromada. Vŧichni l'enové sdruŧení pak mohli rozhodovat o spolkových záleŧitostech, ŧl'astnit se vŧech spolkových podnikŧ, pouŧívat spolkové knihy a l'asopisy, poskytovala se jim moŧnost nákupu premie za reŧijní cenu, sleva na publikace SJV a sníŧené vstupné na výstavní podniky spolku.

Nejvyŧŧí institucí sdruŧení byla valná hromada.¹⁰⁹ Scházela se jednou do roka a volila pŧedsedu a ŧest l'enŧ výboru, dva pŧhlíŧitele ŧl'tu a dva náhradníky l'enŧ výboru, z nichŧ aspoŧ jeden musel být výtvarníkem. Dále pouze zapisovatel a pokladník z l'enŧ výboru nemuseli být výtvarníky. L'enské schŧze spolku se konaly nejvyŧe jedenkrát za l'tnácí dní a vedl je pŧedseda anebo povŧŧenŧ místopŧedseda sdruŧení. Neomluvená ŧl'ast na schŧzi se trestala pokutou. L'tyŧ absence se ŧŧily vylouŧením l'ena ze spolku.

L'enové Sdruŧení jihoľeskŧch výtvarníkŧ se vyznaľovali pŧedevŧím svŧm láskyplným vztahem ke svému domovu a rodné krajinŧ. Svŧm pŧstupem se velmi blíŧili domovinnému kŧdlu Výtvarného odboru Umŧlecké besedy a nŧkteŧ do nŧ i pŧed vstupem do spolku SJV patŧli - napŧklad Alois Moravec, Frantiŧek Viktor Mokrŧ a Bohumil Ullrych.

¹⁰⁸ Karel Chochola, *Práce: sborník výtvarného umŧní*, L'eské Budŧovice 1934, s. 67.

¹⁰⁹ SOA Tŧeboŧ, fond SJV, inv. l'. 10, Stanovy a jednací ŧady, sign. II A 2, karton 1.

Hlavní motiv tvorby výtčiny l'lenŤ SJV pŤedstavovala krajina, lidé v ní a jejich práce. UmŤci pozorovali promŤny v krajinŤ její mnohotvárnost, vztah l'lovŤka k pŤrodŤ. Nalézali na známých místech v pŤrodŤ skryté skutečností. Pozorovali rŤst a vývoj v krajinŤ. Nacházeli napŤklad rozpad tvaru skály, zmŤnu stavby stromu a další prvky, které dávali krajinŤ stále nový ráz. Výtvarníci se snažili postihnout tuto promŤnlivou, pulsující atmosféru krajiny, aby diváka opojila tvarem, barvou, svŤtlem a také ruchem v ní.

Mezi l'estné l'leny Sdružení jihořeských výtvarníkůŤ patŤi napŤklad i národní umŤec Dr. h. c. Ludvík Kuba¹¹⁰, Jan Kojan¹¹¹, Richard Lauda, František Bílek, Karel Ťtíka, Julius Bous, Emil Pitter, Karel Chochola, Adolf Träger¹¹², Alois Moravec, Bohumil Ullrych, Ota Matoušek, Theodor Pchálek¹¹³, Ada Novák¹¹⁴, Jan PeğŤák¹¹⁵, Cyril Chramosta¹¹⁶ a Jan VítŤslav Dušek. Sdružením vğak prošlo mnoho dalších umŤcŤ.

Spolek také pŤstoval dobré vztahy s dalšími umŤeckými, umŤnovŤdnými a památkovými institucemi jako napŤklad Alğovou jihořeskou galerií, Jihořeským národním divadlem v Ľeských BudŤovicích, Ľeskoslovenskou akademií vŤd v Praze, Národní galerií v Praze, UmŤeckoprŤmyslovým muzeem v Plzni a Praze. Mimo to spolupracovalo sdružení s dalšími regionálními výtvarnými spolky Ť Klubem pŤatel umŤní, spolkem Aleğ v BrnŤ¹¹⁷, Pražským Alegem, Spolkem Ľeských umŤcŤ

¹¹⁰ Ludvík Kuba (16. 4. 1964 PodŤbrady Ť 30. 11. 1956 Praha) - (SM) Simona Mayerová, Ludvík Kuba, in: AndŤa Horová (ed.), A-M (pozn. 31), s. 415.

¹¹¹ Jan Kojan (10. 8. 1886 Kojákovice u TŤbonŤ Ť 5. 6. 1951 Lhota u Borovan) - (JKk) JiŤ Kropál'ek, Jan Kojan, in: AndŤa Horová (ed.), Dodatky (pozn. 61), s. 393.

¹¹² Adolf Träger (21. 1. 1888 Ľeské BudŤovice Ť 26. 1. 1965 Ľeské BudŤovice) - (JKk) JiŤ Kropál'ek, Adolf Träger, in: AndŤa Horová (ed.), Dodatky (pozn. 61), s. 789.

¹¹³ Theodor Pchálek (7. 12. 1904 Pavlovice u Tachova Ť 1992) - (JKk) JiŤ Kropál'ek, Theodor Pchálek, in: AndŤa Horová (ed.), Dodatky (pozn. 61), s. 591.

¹¹⁴ Ada Novák (12. 2. 1912 Ľeské BudŤovice Ť 26. 12. 1990 Ľeské BudŤovice) - (RM) Roman Musil, Ada Novák, in: AndŤa Horová (ed.), N-Ť (pozn. 49), s. 571.

¹¹⁵ Jan PeğŤák (30. 8. 1910 Nezdice na ŤumavŤ Ť 23. 4. 2003 Ľeské BudŤovice) - (JKk) JiŤ Kropál'ek, Jan PeğŤák, in: AndŤa Horová (ed.), Dodatky (pozn. 61), s. 589.

¹¹⁶ Cyril Chramosta (6. 3. 1908 Husinec Ť 3. 12. 1990 Praha) Ť heslo: Cyril Chramosta, in: Prokop Toman (pozn. 96), s. 402.

¹¹⁷ (HKA) Hana Karkanová, Klub výtvarných umŤcŤ Aleğ, in: AndŤa Horová (ed.), A-M (pozn. 31), s. 354.

grafiků Hollar v Praze, Sdružením západoleských výtvarných umělců v Plzni, Spolkem výtvarných umělců Mánes¹¹⁸, Uměleckou besedou v Praze a dalšími.

Dne 21. ledna 1950 se členové SJV na valné schůzi dohodli na přijetí usnesení o zastavení činnosti spolku.¹¹⁹ Po tomto rozhodnutí převzalo aktivitu v jiholeském kraji nově ustanovené Krajské středisko svazu lekoslovenských výtvarných umělců v Leských Budčovicích (KS SLVU), které pokračovalo v prostorách Domu umění v Leských Budčovicích. Dne 9. prosince 1950 se na valné hromadě SJV rozhodlo o úplném zastavení činnosti spolku. Dokument o zániku Sdružení jiholeských výtvarníků nabyl účinnosti k 31. prosinci 1950.

¹¹⁸ (LB) Lenka Bydňovská, Spolek výtvarných umělců Mánes, in: Anděla Horová (ed.), N-Ů (pozn. 49), s. 775-776.

¹¹⁹ SOA Třeboň, fond SJV, Oldřich Čeda, Inventář sign. II B 7.

4. 2. Výstavní činnost SJV

Během své činnosti uspořádalo Sdružení jihočeských umělců dohromady 146 výstav především ve městech jihočeského kraje, ale i mimo něj například v Praze, Brně, Plzni či Bratislavě. Po roce 1945 se výstavní činnost přesunula i na vesnice či do prostor továrních podniků. Kromě pravidelných členských výstav pořádalo sdružení monografické výstavy svých členů i jiných významných osobností na poli českého výtvarného umění. Jeho činnost se rozšiřovala také na organizování výstav, na kterých se představily regionální spolky nebo sdružení i jiných oblastí.

První výstava se konala od 6. prosince 1925 do 6. ledna 1926. Proběhla v zapůjčených prostorech Městského muzea v Českých Budějovicích.¹²⁰ Pozvánky a plakáty pro její propagaci vytvořil Karel Chochola. Vyznačovaly se jednoduchostí, neobsahovaly žádné ilustrace. Pouze první písmena slov a zkratku SJV Chochola barevně odlišil [11, 12]. První členské výstavy se zúčastnilo dvanáct členů spolku SJV. Vystaveno zde bylo 188 uměleckých děl, z nichž byly označeny ty, které byly na prodej. Výstavu zahájil svou řečí Emil Pitter, předseda Sdružení jihočeských výtvarníků. Výstava vzbudila velký zájem novinářů, významných osobností městského života i široké veřejnosti. Pozitivní kritiku na výstavu přinesly nejen místní regionální noviny. Po této výstavě pražská umělecká revue *Veraikon* dokonce věnovala celé jedno číslo Sdružení jihočeských výtvarníků.¹²¹ Bylo to první číslo ročníku 1926, které vyšlo na konci února. Autor Emil Pacovský v něm zhodnotil význam spolku, který vznikl ve významném centru na jihu Čech mezi Bavorskem a Rakouskem, a který stavěl na kulturním významu již od dob středověku až po moderní umění.¹²²

¹²⁰ SOA Třeboň, fond SJV, inv. č. 31, Výstavy, 1925-1931, sign. II C 1 a, kart. 8. ř. 1. Výstava SJV v Č. Budějovicích (kat. výst.), Městské muzeum Č. Budějovice 6. 12. 1925 ř. 6. 1. 1926. - SOA Třeboň, fond SJV, inv. č. 32, Výstavní katalogy II C 1 b, kart. 13.

¹²¹ Emil Pacovský, Sdružení jihočeských výtvarníků v Českých Budějovicích, *Umělecké revue Veraikon*, roč. XII, 1926, sešit 1, s. 1-12.

¹²² Ibidem, s. 1-2.

Od dubna do března 1926 putovala výstava po městech jižních Čechů – Těboř, Lišov, Jindřichův Hradec, Tábor.¹²³ Podobné putovní výstavy v jednotlivých městech jižních Čech doplňovaly v programu spolku české výstavy během roku. Druhá, třetí i čtvrtá česká výstava se konaly opět v propůjčených prostorách Městského muzea v Českých Budějovicích.¹²⁴ Třetí výstava v dubnu 1927 se především věnovala desátému výročí bitvy u Zborova. Největší zastoupení zde měla díla Oty Matouška.¹²⁵ Jeho grafika s těmi vojáky na plakátu lákala veřejnost k návštěvě prohlídky děsivé válečné tematikou [13].

Pátá česká výstava se uskutečnila na Slovensku ve Slovenské Umělecké Besedě od 2. do 20. prosince 1927.¹²⁶ V Městském muzeu v Českých Budějovicích v této době totiž probíhala výstava sbírek diecézního muzea. Výstavy na Slovensku se zúčastnilo devět členů SJV. Problémy SJV s výstavními prostory pokračovaly i nadále. Poslední výstavy se potom pro změnu konaly na verandě českobudějovické Besedy. Sedmá česká výstava s názvem *Jihočeská krajiny* byla věnována významnému členovi SJV Otě Matouškovi.¹²⁷

Desátá výstava se konala od 9. února 1930 opět v Besedě v Českých Budějovicích a SJV na ní spolupracovalo se Sdružením západočeských výtvarných umělců z Plzně.¹²⁸ Spolupráci tyto dva regionální spolky navázaly ihned po vzniku a vydržela jim až do jejich zániku. Ať už šlo o vzájemné výstavy, kterými se prezentovali umělci v hostujícím městě nebo společné výstavy v hlavním městě Praha. Od března 1930 potom probíhala reciproční výstava dě SJV ve výstavních prostorách Sdružení západočeských výtvarných umělců v Plzni, kterou zahájil Karel Chochola a Otě Matoušek.¹²⁹

Na poslední výstavu přijal pozvání i Výtvarný odbor Umělecké Besedy z Prahy. Výstava v českobudějovické Besedě byla zahájena ve stejném termínu jako plzeňská

¹²³ Oldřich Nesvadba (pozn. 22), s. 36.

¹²⁴ Ibidem. - SOA Těboř, fond SJV, inv. č. 32, Výstavní katalogy II C 1 b, kart. 13.

¹²⁵ Zborov (kat. výst.), České Budějovice 3. března 1926. - SOA Těboř, fond SJV, inv. č. 32, Výstavní katalogy II C 1 b, kart. 13.

¹²⁶ Oldřich Nesvadba (pozn. 22), s. 37.

¹²⁷ Ibidem, s. 39.

¹²⁸ SOA Těboř, fond SJV, inv. č. 31, Výstavy, 1925-1931, sign. II C 1 a, kart. 8.

expozice SJV.¹³⁰ Vystavenými díly zde se stal výběr z výstavy Umělecké besedy v pražském Obecním domě. Mezi vystavovanými se objevil František Viktor Mokrý, Bohumil Ullrych a Alois Moravec, kteří se stali členy Sdružení jihočeských výtvarníků až o pár let později v roce 1935. Moravec zde představil olejomalby *Marnotratný syn*, *Pod stromy* a *Krajina z jihočeských lesů* všechny z roku 1929. Tímto posílanými výstavami cizích výtvarných spolků, ať už z Prahy, jiných regionálních měst a později i dokonce z jiných zemí, se snažilo Sdružení jihočeských výtvarníků rozšířit Jihočechům, kteří neměli možnost cestovat za výstavami do hlavního města, povědomí o výtvarném umění. Vedle toho sloužily výstavy i pro uměce jako inspirace a možnost srovnání uměleckého vývoje v jihočeských lesích s různými kraji.

Mezi dalšími vyniká vystoupení pražského Spolku výtvarných uměců Mánes, které spravilo SJV v českobudějovické Besedě. Výstava byla zahájena dne 28. prosince 1930 a trvala až do 18. května 1931.¹³¹ Po Mánesu následovala vernisáž dalšího pražského spolku Prager Secession dne 25. ledna 1931.¹³² Proslovem ji zahájil předseda SJV Karel Chochola. Za spolek Prager Secession promluvil akademický malíř Ludwig Püschel.

Od 22. března do 12. dubna 1931 spolupracovali s SJV i členové Sdružení českých uměců grafiků Hollar.¹³³ V Besedě v českých Budějovicích zahájil výstavu Julius Bous. Představil se na ní například Vojtěch Sedláček, Cyril Bouda, Vlastimil Silovský a také Alois Moravec. Jeho dřevoryty a lepty *Hrad Rábí*, *Zima na rybníku* [14] se v té době prodávali za cenu 60 korun. Přestože v té době Moravec nepatřil mezi členy SJV, jeho venkovské náměty dle odehrávající se především na půdě jihočeských lesů k nim měly velmi blízko.

Na začátku roku 1932 zopakovalo Sdružení jihočeských výtvarníků spolupráci se Sdružením západočeských výtvarných uměců. Tentokrát se jejich společná

¹²⁹ Ibidem.

¹³⁰ *Seznam prací členů Výtvarného odboru Umělecké besedy v Praze* (kat. výst.), Beseda českých Budějovic 16. 3. až 16. 4. 1930. - SOA Třeboň, fond SJV, inv. č. 32, Výstavní katalogy II C 1 b, kart. 13.

¹³¹ Oldřich Nesvadba (pozn. 22), s. 38.

¹³² Ibidem, s. 42.

výstava konala v Obecním domě v Praze a zahájení proběhlo dne 6. ledna 1932.¹³⁴ Vernisáž zahájil doktor Jindřich Kohn.¹³⁵ Kritika ocenila především vesměs ojedinělou ukázkou regionální tvorby v hlavním městě

Další výstavou SJV se stalo íínské a japonské umění na verandě íeskobudějovické Besedy ve dnech 31. ledna až 21. února 1932.¹³⁶ Na výstavě se objevily ukázky malby mandchuské dynastie 18. a 19. století, aby doplnily kontrast mezi starou a novou školou, kterou zde zastupovali umělci pod vedením Li-bai-gho. Výstavu doplnily staré i současně japonské dřevoryty spolku umělců z Tokia Aginko Yamato Ekaió¹³⁷

Vernisáž dne 23. října 1932 začala výstava významného malíře Emila Filly¹³⁸, který sám vybral obrazy pro íeské Budějovice.¹³⁹ V první polovině roku 1933 pokračovalo SJV pozváním dalších pražských výtvarníků jako například Vlastimila Rady a Vojtěcha Sedláčka, i Adolfa Hofmeistera a Antonína Pelce. Tím se spolek snažil přiblížit íeskobudějovické veřejnosti jednotlivé umělce současně výtvarné scény.

Třetou ílenskou výstavu pojalo Sdružení jihoíeských výtvarníků jako oslavu 28. října 1918. Výstava trvala od 22. října do 12. listopadu 1933.¹⁴⁰ Vernisáž zahájili svými proslovy Dr. Karel Stejskal, Julius Bous a Karel Čtíka tentokrát v prostorách zapůjčených Ústavem pro zvelebování hřivností v íeských Budějovicích v Husově ulici. Dosavadní prostor verandy íeskobudějovické Besedy již totiž nebylo možno nadále využívat z důvodu adaptace Besedy. Třetí ílenská výstava se vzhledem k ohlasům však i přes obtíže stala díky poltu děl a umělecké hodnotě nejvýznamnější

¹³³ 18. Výstava SJV, *Hollar* (kat. výst.), Beseda íeské Budějovice 22. 3. až 12. 4. 1931. - SOA Třeboř, fond SJV, inv. í. 32, Výstavní katalogy, 1925-1931, sign. II C 1 b, kart. 13.

¹³⁴ SOA Třeboř, fond SJV, inv. í. 31, Výstavy, 1932-1939, sign. II C 1 a, kart. 9.

¹³⁵ Za protektorátu pražského primátora Karla Baxy, starosty města Plzeň Luňka Píky, starosty města íeské Budějovice Rudolfa Berana. ň Oldřich Nesvadba (pozn. 22), s. 44.

¹³⁶ SOA Třeboř, fond SJV, inv. í. 31, Výstavy, 1932-1939, sign. II C 1 a, kart. 9.

¹³⁷ Oldřich Nesvadba (pozn. 22), s. 45.

¹³⁸ Emil Filla (4. 4. 1982 Chropyně až 6. 10. 1953 Praha) - Vojtěch Lahoda, *Emil Filla*, Praha 2007. - (VL) Vojtěch Lahoda, Emil Filla, in: Anděla Horová (ed.), A-M (pozn. 31), s. 176-177.

¹³⁹ Oldřich Nesvadba (pozn. 22), s. 46-47.

¹⁴⁰ Ibidem, s. 48-49.

akcí v roce 1933, kdy SJV velmi bohatě zásobilo město České Budějovice kulturními událostmi.

Naproti tomu následující rok se stal jedním z nejhudnějších na výstavní činnost spolku. Vrcholem roku 1934 se stala vernisáž, která se uskutečnila dne 8. března.¹⁴¹ Výstavu s názvem *Anabase pěšího pluku 1. Mistra Jana Husa ve výtvarném umění* v sálech Ústavu pro zvelebování činností v České Budějovicích na Husově třídě uspořádalo SJV u příležitosti oslav 20. výročí praporu pěšího pluku 1. Mistra Jana Husa (dále 1. MJH). K výstavě vyšel bohatý katalog doplněný medailonky legionářských malířů a sochařů a historií pěšího pluku. Graficky jej upravil Ota Matoušek stejně jako plakát, který výstavu doprovázel [15].

Další česká výstava SJV se konala na přelomu roků 1934 a 1935 v Obecním domě v Praze z důvodů stále nevyřešené situace s výstavními prostory.¹⁴² U příležitosti zahájení výstavy spolek představil vedle výstavního katalogu také *Sborník výtvarného umění: Práce*.¹⁴³ V něm se mimo jiné Karel Chochola obracel zpět k historii spolku a také k minulým výstavám a přednáškám.¹⁴⁴ Od 25. ledna 1935 poté vystavovali členové SJV v České Budějovicích v sálech Ústavu pro zvelebování činností.¹⁴⁵ Vernisáž zahájil proslovem Ota Matoušek. Obě akce se staly velmi vyhledávané a uzavřely první desetiletou činnost spolku. SJV si získalo během let uznání umělecké scény i veřejnosti ve svém osvětovém působení na poli výtvarného umění. V tomto úspěšném období vstoupil do Sdružení jihočeských výtvarníků malíř Alois Moravec [16, 17] spolu s Františkem Viktorem Mokrým, Bohumilem Ullrychem, Adolfem Trägerem.¹⁴⁶

¹⁴¹ Arnošt Cechmajstr, *Anabase pěšího pluku 1. MJH ve výtvarném umění* (kat. výst.), České Budějovice 8. března 1934.

¹⁴² Oldřich Nesvadba (pozn. 22), s. 51-52.

¹⁴³ Sborník *Práce* vycházel jednou ročně od roku 1934 až do roku 1941. Jeho redaktorem byl Karel Chochola. V letech 1937 a 1938 sborníku z politických důvodů nevyšel. Poslední číslo vyšlo roku 1947-1948 pod názvem *Umění jihovýchodních Čech 1947-1948*, které redigoval Jiří M. Linhart. Každoročně shrnoval a informoval veřejnost o své výstavní a ediční činnosti, ale také o vývoji na československé umělecké scéně - Karel Chochola (red.), *Práce: sborník výtvarného umění*, České Budějovice 1934.

¹⁴⁴ Karel Chochola, K historii SJV, in: Karel Chochola (red.), *Práce: sborník výtvarného umění*, L. Budějovice 1934, s. 9-10.

¹⁴⁵ Oldřich Nesvadba (pozn. 22), s. 52.

¹⁴⁶ SOA Třeboř, fond SJV, inv. č. 20, členové sdružení a přispívající řadě článků, oznámení o příchodu, osobní listiny, 1925-1944, sign. II A 9, kart. 2.

Adolf Trägrer, jako nový člen SJV, zahájil podzimní výstavní aktivitu spolku. Od 3. listopadu do 1. prosince 1935 mohlo publikum v Českých Budějovicích zhlédnout jeho samostatnou výstavu nazvanou *Malby a kresby*.¹⁴⁷ Umělci se navíc věnovali i celé řadě *Uměleckého revue Veraikon*, které vyšlo v březnu roku 1936.¹⁴⁸

Další česká výstava v pořadí již 36. se konala od 8. prosince 1935 do 1. ledna 1936.¹⁴⁹ V prostorách Ústavu pro zvelebování hřbitovů ji zahájil projevem místopředseda SJV Julius Bous a doplnilo ho jihomoravské umělecké kvarteto písní *Moje vlasti má* od Karla Slavíka. Nově přicházející členy jako například Aloisi Moravci, Františku Viktoru Mokrému a Bohumilu Ullrychu spolek věnoval větší prostor pro jejich díla, aby mohli představit svou činnost ve spolupráci se sdružením. Alois Moravec zde vystavoval deset svých olejomalb mezi nimi například práce *Děvoraubec, Rábí od Hydčovic* nebo *Kytice s pestrým květem*.¹⁵⁰

Od 12. ledna do 16. února 1936 byla otevřena výstava SJV v Obecním domě v Praze.¹⁵¹ Alois Moravec zde vystavoval dvanáct olejomalb. Mezi nimi se objevily *Pradleny, Orál* nebo *Žena u Katovic*. Na jaře se potom na pozvání SJV znovu v Českých Budějovicích představili členové Spolku výtvarných umělců Mánes.¹⁵² Následující výstava se konala až v listopadu 1936. Letní výstava se věnovala jihomoravským krajinám Oty Matouška.¹⁵³

Ve dnech 7. až 28. března 1937 se uskutečnila v Ústavu pro zvelebování hřbitovů další česká výstava věnovaná 87. narozeninám prezidenta republiky Tomáše Garriguea Masaryka.¹⁵⁴ Na zahájení pronesla slavnostní proslov pražský kritik Josef Richard Marek a po něm vystoupil mušský sbor Hlahol s Křivým *Českým jarem*. Také tuto výstavu Alois Moravec oblesl mnoha svými oleji jako

¹⁴⁷ Oldřich Nesvadba (pozn. 22), s. 55.

¹⁴⁸ Emil Pacovský, Umělecké dílo Adolfa Trägra, *Umělecká revue Veraikon*, roč. XXII, 1936, sešit 1, s. 1-14.

¹⁴⁹ XXXIV. Česká výstava SJV (kat. výst.), České Budějovice 8. 12. 1935 až 1. 1. 1936.

¹⁵⁰ Ibidem.

¹⁵¹ Česká výstava SJV (kat. výst.), Obecní dům Praha 12. 1. až 16. 2. 1936. SOA Třeboř, fond SJV, inv. č. 67, Kniha 24, 1935-1938.

¹⁵² Oldřich Nesvadba (pozn. 22), s. 56.

¹⁵³ Ibidem.

¹⁵⁴ Česká výstava SJV (kat. výst.), České Budějovice 7. až 28. 3. 1937.

Milevský klášter i Slovenská krajina [18], ale také zde vystavoval kresby provedené rudkou *Mláčení* nebo křídou malovanou kompozici *Ve stáji*.

Následující výstava měla téma *Náš voják* a konala se u příležitosti 20. výročí zborovských oslav. SJV ji uspořádalo ve spolupráci s půjím plukem 1 MJH ve dnech od 6. až do 27. 6. 1937.¹⁵⁵ Obsahovala především umělecká díla malířů legionářů Otty Matouška a Jindry Vlčka.¹⁵⁶ Vedle nich však vystavovali i další členové umělecká díla s vojenskou tematikou jako Alois Moravec, Bohumil Ullrych, Jan Kojan, Bohumil Dobiáš i Bedřich Benda.

Hned na počátku nového roku 1938 vystavovali umělci SJV svá díla v Leských Budčovicích na výstavě české lenské výstavy, která trvala po celý leden.¹⁵⁷ Lenské výstavy však nepředstavovaly již žádné nové podněty. Pouze seznamovaly veřejnost s uměleckou tvorbou členů SJV v daném roce i období. Po stránce kvality došlo k hodnocení výstav velmi odlišovalo. Kritika však především ocenila témata spojená s rodnou krajinou obzvláště ve vzrušené době plné nenadálých událostí před druhou světovou válkou.

Na konci února 1938 pak proběhla vernisáž Klubu výtvarných umělců Aleš z Brna v prostorách Ústavu pro zvelebování hřivností v Leských Budčovicích.¹⁵⁸ Hned další výstava SJV se konala v brněnském pavilonu, kde ji spolek Aleš uspořádal na oplátku pro Jihočechy ve dnech od 9. dubna do 1. května 1938.¹⁵⁹ Zahájil ji proslov Eugena Dostála, děkana Filozofické fakulty Masarykovy univerzity v Brně. Za spolek SJV promluvil úvodující předseda Karel Chochola. Výstava SJV se setkala s velkým úspěchem u moravského publika a tak nakonec byl o nutné její trvání prodloužit až do 8. května 1938.¹⁶⁰

¹⁵⁵ *Náš Voják* (kat. výst.), Leské Budčovice 6. až 27. 6. 1937. Pod protektorátem ministra národní obrany Františka Machníka.

¹⁵⁶ Oldřich Nesvadba (pozn. 22), s. 57.

¹⁵⁷ 44. *Lénská výstava* (kat. výst.), L. Budčovice 9. až 30. 1. 1938.

¹⁵⁸ K. V. U. Aleš z Brna v Leských Budčovicích, 26. 2. 1938. - SOA Třebor, fond SJV, inv. I. 67, kniha 24, 1935-1938.

¹⁵⁹ SJV v Brně 46. *Lénská výstava* (kat. výst.), pavilon K. V. U. Aleš Brno 9. 4. až 1. 5. 1938. SOA Třebor, fond SJV, inv. I. 67, kniha 24, 1935-1938.

¹⁶⁰ Oldřich Nesvadba (pozn. 22), s. 59.

Během prosince téhož roku pak proběhly další dvě výstavy členů Sdružení jihočeských výtvarníků. První z nich zahájil proslovem na vernisáži básník Ladislav Stehlík dne 4. prosince 1938 v Obecním domě v Praze.¹⁶¹ Ve výstavním výboru, který expozici připravoval, se objevilo jméno Aloise Moravce vedle Bohuslava Dobiáše, Jana Kojana, Oty Matouška a Václava Polívky. Svým rozsahem menší vánoční výstava SJV se konala v místnostech Ústavu pro zvelebování hřbitovů v Českých Budějovicích. Trvala od 11. do 23. prosince a byla především prodejní.¹⁶²

Dne 15. března 1939 vznikl protektorát Čechy a Moravy. Naší zemi v té době okupovalo až do května 1945 nacistické Německo. Přesobení řady novin a časopisů ukončila vláda, která se dostala nově k moci.¹⁶³ Zbylé informální zdroje se dostaly pod neustálý dohled. Stejná situace nastala v kultuře, avšak dokonce i přes tyto nepříznivé podmínky protektorátu se spolek SJV snažil vystavovat.

SJV začalo spolupracovat s Národním souručenstvím, což byla jediná povolená politická strana v této době, na výstavách s názvem *Národ svým výtvarným umělcům*.¹⁶⁴ Jubilejní v pořadí padesátou výstavu uspořádalo SJV v sálech Ústavu pro zvelebování hřbitovů v Českých Budějovicích od 12. do 26. března 1939.¹⁶⁵ Plakát k výstavě v barvách trikolory navrhnul Jaroslav Bureš [19]. V katalogu Adolf Träger připomněl soupisem všech padesát výstav během přeborního spolku. Vernisáž zahájil proslovem spisovatel a redaktor Karel Koval z Prahy. Výstava musela být prodloužena o týden pro velký zájem veřejnosti. Za celou dobu trvání se však podařilo prodat pouze jeden obraz.¹⁶⁶ Nepříznivé období ale neodradilo členy spolku, kteří nadále pokračovali ve své činnosti. Alois Moravec zde vystavil řadu děl.

¹⁶¹ *Česká výstava SJV* (kat. výst.), Obecní dům Praha 4. - 29. XII. 1938. SOA Třeboň, fond SJV, inv. I. 67, Kniha 24, 1935-1938.

¹⁶² Oldřich Nesvadba (pozn. 22), s. 60.

¹⁶³ Ibidem, s. 61-62.

¹⁶⁴ Ibidem, s. 62.

¹⁶⁵ 50. *Česká výstava SJV* (kat. výst.), České Budějovice 12. - 26. III. 1939. - SOA Třeboň, fond SJV, inv. I. 67, Kniha 25, 1939-1940.

¹⁶⁶ Oldřich Nesvadba (pozn. 22), s. 63.

Návštěvníci mohli například obdivovat obraz *Rybář ve stodole, Pastva u rybníka*. Jako technika mu posloužil především kvař doplněný rudkou nebo tuží.¹⁶⁷

Následovala putovní výstava členů SJV po jihočeských městech – Bechyně¹⁶⁸, Jindřichův Hradec¹⁶⁹, Klatovy¹⁷⁰. Výstavy v jednotlivých městech doprovázely katalogy. Každý vystavující člen SJV byl vždy zastoupen dvěma obrazy. Alois Moravec obeslal výstavu olejomalbami *Řeka Rábí od Hydčic*.

Dne 1. října 1939 začala výstava Spolku českých umělců grafiků Hollar v Českých Budějovicích.¹⁷¹ Vernisáž z důvodu nedostatku času neproběhla. SJV se dále do konce roku 1939 účastnilo celorepublikové výstavní události nazvané *Národ svým umělcům*. U příležitosti této akce pod záštitou Národního soustředění, ministerstva školství a národní osvěty vystavovalo SJV díla svých členů v Českých Budějovicích a Táboře ve dnech od 12. listopadu do 15. prosince.¹⁷²

Přítel roku zahájil spolek pátou výstavou v Obecním domě v Praze, která trvala od 4. do 25. února 1940.¹⁷³ Vernisáž doprovázela slova Karla Číky¹⁷⁴, který v rámci výstavy dne 18. února uvedl i malé matinee jihočeské poezie. Pražská expozice se vyznačovala například pro Aloise Moravce neobvykle bohatým souborem vystavovaných olejomalb – *Řeka kraj, Nad Rejty, U Svin*. Jeho obraz *Matka země* se stal nejlépe oceněným uměleckým dílem podle článku *Umělost jihočeských malířů* v novinách s názvem *Venkov*.¹⁷⁵ *Moravec má na této výstavě obraz, jenž jest vlastně výtvarným symbolem, ztělesněním touhy hledajícího umělce, který*

¹⁶⁷ *Česká výstava Sdružení jihočeských výtvarníků* (kat. výst.), České Budějovice 12. října 26. III. 1939. - SOA Třeboň, fond SJV, inv. I. 67, Kniha 25, 1939-1940.

¹⁶⁸ 51. *Česká výstava* (kat. výst.), Městská škola Bechyň 16. 7. října 6. 8. 1939. - SOA Třeboň, fond SJV, inv. I. 67, Kniha 25, 1939-1940.

¹⁶⁹ 52. *Česká výstava* (kat. výst.), Jindřichův Hradec 3. října 17. 9. 1939. - SOA Třeboň, fond SJV, inv. I. 67, Kniha 25, 1939-1940.

¹⁷⁰ 53. *Česká výstava* (kat. výst.), Klatovy 28. 9. října 15. 10. 1939. - SOA Třeboň, fond SJV, inv. I. 67, Kniha 25, 1939-1940.

¹⁷¹ Oldřich Nesvadba (pozn. 22), s. 64.

¹⁷² 54. *Česká výstava, Národ svým výtvarným umělcům* (kat. výst.), Tábor 12. 11. října 15. 12. 1939. - SOA Třeboň, fond SJV, inv. I. 67, Kniha 25, 1939-1940.

¹⁷³ Ota Matoušek, *Česká výstava SJV* (kat. výst.), Obecní dům Praha 4. - 25. 2. 1940, SOA Třeboň, fond SJV, inv. I. 67, Kniha 25, 1939-1940.

¹⁷⁴ Karel Číka, Projev k vernisáži české výstavy Sdružení jihočeských výtvarníků v Praze 1941, in: Karel Chochola (red.), *Práce: sborník výtvarného umění*, České Budějovice 1941, s. 37-40.

¹⁷⁵ Karel Koval, *Umělost jihočeských malířů, Venkov* (z knihy výstavy SJV), SOA Třeboň, fond SJV, inv. I. 67, Kniha 25, sign. IV A 2 b.

konečně stane u svého cíle a vidí to, kolem jeho mnozí jiní chodili, aniž by viděli. ~~A~~ena a země a oblaka, hmota a duše v barevné harmonii podle první nálady, kterou prochvívá zamyšlení nad českým krajem. Tu Moravec vyslovil mu své doznání a ty ostatní jeho obrazy, kolem něho pšzvukují a tvoš hymnus lásky k rodnému kraji. ~~ó~~ Během této výstavy vřbec poprvé ocenilo SJV ve spolupráci s Národohospodářským sborem jihočeským vítězný obraz výstavy *Rybolov* od Jana Kojana Jihočeskou výtvarnou cenou.¹⁷⁶

Dne 7. dubna 1940 zahájil úvodním slovem Bohumil Ullrych výstavu, na které spolupracovalo SJV a spolek Hollar. Místem konání se stala Síř umění Hollar na Masarykově náměstí v Praze.¹⁷⁷ Během prosince se konala výstava *Národ svým výtvarným uměním* ve spolupráci s Národním souručenstvím v českých Budějovicích.¹⁷⁸ Vernisáž dne 7. prosince uvedl slovem Karel Tondl. Na velmi bohatém kulturním večeru k zahájení spolupracovali se spolkem také členové inohry Jihočeského divadla.

V nadcházejícím roce od 16. února do 16. března 1941 vystavovali členové SJV v pražském domu Jednoty umělců výtvarných ve Voršílské ulici.¹⁷⁹ Na vernisáži promluvil Karel Čtíka a byla zde již podruhé předána Jihočeská výtvarná cena. Tentokrát PhDr. Milan Novotný, předseda Národohospodářské sboru jihočeského, ocenil dlouholetého člena a zakladatele SJV malíře Otou Matouškem za jeho celoživotní dílo. Alois Moravec se na této výstavě nepodílel jen sadou vystavovaných děl *Dejivé léto, Večer o hních*, ale také jako výkonný člen výstavního výboru v čele s předsedou Otou Matouškem. Tisk zhodnotil přehlídku děl SJV kladně Poukázal na vysokou úroveň pražské návštěvy SJV, kterou tento rok nesnížil ~~A~~ni jediný

¹⁷⁶ Jihočeskou výtvarnou cenu vřnovalo kaňdoroň od roku 1940 Sdružení jihočeských výtvarníků nejlepšímu uměci. Přvodně byla předávána na výstavě v Obecním domě v Praze za nejlepší dílo výstavy. Později za celoživotní dílo na největší výstavě roku členů SJV.

¹⁷⁷ SOA Těboř, fond SJV, inv. ř. 31, Výstavy 1940-1942, sign. II C 1 a, kart. 10.

¹⁷⁸ *Národ svým uměním* (kat. výst.), Beseda české Budějovice 1. ř 22. 12. 1940.

¹⁷⁹ *Členská výstava* (kat. výst.), Dům jednoty umělců výtvarných Praha 16. 2. ř 16. 3. 1941. - SOA Těboř, fond SJV, inv. ř. 31, Výstavy 1940-1942, sign. II C 1 a, kart. 10.

diletantů¹⁸⁰ Pomyslné první místo mezi vystavenými uměleckými díly vyhrál obraz *Bíla sobota* od Bohumila Ullrycha.

Následující výstava se konala ve dnech 5. až 19. října v Sezimově Ústí a otevřela se zde také poprvé Jihočeský salon¹⁸¹ Vzorem mu byl Zlínský salon a sloužil k propagování jihočeského výtvarného umění. Alois Moravec zde uvedl olejomalby *Zblítov u Milevska*, *Chybská dráha* a *Na blatech*. V témže stejném termínu od 4. do 22. října probíhala výstava drobných prací členů v Salonu Auto Praga v Českých Budovicích.¹⁸²

Na konci roku 1941 měl spolek poměrně velmi bohatý program přes nepříznivé válečné období, kdy řada umělců emigrovala, přestala tvořit nebo byla dokonce zavazena v koncentračních táborech. SJV začalo pořádat menší výstavy, na kterých představovalo jednotlivé členy, aby si spolek udržel dřívější počet výstav za rok. Dne 25. října 1941 začala výstava Oty Matouška, Karla Čecha, Karla Čeifa a Bohumila Dobiáše, která trvala do 12. listopadu.¹⁸³ Po ní od 15. do 30. listopadu v Salonu Auto Praga na Lannově třídě v Českých Budovicích vystavovali Julius Bous, Jan Bulíř, Jiří Probošt a Karel Čeif.¹⁸⁴

Ve stejných místnostech Salonu Auto Praga začala i výstavní sezóna dalšího roku 1942. Od 11. do 25. ledna zde umístilo SJV obrazy dvou umělců, tj. Theodora Pchálka a Jana Rafaela Schustra, o které publikum jevílo velký zájem.¹⁸⁵ Od 1. do 15. února uspořádalo SJV ve spolupráci Krajského vedení Národního souručenství v Českých Budovicích a Krajského ústředí osvětových sborů výstavu soudobého českého umění s názvem *Národ svým výtvarným umělcům*¹⁸⁶ Divákům se v českobudovické Besedě představili novopříchodzí členové SJV - Marie Ripková,

¹⁸⁰ Sdružení jihočeských výtvarníků, *Salon* 15. 3. 1941, s. 24. (z knihy výstavníků SJV) - SOA Třeboř, fond SJV, inv. I. 67, Kniha 26, sign. IV A 2 b.

¹⁸¹ 1. výstava SJV v rámci budovaného Jihočeského salonu (kat. výst.), Sezimovo Ústí 5. až 19. 10. 1941. - SOA Třeboř, fond SJV, inv. I. 31, Výstavy 1940-1942, sign. II C 1 a, kart. 10.

¹⁸² Oldřich Nesvadba (pozn. 22), s. 67.

¹⁸³ Ibidem, s. 68.

¹⁸⁴ Ibidem.

¹⁸⁵ Ibidem.

¹⁸⁶ Výstava soudobého českého umění, Beseda Českých Budovic 1. až 15. 2. 1942. (z knihy výstavníků SJV) - SOA Třeboř, fond SJV, inv. I. 67, Kniha 27, sign. IV A 2 b.

Bedřich Mudroch a Jaroslav Jandal. Po odmítnutí se spolkem vystavoval i Alois Moravec díla jako *Budějovice*, *Bezdrav* a další.

Další výstava *Jihočeská krajina* se samostatně konala Otou Matouškovi. Zahájil ji dne 31. března 1942 v prostorách Výtvarného díla na Jungmannově náměstí v Praze svou sbírkou Bohumil Ullrych, ve které ohodnotil především uměleckou hodnotu k jiným věcem.¹⁸⁷ Stejně tak byla monografická i následující výstava zemřelého Jana Krejso, která se konala od 29. března do 12. dubna na Lannově třídě v Českých Budějovicích.¹⁸⁸ Vernisáž uvedl místopředseda spolku SJV Julius Bous. Retrospektivní výstavu umění navštívila široká veřejnost v hojném počtu.

Podzimní činnost SJV se odehrávala ve výstavních prostorech Salonu Auto Praga na Lannově třídě v Českých Budějovicích. Poprvé se zde konala výstava s německým názvem *Arteiche in Fischer in Fische* od 1. do 15. listopadu 1942, ke které se také tiskla pouze německá pozvánka a dvojjazyčný katalog.¹⁸⁹ Nová situace vznikla v důsledku událostí, které následovaly po 27. květnu 1942, kdy byl spáchán atentát na zastupujícího Říšského protektora Reinharda Heydricha.

V Sezimově Ústí dne 11. listopadu 1942 obdržel Alois Moravec Jihočeskou výtvarnou cenu za své dosavadní dílo při zahájení II. Salonu jihočeských výtvarníků.¹⁹⁰ Výstavu zahájil proslovem profesor Antonín Hošek a člen SJV Josef Stainochr. Salon skončil je 26. téhož měsíce.¹⁹¹ Oceněný Moravec na Jihočeském salonu vystavil olejomalby *U řeky* a *Brod na Blatech*, jejichž cena tehdy dosahovala 9000 korun za kus.

V novém roce zahájil výstavní činnost SJV Emil Pitter svou samostatnou výstavou ve výstavních sálech na Lannově třídě, která trvala od 3. do 25. dubna 1943.¹⁹² Po ní následoval I. Blatský salon¹⁹³, na kterém spolupracovalo SJV

¹⁸⁷ Oldřich Nesvadba (pozn. 22), s. 69.

¹⁸⁸ Ibidem, s. 69-70.

¹⁸⁹ Ibidem, s. 71.

¹⁹⁰ SOA Třeboň, fond SJV, inv. č. 34, Výtvarné ceny, 1940-1949, sign. II C 3, kart. 14. ř. Arthur Novák, *Sborník grafické práce Hollar XIX*, sv. 1, 1943, s. 29.

¹⁹¹ II. Salon jihočeský výtvarný (kat. výst.), Sezimovo Ústí 11. ř. 26. 11. 1942. - SOA Třeboň, fond SJV, inv. č. 32, Výstavní katalogy, 1939-1947, sign. II C 1 b, kart. 14.

¹⁹² SOA Třeboň, fond SJV, inv. č. 67, Kniha 27, (1941-1944), sign. IV A 2 b.

s Okresním osvětlovým sborem ve Veselí nad Lužnicí. Předešlou prodejní akce proběhla ve Veselí nad Lužnicí od 6. do 14. března 1943.¹⁹⁴ Z prodaných děl se vybrala částka přes 132 tisíc korun.

Po prázdninách pokračoval spolek 86. Jihočeskou výstavou SJV v Českých Budějovicích.¹⁹⁵ Zúčastnili se jí například Áda Novák, František Viktor Mokrý a Jan Kojan. Alois Moravec zde vystavil přes deset obrazů. Hodnota jeho olejomalb na plátně se pohybovala kolem dvanácti tisíc korun.

Rok 1943 zakončila v prosinci již tradiční vánoční prodejní výstava na přední verandy Jihočeské Besedy a také III. Jihočeský výtvarný salon v sále Bažovny v Sezimově Ústí.¹⁹⁶ Obě akce byly zahájeny 12. prosince 1943. Na Jihočeském salonu promluvil Stanislav Sedlák a Jan Vítězslav Dušek.

Následující rok 1944 se stal pro výstavní činnost spolku ještě chudší než rok předešlý. Výstavy se týkaly spíše jednotlivců i společné výstavy obesílalo čím dál méně členů v důsledku druhé světové války. Od 20. února do 5. března 1944 vystavoval svou soubornou výstavu člen SJV Jan Peřták v Salonu Auto Praga v Českých Budějovicích.¹⁹⁷ Vernisáž uvedl proslovem redaktor František Kníž. Dále zorganizovalo sdružení výstavu pražského autora Jana Melichara v Besedě v Českých Budějovicích, která konala 23. dubna 1944.¹⁹⁸ Díky malíři a členovi SJV Josefu Víznerovi zahájil Dr. Josef Korbela dne 28. května 1944 v posádce již III. Blatský salon ve Veselí nad Lužnicí.¹⁹⁹

Hned po osvobození a konci války 8. května 1945 se začala opět rozbíhat i aktivní činnost spolku Sdružení jihočeských výtvarníků v Českých Budějovicích. První poválečnou výstavu zahájil dne 16. prosince 1945 předseda SJV Ota Matoušek,

¹⁹³ Blatský salon a prodejní výstava SJV, která se konala ve Veselí nad Lužnicí. Jejím vzorem se stal Jihočeský výtvarný salon v Sezimově Ústí.

¹⁹⁴ Oldřich Nesvadba (pozn. 22), s. 71-72.

¹⁹⁵ 86. Jihočeská výstava SJV (kat. výst.), L. Budějovice 15. 9. a 6. 10. 1943. - SOA Třeboř, fond SJV, inv. I. 31, Výstavy (1943-1946), sign. II C 1 a, kart. 11.

¹⁹⁶ 3. Salon jihočeských výtvarníků - SOA Třeboř, fond SJV, inv. I. 31, Výstavy (1943-1946), sign. II C 1 a, kart. 11.

¹⁹⁷ Oldřich Nesvadba (pozn. 22), s. 74.

¹⁹⁸ Ibidem.

¹⁹⁹ Ibidem.

který se vrátil z koncentračního tábora.²⁰⁰ Gŕlo o jubilejní výstavu k dvacetiletému trvání Sdružení jihoŕeských výtvarníkŕ, která byla instalována v nových prostorách na Masarykovŕ námŕstí ŕíslo popisného 372 v ŕeských Budŕovicích. Výstavní plochu získal díky své iniciativŕ pŕedseda SJV Ota Matouŕek.²⁰¹ Výstava trvala aŕ do 6. ledna 1946. Jihoŕeskou výtvarnou cenu za rok 1945 na ní obdrŕel Adolf Träger. Katalog výstavy mimo jiné pŕpomínal památku ŕlenŕ SJV, kteŕ padli v boji nebo zemŕeli v koncentračních táborech bŕhem druhé svŕtové války [20].

Po ní následovala v novém roce dokumentární výstava váleŕného bŕsnŕní, které zachytily kresby Oty Matouŕka vytvoŕené bŕhem vŕznŕní v koncentračním táboŕe. Pro velký zájem veŕejnosti setrvala ve výstavních sálech na Masarykovŕ námŕstí od 20. ledna aŕ do 10. února 1946.²⁰²

Dále SJV zorganizovalo výstavu nedávno zemŕelému Emilu Pittrovi ve dnech 3. aŕ 24. bŕezna 1946.²⁰³ Výstavu zahájil pŕedseda Ota Matouŕka a doplnil jej Josef Bartouŕka proslovem a recitací vlastní básnŕ V Osvŕtovém domŕ v Táboŕe probŕhla v poŕadí jiŕ 94. ŕlenská výstava SJV od 28. dubna do 12. kvŕtna.²⁰⁴ Vernisáŕí ji otevŕel pŕedseda Ota Matouŕek. Alois Moravec pŕspŕ obrazy *Jaro v poli, Pohrabovaŕka*.

Velkým úspŕchem pro SJV se stala výstava umŕeckých dŕ ŕlenŕ Spolku výtvarných umŕcŕ Mánes.²⁰⁵ Vernisáŕ zahájil dne 12. kvŕtna 1946 Ota Matouŕek spolu s umŕeckým historikem Talavanem.²⁰⁶ V ukázkách praŕské výtvarné tvorby mohli diváci obdivovat Václava ŕpálu, Otu Janelŕka, Jana Kodeta, Vincence Makovského nebo Josefa Wagnera.

Na podzim následovala souborná výstava grafického díla Aloise Moravce. Vernisáŕ zahájil místopŕedseda SJV Theodor Pchälek dne 6. ŕjna v sálech na

²⁰⁰ Jiŕ M. Linhart, *Jubilejní ŕlenská výstava SJV, 1925-1945* (kat. výst.), ŕ. Budŕovice 16. 12. 1945 ŕ 6. 1. 1946. - SOA Tŕboŕ, fond SJV, inv. ŕ. 32, Výstavní katalogy II C 1 b, kart. 13.

²⁰¹ Oldŕch Nesvadba (pozn. 22), s. 76.

²⁰² Ibidem.

²⁰³ Ibidem, s. 77.

²⁰⁴ 94. ŕlenská výstava SJV (kat. výst.), Osvŕtový dŕm Tábor 28. 4. ŕ 12. 5. 1946. - SOA Tŕboŕ, fond SJV, inv. ŕ. 67, Kniha 29, (1945-1949), sign. IV A 2 b.

²⁰⁵ 95. ŕlenská výstava, SVU Mánes Praha (kat. výst.), ŕ. Budŕovice 12. 5. ŕ 2. 6. 1946. - SOA Tŕboŕ, fond SJV, inv. ŕ. 31, Výstavy (1943-1946), sign. II C 1 a, kart. 11.

Masarykově náměstí v Českých Budějovicích.²⁰⁷ Přes otevření zazněla báseň Moravcova přetele Ladislava Stehlíka, kterou recitovala Zdeňka Vojnarová. Pár slov o uměci a jeho díle vyslovil Václav Němec. Šel vygla nákladem SJV, aby doprovodila vystavená grafická díla Aloise Moravce.²⁰⁸ Velká návštěvnost veřejnosti přiměla spolek k prodloužení výstavy do 28. října 1946. Moravec zde vystavil na 134 grafických děl z let 1915 až 1945.

Další l'enskou výstavu v pořadí 97. zahájil dne 3. listopadu 1946 Dr. Alois Neuman, poslanec a předseda Městského národního výboru (dále MNV) v Českých Budějovicích, pod jehož záštitou se výstava konala.²⁰⁹ Jihočeskou výtvarnou cenu obdržel in memoriam Dr. Ing. Karel Chochola, kterého gestapo popravilo za druhé světové války. *Svobodné slovo* označilo výstavu *Uměleckou událost prvého řádu* [ě] a obohatilo ji podtitulem *Radostná a bohatá řada jihočeských umělců*.²¹⁰ Mimo to informovalo veřejnost o průběhu a náplni vernisáže. Noviny zmínily, jak její hudební zahájení Budějovickým kvartetem, tak recitaci básnických děl, ale také proslov předsedy Oty Matouška o nelehkém úkolu a trnité cestě SJV k úspěchu.

Místopředseda SJV Theodor Pchálek zahájil dne 6. února 1947 soubornou výstavu uměleckých děl Aloise Bílka.²¹¹ Významný člen SJV dlouho žil a tvořil v Paříži, ale i přesto si uchoval lásku k rodnému kraji. Sám umělec na vernisáži krátce promluvil o své práci i o uměleckém prostředí v zahraničí.

Během jarních a letních měsíců cestovala putovní výstava po jihočeských městech – Trhové Sviny, Kaplice, Český Krumlov, Těboř, Strakonice, Horažďovice,

²⁰⁶ Oldřich Nesvadba (pozn. 22), s. 78.

²⁰⁷ Alois Moravec (kat. výst.), L. Budějovice 6. října 24. 10. 1946. - SOA Těboř, fond SJV, inv. ř. 31, Výstavy (1943-1946), sign. II C 1 a, kart. 11. - Výstava grafiky Aloise Moravce, *Jihočeská pravda*, Česká Budějovice, 10. 10. 1946. (z knihy výstavníků SJV) - SOA Těboř, fond SJV, inv. ř. 67, Kniha 29, 1945-1949, sign. IV A 2 b.

²⁰⁸ Václav Němec, *Budějovická výstava Aloise Moravce, Zahajovací proslov Václava Němce*, Česká Budějovice 1946.

²⁰⁹ Jiří Linhart, *SJV 97. l'enská výstava* (kat. výst.), Česká Budějovice 3. října 24. 11. 1946. - SOA Těboř, fond SJV, inv. ř. 31, Výstavy (1943-1946), sign. II C 1 a, kart. 11.

²¹⁰ *Svobodné slovo*, 5. 11. 1946. (z knihy výstavníků SJV) - SOA Těboř, fond SJV, inv. ř. 67, Kniha 29, 1945-1949, sign. IV A 2 b.

²¹¹ Oldřich Nesvadba (pozn. 22), s. 79.

Písek a Veselí nad Lužnicí.²¹² Význam těchto putovních výstav SJV osvědčil Bohumír Janoušek v úvodním slově k výstavnímu katalogu. *Ať se po stopách našich buditelů, kteří šířili lásku k české zemi a české knize. Sdružení jihočeských výtvarníků chce doplnit umělecký profil našeho národa a kraje a svými putovními výstavami chce vzbudit lásku k českému výtvarnému umění.*²¹³ Alois Moravec se na ní představil ve skupině olejomalbami *Šířím od Kladiny a Balvan*.

V nově upravených místnostech na Masarykově náměstí v Českých Budějovicích se předvedlo Sdružení jihočeských výtvarníků na své sté jubilejní výstavě [21].²¹⁴ Vernisáž se konala 5. října 1947 a promluvil na ní nejen předseda SJV Ota Matoušek, ale všichni významní představitelé kulturního života v Českých Budějovicích. Noviny vyzdvihly především práce Theodora Pcháčka a Karla Čižka, který na ní zaslouženě získal Jihočeskou výtvarnou cenu pro rok 1947.²¹⁵ Výstava skončila dne 26. října 1947.

Činnost SJV pokračovala soubornou výstavou Oty Matouška *Jihočeská krajina* v Domě umění na Masarykově náměstí v Českých Budějovicích ve dnech 9. až 30. listopadu.²¹⁶ Vernisáž zahájil proslovem místopředseda SJV Theodor Pchálek a brigádní generál Václav Vlček. Konec roku opět patřil prodejní vánoční výstavě členů SJV. Trvala od 7. do 23. prosince 1947.²¹⁷

Na konci ledna 1948 uspořádalo SJV výstavu finského umění, kterou projevem uvedl místopředseda SJV Theodor Pchálek.²¹⁸ Výstava seznamovala diváky s mladou výtvarnou generací grafiků z Finska, ale neshledala se s velkým

²¹² Trhové Sviny 9. října 12. 5. 1947, Kaplice 18. října 25. 5. 1947, Český Krumlov 1. října 8. 6. 1947, Těšebor 15. 6. října 7. 7. 1947. ř Bohumír Janoušek, *Česká výstava SJV* (kat. výst.), Trhové Sviny 9. října 12. 5. 1947. - SOA Těšebor, fond SJV, inv. ř. 31, Výstavy (1947-1950), sign. II C 1 a, kart. 12.

²¹³ Ibidem.

²¹⁴ Jiří Linhart ř J. R. Schuster, *100. Jubilejní výstava SJV* (kat. výst.), Dům umění České Budějovice 5. října 26. října 1947. - SOA Těšebor, fond SJV, inv. ř. 31, Výstavy (1947-1950), sign. II C 1 a, kart. 12.

²¹⁵ Stála výstava dobré řnů výtvarné, *Svobodné Slovo*, 10. 10. 1947. - K výstavě SJV, *Jihočeská pravda*, ř. 42, 16. 10. 1947. (z knihy výstávků SJV) - SOA Těšebor, fond SJV, inv. ř. 67, Kniha 29, 1945-1949, sign. IV A 2 b.

²¹⁶ Oděch Nesvadba (pozn. 22), s. 80-81.

²¹⁷ Ibidem, s. 81.

²¹⁸ *Současná finská grafika* (kat. výst.), Sír SJV České Budějovice 25. 1. října 15. 2. 1948. - SOA Těšebor, fond SJV, inv. ř. 31, Výstavy (1947-1950), sign. II C 1 a, kart. 12.

ohlasem u veřejnosti ani umělecké kritiky. Podle článku z periodika *Práce* nedosahovala ani průměru české grafiky.²¹⁹

V Praze Na Příkopě v prostorách Jednoty umělců výtvarných začala dne 3. února česká výstava SJV. Zahájil ji slovy básník Ladislav Stehlík.²²⁰ Bohumil Ullrych na ní obdržel Jihočeskou výtvarnou cenu za rok 1948 bohužel jiň in memoriam, protože předložil ve svých padesáti letech dne 7. února 1948. Podle listu *Národního osvobození* však výstava nepřinesla nic nového.²²¹ Umělci přistoupili ke svým dílům konzervativně a až popisně realisticky. Také upozornil na nevyrovnanost kvalitní stránky výstavy, kdy se vedle sebe objevila díla nadprůměrná vedle těch podprůměrných. Článek apeloval na větší kritičnost při výběru vystavovaných exponátů. Podobně záporně se k výstavě Jihočechů vyjádřil i deník *Právo lidu*: *„Celkově je možno říci, že na výstavě nalézáme málo smyslu pro výtvarnost, která je nezbytnou složkou výtvarného díla, že je tu mnoho povrchního a ve špatném smyslu reportérského malování, které nijak neupoutá.“*²²²

Jiň očekávaná výstava, na níž spolupracoval Spolek českých umělců grafiků Hollar a bechyňská keramická škola, se konala v Domě umění v českých Budějovicích od 29. února až 21. března 1948.²²³ Výstavu zahájila slova akademického malíře Jan Bulíř. Ve výstavních prostorách se smísily keramické práce studentů školy a grafické listy členů spolku Hollar. Vystavoval zde i Alois Moravec jako člen Hollaru motiv *Z Karlových Varů* provedený technikou suché jehly.

V květnu následovala výstava ve spolupráci se Sdružením západních výtvarných umělců, kteří na oplátku uvítali členy SJV na podzimní výstavě v Plzni. Díla členů SZVU byla vystavena od 8. do 30. května 1948 v Domě umění v českých

²¹⁹ Výstava finského umění zahájena, *Práce*, 28. 1. 1948. (z knihy výstávek SJV) - SOA Třeboř, fond SJV, inv. č. 67, Kniha 29, 1945-1949, sign. IV A 2 b.

²²⁰ V. Petáček, Jihočechi v Praze, *Práce*, 8. 2. 1948. (z knihy výstávek SJV) - SOA Třeboř, fond SJV, inv. č. 67, Kniha 29, 1945-1949, sign. IV A 2 b.

²²¹ (fd), Výstava jihočeských výtvarníků v Jednotě Národní osvobození, 11. 11. 1948. (z knihy výstávek SJV) - SOA Třeboř, fond SJV, inv. č. 67, Kniha 29, 1945-1949, sign. IV A 2 b.

²²² (jk), Jihočechi výtvarníci vystavují v Praze, *Právo lidu*, 29. 2. 1948. (z knihy výstávek SJV) - SOA Třeboř, fond SJV, inv. č. 67, Kniha 29, 1945-1949, sign. IV A 2 b.

²²³ SLUG Hollar Praha a Bechyňská keramická škola, od 28. 2. do 21. 3. 1948, uspořádalo SJV v L. Budějovice v Domě umění v L. Budějovicích. - SOA Třeboř, fond SJV, inv. č. 31, Výstavy (1947-1950), sign. II C 1 a, kart. 12.

Budějovicích.²²⁴ Reciproční výstava v Plzni proběhla ve dnech 17. října až 7. listopadu 1948.²²⁵ Obě výstavy seznamovaly veřejnost s regionálními umělci a jejich tvorbou. Díky spolupráci spolků získávala veřejnost povědomí o výtvarném projevu v jiném kraji. V tisku *Pravda* upozornili členové na kolísavou kvalitu vystavených exponátů a přímě jmenovali podprůměrné umělce.²²⁶

Přátelská výstava pořádaná spolkem se konala ve dnech 5. až 27. ledna 1948 a byla nazvaná *Dětská kresba*.²²⁷ Proslov pronesl Josef Bartuška, který háky a hálky vedl ve výtvarné činnosti. Výstavu doplnily vybrané knihy pro mládež.

Dne 9. října uvedlo SJV výstavu u příležitosti oslav výročí třicetiletého trvání Československé republiky v Domě umění v Českých Budějovicích. Výstava s názvem *Boj za svobodu ve výtvarném umění* trvala do konce října 1948.²²⁸ Alois Moravec zde seznámil veřejnost s kolorovanými kresbami vzniklými v době komunistického převratu 1948.

V prosinci se pak opakovala každoroční prodejní vánoční výstava členů SJV, která nabízela spíše drobné práce vhodné do každé domácnosti.²²⁹ Ve stejné době probíhala putovní výstava, která navštívila menší místa na jihu Čech - Zahájí, Olešník a Dšeř.²³⁰ Akce proběhla v rámci Týdne české knihy

Od 20. února do 13. března 1949 zorganizovalo SJV v Českých Budějovicích výstavu národního umělce Maxe Gvabinského.²³¹ V Domě umění mohli návštěvníci

²²⁴ J. Krátký, *SZVU, 23. Česká výstava* (kat. výst.), Dům umění České Budějovice 8. - 30. května 1948.

²²⁵ Ota Matoušek, *Česká výstava jihočeských výtvarníků SJV* (kat. výst.), Plzeň 17. 10. až 7. 11. 1948.

²²⁶ Jihočeskí výtvarníci vystupují v Plzni, *Pravda*, 14. 10. 1948, s. 4. (z knihy výstavek SJV) - SOA Třeboř, fond SJV, inv. č. 67, Kniha 29, 1945-1949, sign. IV A 2 b.

²²⁷ Děti malují život, *Jihočech*, 11. 6. 1948. (z knihy výstavek SJV) - SOA Třeboř, fond SJV, inv. č. 67, Kniha 29, 1945-1949, sign. IV A 2 b.

²²⁸ *Boj za svobodu, 30. Výročí Československé republiky* (kat. výst.), Dům umění L. Budějovice 9. až 31. 10. 1948. - SOA Třeboř, fond SJV, inv. č. 32, Výstavní katalogy, 1948-1950, sign. II C 1 b, kart. 14.

²²⁹ Oldřich Nesvadba (pozn. 22), s. 84.

²³⁰ Výstava obrazů členů SJV, Zahájí 5. 12. 1948, Olešník 12. 12. 1948, Dšeř 19. 12. 1948. - SOA Třeboř, fond SJV, inv. č. 32, Výstavní katalogy, 1948-1950, sign. II C 1 b, kart. 14.

²³¹ *Národní umělec Max Gvabinský, Grafika a kresby z let 1943-1948* (kat. výst.), Dům umění L. Budějovice 20. 2. až 13. 3. 1949. - SOA Třeboř, fond SJV, inv. č. 32, Výstavní katalogy, 1948-1950, sign. II C 1 b, kart. 14.

obdivovat téměř sto padesát jeho grafik a kreseb z let 1943-1948, které poskytla SJV ze svých sbírek Národní galerie v Praze.

Dne 1. května 1949 otevřel Ota Matoušek svým proslovem výstavu v komplexu továrny Jihočeských papíren ve Věšíně. Mezi umělci, kteří zde vystavovali, se objevila díla pěti členů SJV – Ady Nováka, Theodora Pchálka, Jana Pečáka, Karla Gotta a Karla Valtra.²³² Náměty jejich uměleckých děl vycházely přímo z prostředí továrny. Podobná výstava se konala i v prostorách lesobudovické smaltovny Bohemia. Snahou těchto výstav, jak uvedl deník *Práce*, bylo *„[p]robíhat kulturu a výtvarnou práci nejhlubším vrstvám a zvláště pracujícím.“*²³³ Tento cíl si SJV vytýčilo v rámci pětiletého plánu ekonomické hospodaření pod vlivem komunistického režimu.

Již v roce 1949 proběhlo v Leuských Budečovicích představení dalšího národního umělce Josefa Lady. Vernisáž zahájil jihočeský básník Ladislav Stehlík dne 29. května.²³⁴ Výstava trvala až do 19. června a získala si velký ohlas nejen ve společnosti, ale i tisku.

Na podzim začala výstavní činnost SJV výstavou s názvem *Leuské Budečovice v díle členů SJV*. V Domě umění v Leuských Budečovicích setrvala od 11. září do 2. října 1949.²³⁵ Podobnou výstavu s názvem *Jihní Lechy v práci členů SJV* zahájil předseda SJV Ota Matoušek dne 9. října 1949.²³⁶ Obě události souvisely s čím dál větší politickým vlivem na výtvarné umění a snahou propagace komunismu.

Od 6. listopadu 1949 začala putovní výstava členů SJV nazvaná *Umění jde k lidu*, která objížděla sedm měst a obcí v jižních Lechách.²³⁷ SJV na ní spolupracovalo v rámci týdne leuské knihy s Osvětovým oddělením Krajského národního výboru v Leuských Budečovicích. Poprvé se představila divákům ve Zlivi a

²³² Oldřich Nesvadba (pozn. 22), s. 84-85.

²³³ (el), Jihočeskí výtvarníci vystavují v továrnách, *Práce*, 13. 7. 1949. (z knihy výstavek SJV) - SOA Třeboř, fond SJV, inv. č. 67, Kniha 29, 1945-1949, sign. IV A 2 b.

²³⁴ Oldřich Nesvadba (pozn. 22), s. 85.

²³⁵ Ibidem.

²³⁶ 137. *Leuská výstava, Jihní Lechy v práci členů SJV* (kat. výst.), L. Budečovice 9. 10. – 30. 10. 1949. - SOA Třeboř, fond SJV, inv. č. 32, Výstavní katalogy, 1948-1950, sign. II C 1 b, kart. 14.

²³⁷ *Výstava obrazů členů SJV* (kat. výst.), 6. 11. – 26. 12. 1949. - SOA Třeboř, fond SJV, inv. č. 32, Výstavní katalogy, 1948-1950, sign. II C 1 b, kart. 14.

naposled v Hluboké nad Vltavou. Spolek se i těmito výjedinou jednodenními akcemi snažil o zpřístupnění výtvarného umění co nejširší veřejnosti. Společný výstavní katalog uvedla na titulní straně práce s názvem *Orání* zasloužilého členy SJV Oty Matouška [22].

Matouškov linoryt se objevil i na katalogu 142. výroční členské výstavy [23]. Poslední předhlídka členů SJV začala dne 27. listopadu 1949 v Domě umění v Českých Budějovicích.²³⁸ Její tematika se točila kolem jihočeského pracujícího lidu. O její doplnění se postaral výtvarník Stanislav Bláha se svými originály z barevné kameniny.²³⁹ Alois Moravec zde vystavil sedm svých obrazů, které z výjedinou vznikly v prostředí papíren ve Věšíně *Regenerační pec ve Věšíně*, *Brusy dřeva v papírně ve Věšíně*.²⁴⁰ Výstava skončila 29. prosince 1949 a tím ukončil spolek svojí výstavní činnost, o čemž SJV informovalo veřejnost i na stránkách výstavního katalogu.

²³⁸ SJV *Výroční členská výstava (142.)* (kat. výst.), Dům umění České Budějovice 27. 11. – 23. 12. 1949. – SOA Třeboř, fond SJV, inv. č. 32, Výstavní katalogy, 1948-1950, sign. II C 1 b, kart. 14.

²³⁹ Oldřich Nesvadba (pozn. 22), s. 87.

²⁴⁰ SJV *Výroční členská výstava (142.)* (kat. výst.) (pozn. 238).

4. 3. Ediční a další činnost SJV

Sdružení jihočeských výtvarníků se ve svém spolkovém programu zavázalo podobně jako jiné organizace k vzdělávání veřejnosti a rozšiřování jejich znalostí v oblasti výtvarného umění. Jako spolek regionální se v tomto snažení zaměřil na území jižních Čech, ale díky spolupráci s dalšími především pražskými organizacemi přispíval i v širším měřítku. K tomu účelu využívali zánici pracovníci SJV nejen výstav a přednášek, ale také mnoha publikací, které vycházely v edici SJV. Za vydavatelské činnosti SJV vyšla řada knižních i grafických publikací.

Od roku 1934 začal spolek periodicky vydávat sborník umění *Práce*, který jednou ročně shrnoval dosavadní činnost spolku, uveřejňoval literární studie a reprodukce děl svých členů.²⁴¹ Informoval členy a přispívající členy z řad příznivců umění o rozhodnutích, která padla na schůzích valné hromady SJV. Ročníka *Práce: sborník výtvarného umění* nevyšel v letech 1937 a 1938, protože klima v naší společnosti ovlivnily přípravy Německa k přepadení Československa. Vzhledem k tomu, že mnoho členů SJV pocházelo z řad legionářů a vojáků, nescházel jim v této vyhoštěné době čas na rozvoj výtvarné scény. Důvodem mobilizace naší armády a odtržení našeho pohraničí po Mnichovské smlouvě dne 29. září 1938 je zřejmé naplněno. Znovu se však sborník objevil již v roce 1939, kdy SJV začalo spolupracovat s Národním souručenstvím, jedinou povolenou politickou stranou. Dále se vydání sborníku odmlčelo v letech 1942 až 1946, tedy po atentátu na Reinharda Heydricha dne 27. května 1942 a v důsledku utlačování všeho českého v Protektorátu Čechy a Morava. Následně vyšel až po roce 1947 obsáhlejší Sborník Práce SJV pod názvem *Umění jižních Čech 1947-1948*, který byl poslední v řadě.

Poprvé sborník výtvarného umění *Práce* vydalo Sdružení jihočeských výtvarníků v Českých Budějovicích po deseti letech své existence roku 1934.²⁴² Redaktorem byl Karel Chochola, který se zabýval také úpravou a návrhem obálky. V prvním vydání se spolek prostřednictvím literárních příloh svých členů

²⁴¹ *Práce: sborník výtvarného umění* (pozn. 143).

předešlým představil. Poukázal na cestu, kterou by se chtěl ubírat a cíle, kterých by chtěl dosáhnout. Mimo to také shrnul dosavadní působení za deset let od vzniku spolku SJV v roce 1925. Můžeme zde najít například články Karla Chocholy *K historii SJV*²⁴³, kde upozornil na těžkosti při vzniku spolku a vypíchnul významnější momenty a úspěchy působení SJV. Julius Bous se ve svém příspěvku s názvem *Čkoly a SJV* zabýval úkolem propagace výtvarného umění mezi širokou veřejností.²⁴⁴ Jiné literární studie se věnovaly přímo výtvarnému umění, jako například *Jihočeská grafika* Otty Šádka, ve které autor zmínil jihočeské grafiky a jejich pohled na ztvárnění krajiny.²⁴⁵ Připomíná mezi nimi i význam Aloise Moravce.

V roce 1935 vyšel sborník *Práce*, který také redigoval Karel Chochola. Ročenka obsahovala na rozdíl od předchozího roku více studií o výtvarném umění a filozofických úvah k zamyšlení, například články *Co pak je to kýt?* a *Novopřehled* Irena Františka Viktora Mokrého. Můžeme v ní také najít vzpomínku na zemřelého Ireny, připomínky výrolí a básně. Ve sborníku se objevila řada reprodukcí uměleckých děl členů SJV. Alois Moravci jako prvnímu členu mezi nimi uvedli pouze jednu s názvem *Jarní okopávání*.²⁴⁶ Následující sborník za rok 1936 vydalo SJV až na jaře roku 1937. Zde se objevilo již více reprodukcí obrazů Aloise Moravce, například *Pradlena*, *Most v Písku* a *Motiv ze Strakonice*.²⁴⁷

Po dvouleté odmlce pokračovalo SJV vydáním sborníku v roce 1939. V tomto ročníku se objevila stať *Jihočeská cesta* malíře Bohumila Ullrycha, kterou věnoval svému blízkému příteli a blízkému partnerovi na cestách po jižních lécích Aloisi Moravcovi.²⁴⁸ Bohumil Ullrych zde vypráví, jak se tentokrát sám vydal na cestu po jižních lécích, protože někteří kritikové pochybovali o jeho a Moravcově jihočeskosti po vstupu do SJV. Na konci ročenky se můžeme seznámit s výřtem výstav pořádaných SJV od jeho založení do roku 1939. Mezi reprodukcemi Aloise

²⁴² Karel Chochola (red.), *Práce: sborník výtvarného umění*, Lécské Budějovice 1934.

²⁴³ Karel Chochola, *K historii SJV*, in: Karel Chochola (red.) (pozn. 242), s. 9-10.

²⁴⁴ Julius Bous, *Čkoly a SJV*, in: Karel Chochola (red.) (pozn. 242), s. 14-15.

²⁴⁵ Otta Šádek, *Jihočeská grafika*, in: Karel Chochola (red.) (pozn. 242), s. 50-56.

²⁴⁶ Karel Chochola (red.), *Práce: sborník výtvarného umění*, Lécské Budějovice 1935.

²⁴⁷ Karel Chochola (red.), *Práce: sborník výtvarného umění*, Lécské Budějovice 1936.

Bílka, Františka Viktora Mokrého, Bohumila Ullrycha, Václava Polívky se objevují olejomalby Aloise Moravce ň *Sázení chleba, Mláčení, Krmení, Ve st odole*.²⁴⁹

Sborník *Práce* za rok 1940 se mimo jiné zaplnil rekapitulací patnácti let spolkové aktivity od založení SJV v roce 1925 [24]. Dále zde můžeme najít záznam rozhlasového vysílání s názvem *Proč mám rád svůj kraj a co mi dává?* ²⁵⁰daného českým rozhlasem. V této anketě se zpovídal Jan Kojan, Ota Matoušek, Alois Moravec a František Viktor Mokřý z lásky k rodnému kraji, který jim byl inspirací k tvorbě. Ročenka také upozornila na dvě nové výstavy knihy v České grafické unii v Praze. Jednalo se o zhodnocení dosavadního díla Aloise Moravce, které sepsal František Viktor Mokřý²⁵¹ a o monografii F. V. Mokrého napsanou kritikem Josefem Richardem Markem²⁵². Najdeme zde ale i informace o dalších publikacích, které se týkají umělců a výtvarného umění v jihozápadních Čechách. Reprodukce Moravcova *Přelomu, Údolí Otavy s Rábím* a obrazu *Za humny* můžeme obdivovat v obrazové části na konci sborníku spolu s dalšími reprodukovánými díly.

Ročenka za rok 1941 věnovala své strany vzpomínkám na dva zemřelé členy SJV ň Františka Bílka a Josefa Krejsu. Uveřejnila také *Projev k vernisáži české výstavy SJV v Praze 1941* od Karla Čtivy²⁵³ a připomínka padesátiny sochy Jana Vítězslava Duška. V obrazové části sborníku najdeme reprodukce Moravcových olejomalb *Polní cestou, Ve st odole* a *Dejivé léto*.

Po pěti letech, kdy sborník SJV nevyšel, se objevil naposledy v roce 1947 pod názvem *Umění jihozápadních Čech 1947-1948* [25]. Změnil se nejen název, ale také redaktor. Na místo Karla Chocholy, který zemřel v březnu 1942 v koncentračním táboře, nastoupil Dr. Jiří M. Linhart.²⁵⁴ Sborník obsahuje mnoho textů, vybrané básně

²⁴⁸ Bohumil Ullrych, Jihozápadní cesta, in: Karel Chochola (red.), *Práce: sborník výtvarného umění*, České Budějovice 1939, s. 28-40.

²⁴⁹ Karel Chochola (red.), *Práce: sborník výtvarného umění*, České Budějovice 1939.

²⁵⁰ Proč máme rádi svůj kraj a co nám dává?, in: Karel Chochola (red.), *Práce: sborník výtvarného umění*, České Budějovice 1940, s. 17-20.

²⁵¹ František Viktor Mokřý, *Alois Moravec* (pozn. 10).

²⁵² Josef Richard Marek (pozn. 75).

²⁵³ Karel Čtivy, *Projev* (pozn. 174).

²⁵⁴ Jiří M. Linhart (red.), *Umění jihozápadních Čech 1947-1948, Sborník Práce SJV*, České Budějovice 1947.

například *Krajina v Podhřístí* od Jindřicha Moravce.²⁵⁵ Najdeme v něm *Zdravici ke sté výstavě SJV* od Dr. Bohumíra Borkovce, kterou odvysílal Jihočeský rozhlas dne 4. října 1947.²⁵⁶ Na konci sepsal Theodor Pchálek *Kroniku SJV v Českých Budějovicích*, v níž se můžeme dohlédnout o vývoji a činnosti SJV po druhé světové válce.²⁵⁷ Také tento sborník doplňovala na konci obrazová část s reprodukcemi obrazů, soch a architektury autorů z řad členů SJV. Aloisi Moravci uvedli dvě tempery *Na mezi, Odpověď v senách* a jednu olejomalbu *Dobývání bramborů*.

Kromě sborníků vyšlo v rámci edice spolku SJV několik monografií jednotlivých členů například Jana Kojana²⁵⁸, Juliuse Bouse²⁵⁹. SJV vydávalo také soubory grafických děl například *Náš voják*²⁶⁰, *Jihočeský cyklus*²⁶¹, *Jihočeské postavy*²⁶², *Kresby z koncentráku*²⁶³. V edici SJV se objevovaly i sbírky veršů například Jaromíra Májana s názvem *Hoch ve smutku: verše z chlapeckých let*, jejich podobu graficky upravil Karel Chochola.²⁶⁴

SJV také každoročně odměňovalo přispívající členy členskou prémie. Pravidelně přispívající člen mohl například získat plastiku z pálené hlíny *Rozséval* od Jana Vítězslava Duška nebo barevný dřevoryt Josefa Krejsy s názvem *Český Krumlov* z roku 1937.

Mimo publikoval činnost Sdružení jihočeských výtvarníků zajišťovalo od roku 1940 udílení Jihočeské výtvarné ceny. SJV spolupracovalo s Národohospodářským sborem jihočeským v Praze, který založil fond a každoročně dotoval částkou 2000 korun.²⁶⁵ Spolek, v zastoupení předsedy Oty Matouška, získal rozhodnutí o schválení udělování ceny od docenta Dr. Jana Stockého, místopředsedy

²⁵⁵ Jindřich Moravec, *Krajina v Podhřístí*, in: Jiří M. Linhart (red.) (pozn. 254), s. 31.

²⁵⁶ Bohumír Borkovec, *Zdravice ke sté výstavě* in: Jiří M. Linhart (red.) (pozn. 254), s. 33-35.

²⁵⁷ Theodor Pchálek, *Kronika SJV v L. Budějovicích*, in: Jiří M. Linhart (red.) (pozn. 254), s. 42-45.

²⁵⁸ Rudolf Rouček, *Jan Kojan*, L. Budějovice 1934.

²⁵⁹ Karel Fiala (upravil), *Julius Bous a výtvarník a literát*, L. Budějovice 1938.

²⁶⁰ Ota Matoušek, *Náš voják* (rytina), L. Budějovice 1934.

²⁶¹ Ota Matoušek, *Jihočeský cyklus* (dřevorezy), L. Budějovice 1939.

²⁶² Ota Matoušek, *Jihočeské postavy* (dřevorezy), L. Budějovice 1940.

²⁶³ Ota Matoušek, *Kresby z koncentráku* (litografie), L. Budějovice 1946.

²⁶⁴ Jaromír Máj, *Hoch ve smutku: verše z chlapeckých let*, L. Budějovice 1935.

²⁶⁵ SOA Třeboň, fond SJV, inv. č. 34, Výtvarné ceny, 1940-1949, sign. II C 3, kart. 15, fol. 5.

Národohospodářského sboru jihočeského, dne 18. února 1940.²⁶⁶ Jihočeskou cenu pro výtvarná umění uděloval spolek SJV každý rok jednomu členu u příležitosti rozsáhlejších výstav v Praze. Zpočátku šlo o cenu za nejlepší obraz výstavy, později se z ní stala spíše cena za celoživotní dílo a přenos výtvarnému umění udělovaná na nejvýznamnější výstavě roku.

První Jihočeskou výtvarnou cenu za rok 1939 převzal akademický malíř Jan Kojan za obraz *Rybolov* na 5. výstavě SJV v Obecním domě v Praze v únoru roku 1940. Akademický malíř Ota Matoušek získal Jihočeskou výtvarnou cenu za rok 1940 za celoživotní dílo na pražské výstavě SJV v pavilonu Jednoty umělců výtvarných v roce 1941. Za rok 1941 cena udělena nebyla, až následující rok ji obdržel Alois Moravec za jeho dosavadní dílo u příležitosti zahájení II. Jihočeského salonu v Sezimově Ústí dne 12. listopadu 1942.²⁶⁷ Za rok 1943 SJV udělilo tuto cenu akademickému sochaři Janu Vítězslavu Dugkovi. Akademický malíř Adolf Träger ji dostal za rok 1945, poté co za rok 1944 nebyl nikdo oceněn. Za rok 1946 Jihočeskou výtvarnou cenu in memoriam získal Ing. Dr. Karel Chochola, za rok 1947 Karel Gtöch. V roce 1948 SJV ocenilo již po smrti celoživotní dílo akademického malíře Bohumila Ullrycha.²⁶⁸

SJV se zavázalo ve svém programu také k propagování výtvarného umění prostřednictvím přednášek svých členů i pozvaných hostů. Například v roce 1929 proběhla přednáška s tématem *Výstavba města*, kterou uvedl Karel Chochola po dokončení výstavby kino Kotva v Českých Budějovicích.²⁶⁹ Ve dne 17. března 1933 přednášel v Českých Budějovicích v sále místní školní rady výtvarný kritik a historik Václav Vojtěch Gtöch.²⁷⁰ Jeho přednáška se jmenovala *Jak se dívat na sochu*. Na

²⁶⁶ SOA Třeboň, fond SJV (pozn. 265), fol. 1.

²⁶⁷ SOA Třeboň, fond SJV (pozn. 265), fol. 10.

²⁶⁸ SOA Třeboň, fond SJV, inv. I. 34, Výtvarné ceny, 1940-1949, sign. II C 3, kart. 15. ř. Karel Fiala (upravil), *Sdružení jihočeských výtvarníků* (doplňky ke katalogu výroční l'enské výstavy (142.) v L. B.), L'eské Budějovice 1949, nestránkováno.

²⁶⁹ SOA Třeboň, fond SJV, inv. I. 38, Přednášky pořádané SJV, 1929-1948, sign. II C 7, kart. 16.

²⁷⁰ Ibidem.

stejném místě proběhla dne 20. srpna 1933 i další z posledních dalším členem SJV Karla Čtivy *Výtvarníková literárnost*.²⁷¹

Přesobení SJV od roku 1946 rozvíšelo o organizování Lidové školy umělecké výchovy, která však bohužel neměla dlouhého trvání. Její aktivita byla ukončena hned v dalším roce dne 30. května 1947.²⁷² Děti, které ji navštěvovaly, se kromě vyzkoušení výtvarných technik dozvěděly o vývoji dějin umění.

Zásluha SJV o rozvíjení kulturních znalostí v jihozápadním regionu se projevila i v posledních letech jejího přesobení, kdy spolek konečně získal výstavní prostory. Po letech úporného bojování o místo, kde by mohli členové SJV vystavovat. Původní kancelář spolku se nacházela ve Zborovské ulici číslo popisné 531.²⁷³ První miniaturní výstava se konala v provozních místnostech firmy V. Arnold v Českých Budějovicích. SJV si během let své existence výstavní prostory pronajímalo a často hostovalo v jiných místech. Snaha SJV o získání trvalého prostoru na pořádání výstav v Českých Budějovicích byla korunována úspěchem až po roce 1945. Teprve tehdy získalo Sdružení jihozápadních výtvarníků dětem číslo popisného 372 na Hrádkovské náměstí od Městského národního výboru (MNV) v Českých Budějovicích a získalo tam stálé výstavní síň SJV. Tyto výstavní prostory se staly základem pro budoucí dětem umění v Českých Budějovicích. Vzniklo tak centrum výtvarné činnosti na jihu Čech. Také se sdružení s podporou kulturního odboru MNV v Českých Budějovicích zasadilo o vybudování stálé Jihozápadní galerie v Českých Budějovicích na Masarykovské náměstí. Městská jihozápadní galerii byla slavnostně otevřena dne 11. května 1947.²⁷⁴

²⁷¹ Ibidem.

²⁷² SOA Třeboň, fond SJV, inv. č. 37, Lidová škola umělecké výchovy, 1946-1947, sign. II C 6, kart. 16.

²⁷³ SOA Třeboň, fond SJV, Oldřich Čada, Inventář sign. II A 1.

²⁷⁴ Ibidem.

5. Umělecká tvorba Aloise Moravce

5. 1. Ilustrátorská tvorba

První základy pro práci v ušité grafice a ilustracích získával Alois Moravec na Uměcko-průmyslové škole v Praze od roku 1913, kdy byl ve věku třinácti let přijat do dvouletého přípravného kurzu. V prvním ročníku jej vedl profesor Emanuel Dítě²⁷⁵, na kterého řádky vzpomínali jako na velmi přísného vyučujícího. Naučil se zde především kresbu zvládnutí hlavy a aktu, které studenti zachycovali uhlím na velmi pevně napnutý papír.²⁷⁶ Od druhého ročníku je profesorem Arnošt Hofbauer²⁷⁷ zasvětil do tajů malby a vedl je hlavně ke zvládnutí techniky olejomalby. Řádky museli řešit první dekorativní úkoly, jako nástěnné panele nebo válečný plakát.²⁷⁸ Největší vliv však na něj měl profesor František Kysela²⁷⁹, do jehož ateliéru přestoupil ve třetím ročníku na Uměcko-průmyslové škole. Moravec si profesora Kyselu velmi oblíbil a vliv učitele na řádky byl znatelný ještě dlouho po odchodu ze školy. František Kysela tvořil knižní tvorbu celý svůj umělecký život a věnoval náklonnost k ní i svým odchovancům. Alois Moravec si v jeho hodinách vytvářel především kompoziční principy a naučil se tvarovým i barevným stylizacím, které později často využil v ilustracích knih.²⁸⁰

Díky výuce profesora Kysely, získanému smyslu pro knižní celek i přehledné pohotovosti, se Moravec již v sedmnácti letech dostal k vytvoření prvního samostatného díla. Jednalo se o veršovanou dětskou báseň Antonína Savy s názvem *O vysvobození prince Jirky*.²⁸¹ Kniha vyšla v roce 1916 v nakladatelství Hejdy a Tuláka. Alois Moravec pro ni navrhl jednoduchou obálku, kterou pojal dekorativní perokresbou jak černou tak barevnou tuší. Znárodnil na ní letící sovu jako symbol moudrosti nad královskou korunou, celý výjev doplnil květy

²⁷⁵ Emanuel Dítě (pozn. 40).

²⁷⁶ Eva Buřgová (pozn. 15), s. 11.

²⁷⁷ Arnošt Hofbauer (pozn. 41).

²⁷⁸ Eva Buřgová (pozn. 15), s. 11.

²⁷⁹ František Kysela (pozn. 43).

²⁸⁰ Eva Buřgová (pozn. 15), s. 11-12.

²⁸¹ Antonín Sava, *O vysvobození prince Jirky*, Praha 1916.

[26]. Dále výtvarně zpracoval předsádku [27]. Perokresbou s pevnou obrysovou linií, stínovanou jednoduchým grafickým nakreslil Moravec l'arodě, který letí na draku a na protějí straně prince Jirku na vzpínajícím se koni. Oba l'ernobílé náměty vystupují z modrého podkladu. Modrá barva se ve spojení se žlutou objevila také na úpravě frontispisu, kde najdeme myslivce se psem, který vede malého chlapce [28]. Stejně jako dvanáct drobných kreseb pro záhlaví každé nové kapitoly se i ostatní ilustrace pojili k tématu celé knihy a kopírovali její dějovou linku. Jejich provedení je zdařilé, ale Moravec se zde ještě nechal ovlivnit dekorativním pojetím profesora Kysely.²⁸² Celostránkové výjevy umístil do obdélníkových rámců a prázdná místa vyplnil ozdobnými květy.

Ještě ve stejném roce vyšla u Topiče další kniha ilustrovaná Moravcem - *České pohádky o Kristu Pánu a jiné báje, které napsal Karel Václav Rais*.²⁸³ Moravec se zde nechal inspirovat svým velkým vzorem Mikolágem Algem, jak konstatovala i spokojená kritika. *Naděný hák Kysel* tak označil Aloise Moravce soudobý kritik Eduard Bass, který také podotknul, že styl jeho ilustrací *Je] jde ve stopách Algových*.²⁸⁴ Už od začátku se v jeho ilustrační tvorbě prolínaly dva proudy, z nichž první sledoval výzdobný účel a druhý kopíroval dějovou situační linku.²⁸⁵ Tyto tendence dále prohlubovala škola u profesorů Dítě, Hofbauera, Kysely a Gvabinského, z nichž každý kladl důraz na jinou složku výtvarného projevu.

Když Alois Moravec začal vnímat možnosti ilustrační tvorby, docházelo v uměleckých kruzích k rehabilitaci knihy jako samostatného a esteticky působivého výtvarného celku.²⁸⁶ Renesancí snahy započaly již na konci 19. století a pokračovaly s obnovou uměleckých šmesců a původní grafiky. Hlavní iniciátorka tohoto snažení u nás byla Zdenka Braunerová²⁸⁷, která získávala impulsy pro

²⁸² Eva Buňgová (pozn. 15), s. 14.

²⁸³ Karel Václav Rais, *České pohádky o Kristu Pánu a jiné báje*, Praha 1916.

²⁸⁴ F. V. Mokřý, *Alois Moravec* (pozn. 10), s. 14. - Arsen Pohribný, Soupis (pozn. 13), s. 4.

²⁸⁵ Eva Buňgová (pozn. 15), s. 14.

²⁸⁶ Ibidem.

²⁸⁷ Milena Lenderová, *Zdenka Braunerová*, Praha 2000. - Miloslav Vlček, *Zdenka Braunerová ve sbírkách Státního muzea*, Praha 1994. - Prokop Hugo Toman, *Zdenka Braunerová, popisný seznam grafického díla*, Praha 1963. - (MTh) Markéta Theinhardtová, *Zdenka Braunerová (1858 Praha - 1934 Praha)*, in: Anděla Horová (ed.), *A-M* (pozn. 31), s. 86-87.

avantgardní aktivitu z ciziny. Kromě Braunerové se do knižní obrody zapojil i Vojtěch Preissig,²⁸⁸ průkopník nové celkové grafické úpravy knih a mluvčí Spolku českých bibliofilů.²⁸⁹ Do úsilí o obrození české knižní grafiky se zasadili i profesoři Uměcko-průmyslové školy - již zmíněný František Kysela, za nímž potom na škole půsili i mladí profesoři Vratislav Hugo Brunner²⁹⁰ a Jaroslav Benda²⁹¹. Za cíl si společně vytýčili celkovou výtvarnou úpravu knih, nejen tedy ilustrace, ale i písmo, dekorace i návrh obálky. Bendovo vnímání knižního celku poznal mladý Alois Moravec již na letním kurzu v Technologickém muzeu v roce 1915.²⁹²

Během první světové války vyhledal Alois Moravec profesora Maxe Gvabinského na Akademii výtvarných umění v Praze. Po domluvě s ním nastoupil do jeho grafické speciálky, kam byl přijat bez přijímací zkoušky pouze na základě předložených prací.²⁹³ Zde se školil osm semestrů v letech 1916-1920. Ve škole se přátelil s Vlastimilem Radou a Vojtěchem Sedláčkem, s nimiž se ve výtvarném projevu navzájem hodně ovlivňovali. Hlavně se Sedláčkem sdílel Alois Moravec společné zálibení v koních, lásku k polním polí a luk, zejména to však byl obdiv k dílu Mikoláše Alže. Vedle této skupiny háčků vyučujících pro svá díla náměty z českého venkova, zde bylo druhé křídlo, jež se věnovalo ve svých dílech hlavně městskému prostředí.²⁹⁴ Mezi ně patřil například Jan Rambousek a Vladimír Silovský.²⁹⁵ Obě skupiny se tématy ve své tvorbě upínaly k sociální problematice poválečné doby.

²⁸⁸ Vojtěch Preissig (1873 Světec (Bílina) – 1944 Dachau) - Lucie Vilíková, *Vojtěch Preissig a Pro republiku!*, Praha 2008. - (TV) Tomáš Vilík, Vojtěch Preissig, in: Anděla Horová (ed.), N-Ť (pozn. 49), s. 648-649.

²⁸⁹ Spolek byl založen v roce 30. března 1908. S ním souvisí rozkvět novodobé české bibliofilie. Jeho členové se snažili zharmonizovat složky knihy. - (JKM) Jiří Hynek Kocman, bibliofilské tisky, bibliofilie, in: Anděla Horová (ed.), A-M (pozn. 31), s. 67.

²⁹⁰ Vratislav Hugo Brunner (1886 Praha – 1928 Praha) - Ludmila Kybalová, *V. H. Brunner a tvůrce české knihy*, Praha 1961. - (BN) Bohumil Nuska, Vratislav Hugo Brunner, in: Anděla Horová (ed.), A-M (pozn. 31), s. 92-93.

²⁹¹ Jaroslav Benda (1882 Praha – 1970 Praha) - (LH) Luboň Hlaváček, Jaroslav Benda, in: Anděla Horová (ed.), A-M (pozn. 31), s. 58-59.

²⁹² Eva Buňková (pozn. 15), s. 15-16.

²⁹³ Ibidem, s. 16.

²⁹⁴ Eva Buňková (pozn. 15), s. 17.

²⁹⁵ Vladimír Silovský (1891 Libáň – 1974 Praha) - (JW) Jana Wittlichová, Vladimír Silovský, in: Anděla Horová (ed.), N-Ť (pozn. 49), s. 741-742.

Moravec si v grafické speciálce osvojil nejrůznější techniky – litografii, lept, suchou jehlu, dřevoryt i linoleoryt. Jejich vhodným použitím docíloval požadovaného vzhledu ve své ilustrátorské práci. V jeho grafických pracích můžeme již od mládí pozorovat velmi vyspělý projev. Tvořil pod vlivem Eugena Delacroixe²⁹⁶ a Honore Daumiera²⁹⁷ ve spojení se znalostí českých klasiků.²⁹⁸

Od svých knižních prvotín v roce 1916 se Alois Moravec ve své ilustrátorské práci téměř nezastavil. Díky nim také přetrval finanční nouzi dobu po odchodu z Akademie výtvarných umění v Praze.²⁹⁹ V meziválečném období spolupracoval s řadou nakladatelů nejvíce však s Františkem Topičem, Melantrichem, Družstevními pracemi, J. R. Vilímkem, Josefem Lukášem.³⁰⁰ V první polovině let čtyřicátých jeho knižní tvorba načas ustala a omezila se pouze na pár výjimek.³⁰¹ Po roce 1945 pokračoval ve své práci zejména pro Vyšehrad a Krajské nakladatelství v Havlíčkově Brodě.

Pro Topičovy knihy – původní i přeložené – tvořil obálky, které se vyznačují členitostí plochy, grafickým vtipem a informální strukturou.³⁰² Bohužel však neměl možnost uplatnit se na úpravě celé knihy, ale musel se spokojit pouze s přebalem.

Jednou z nejvíce povedených realizací se stal obrazový doprovod ke knize Bratislava Nučil *Tisíc devět set patnáct*, prvně vydané nakladatelstvím Družstevní práce v roce 1924.³⁰³ Alois Moravec zde vytvořil přebal s ostře řezanou, přesnou linií [29]. Naproti tomu v cyklu devatenácti litografií uvnitř textu, ze kterých jde olověnou mráz po zádech, se linie značně rozvolnila a tak velmi účinně dotvořila působivou tragédii srbského národa. Z temných ilustrací vystupují svěle ozářená mrtvá lidská těla. Objevuje se zde motiv hlavy v dlaních jako zpodobnění naprosté bezmoci a také zoufalství ve tvářích lidí. Velmi silně i tenkrát upozornil na hrůzy války a napětí

²⁹⁶ Eugena Delacroix (1798 – 1863), José Pijoan, *Dějiny umění 8*, Praha 1981, s. 186-189.

²⁹⁷ Honoré Daumier (1808 – 1879), José Pijoan, *Dějiny umění 8*, Praha 1981, s. 220-223.

²⁹⁸ Arsen Pohribný, Soupis (pozn. 13), s. 4.

²⁹⁹ Eva Buňgová (pozn. 15), s. 17.

³⁰⁰ František Holešovský, *Ležící ilustrátor v soulasně knize pro děti a mládež*, Praha 1989, s. 244.

³⁰¹ Jak se Moravec zmiňuje i ve svém dopise Jindřichu Moravci, pro kterého v roce 1944 navrhoval obálku a frontispice ke knize *Cihlář*. Dopis Aloise Moravce pro Jindřicha Moravce ze 4. dubna 1944, soukromá pozůstalost Jindřicha Moravce, uloženo v Českých Budějovicích.

³⁰² Eva Buňgová (pozn. 15), s. 17-18.

litografie *Historická noc* [30], *Paní ve smutku* [31], *A/rhejte sami, dŮj, do ohnŮ*. Litografie byly o rok pozdŮji vydány i samostatnŮ jako grafická sbírka s pŮedmluvou Josefa Jíry.³⁰⁴ Jsou nakresleny mŮčkou kŮsdou a stejnŮ jako kniŮhni ilustrace se vyznaŮ ují dramatiŮ ností jednoduchých tvar Ů.

V roce 1926 vydalo nakladatelství B. M. Klika v Praze dílo FrantiŮka KovaŮka *Pozoruji, pociŮuji, pŮŮmýŮím, vŮŮm: první krŮŮky l'lovŮka ul'íciŮho se chodit*.³⁰⁵ Alois Moravec navrhnul obálku knihy, kde jeŮtŮ mŮŮeme pozorovat pozŮŮstatky Ůkolení FrantiŮka Kysely na Akademii vŮtvárných umŮnŮí v Praze. Kresba cesty lemované domy je v dolní l'ásti doplnŮna kvŮŮenou a horní pás vyplŮuje slunce s paprsky a nadýchanými obláŮ ky [32].

KromŮ krásné literatury se Alois Moravec dostal i k ilustrování nauŮ ných knih jako napŮŮklad *Za domovem: vlastivŮda l'eskoslovenská*.³⁰⁶ Knihu napsali HanuŮ SedláŮ ek a Adolf Wenig a vydalo nakladatelství FrantiŮka Topil' e v Praze roku 1926. Zde nemŮ ilustrátor volnou ruku v tvorbŮ Moravec vytvoŮil s velkou pŮesností Ůadu malých, do detailu propracovaných obrázkŮ s nauŮ ným popisem [33]. Mezi nimi mŮŮeme najít napŮŮklad pohled do BaŮovy továrny ve ZlínŮ, salaŮ na ValaŮsku, veduty moravských a slezských mŮŮst, slovácké kraslice, lidové kroje nebo rostliny a ŮivoŮ ichy Ůijící v popisované oblasti [34].

Polský autor Wladyslaw Zambrzycki napsal knihu *Tajemství mistra Gutenberga: Skizza*, která podle povŮsti vypráví pŮŮbŮh objevení knihtisku.³⁰⁷ V l'ŮŮtinŮ byla vydána v nákladu tŮ set vŮtiskŮ v roce 1929. Vyzdobily ji Moravcovy dŮŮvoryty, jejichŮ technika neumoŮnila umŮci vytvoŮení malých detailŮ, l'ímŮ dílo získalo dojem stŮdovŮké výroby [35]. Tento archaizující Ůl'inek pouŮil ilustrátor i pro knihu FrantiŮka Michálka BartoŮe *Listy a Ůid Jana ŮŮky*, vydanou v roce 1935.³⁰⁸

³⁰³ Branislav NuŮil', *Tisíc devŮ set patnáct*, Praha 1924.

³⁰⁴ Alois Moravec, *Tisíc devŮ set patnáct* (cyklus grafických listŮ), Praha 1925.

³⁰⁵ FrantiŮek KovaŮk, *Pozoruji, pociŮuji, pŮŮmýŮím, vŮŮm: první krŮŮky l'lovŮka ul'íciŮho se chodit*, Praha 1926.

³⁰⁶ HanuŮ SedláŮ ek - Adolf Wenig, *Za domovem: vlastivŮda l'eskoslovenská*, Kniha tŮŮí (Morava a Slezsko), Praha 1926.

³⁰⁷ Wladyslaw Zambrzycki, *Tajemství mistra Gutenberga: Skizza*, Praha 1929.

³⁰⁸ FrantiŮek Michálek BartoŮ, *Listy a Ůid vojenský Jana ŮŮky, 1420-1423*, Praha 1935.

Velmi pohotovými kresbami vyzdobil Alois Moravec výtisk Jana L'arka nazvanou *Balada o Kýroví*. Publikace vyšla, jako improvizace pro Silvestrovský literární večer roku 1933, nákladem sto oříslovaných a podepsaných výtisků v Praze roku 1934.³⁰⁹ Ilustrátor navrhnul pětistránkové, ničím neohraničené perokresby, které použil na přebal, hlavní titul a v knize nad verši. Jednoduché linie bez stínování kreslil jedním tahem [36]. Dílo působí zběhlostí, se kterou jako improvizace nejspíš také vzniklo.

V roce 1935 byly vydány poprvé v umělecké úpravě *Listy a šed vojenský Jana Hříky, 1420-1423* s doslovem Františka Michálka Bartoše.³¹⁰ Knihu doplnilo z ruky Aloise Moravce jedenáct celostránkových linorytů s náměty z husitských válek a osm koncových vignet například s motivy kalicha, beránka či lva. Ostře šezané linie s náznakem stínování zpodobnily například Jana Hříku z Trocnova [37] či bojující husity [38]. Technika linorytu společně s vybranou sazbou písma vytvořila archaizující středověký dojem, takže kniha lákala sběratele a milovníky tisků.³¹¹ Jednotlivé výtisky byly oříslovány a podepsány autorem a prvních sto dokonce ručně kolorováno. Ilustrace k Hříkovým listům nenechal bez povšimnutí ani kritik František Xaver Čalda, jak ve vzpomínkách na přátele Aloise Moravce zaznamenal básník Ladislav Stehlík.³¹² Dokonce kritika citoval v článku pro strakonické *Národní Noviny*: *„[tento bibliofilský tisk jsme byli dlužni své národní cti] že Alois Moravec vryl do linolea jedenáct celostránkových obrazů a osm ozdob, a na ty je také radost se podívat, jak se působily své vznešené látce.“*³¹³ Umělecky pojedený výtisk *Listů a šedu vojenského Jana Hříky z Trocnova* svou celkovou úpravou lahodí oku a ukazuje, že Alois Moravec dokázal velice citlivě působit použitím výtvarné techniky vzhledem k tématu a době.

Někdy Alois Moravec spolupracoval s Jindřichem Moravcem, s nímž ho pojil přátelský vztah, který je popsán v úvodu. Poprvé z jejich společné činnosti

³⁰⁹ Jan L'arek, *Balada o Kýroví*, Praha 1934.

³¹⁰ František Michálek Bartoš (pozn. 307).

³¹¹ Arthur Novák, *Knihy, časopisy a jiné tisky, Sborník grafické práce Hollar XII*, 1936, s. 38.

³¹² Ladislav Stehlík, *U krby*, Praha 1987, s. 29.

vznikla v roce 1932 sbírka *L'ťyŠ melodie*, v níž Alois Moravec pouze vyzdobil dvoustranu s titulem knihy jednoduchou perokresbou bez stínování s námětem alegorií l'ťyŠrol'ních období [39].³¹⁴ Alegorie zpodobnily l'ťyŠ ěnské postavy, které svým vzhledem a atributy pšpomínaly jaro, léto, podzim a zimu. Zimu napšklad vyobrazil jako stašenu flankovanou dvŃma holými stromy. PodobnŃstšdmou kresbu jsme jiš mohli vidŃt u publikace od Jana L'arka s názvem *Balada o Kýrovi*, která vznikla také v první polovinŃtšcátých let.

Znovu se oba Moravci setkali pš spolupráci u knihy s názvem *Cihláš* v roce 1944.³¹⁵ DŃ román se odehrává u Nepomuku pod Zelenou horou, kde se Jindšch Moravec narodil a odkud rod MoravcŃ pocházel. Alois Moravec pro dílo navrhnul pšbal a frontispice. Na obalu zobrazil motiv saní tažených kořmi a Zelené hory v pozadí [40]. Ilustrátor perokresbu detailnŃpropracoval a barevnŃkoloroval hnŃdo ěedými tŃny. Návrh, který Alois Moravec Jindšchovi zaslal ve svém dopise, je zrcadlovŃobrácený [41].³¹⁶ Stínovaná kresba v hnŃdŃcihlové barvŃna frontispisu opakuje motiv konŃzapššžené do saní, kteš stojí mezi statky, a v pozadí se opŃvypíná Zelená hora [42, 43]. Mezi návrhy zaslánými v dopise Jindšchu Moravcovi se ještŃobjevil jeden s dvŃma mušmi, kteš kopali krumpál'i v dole, ale ten nakonec nebyl poušit [44].³¹⁷ Alois Moravec se v psaní také pšznal, ěe poušil zasnŃšené scenerie kvŃli vŃšgi *malebnosti*š ale i *usnadnŃní*šsi své práce.

Ve stejném roce 1944 také spolupracoval Alois Moravec se svým kolegou, básníkem Ladislavem Stehlíkem. Pro jeho sbírku básní *MadonŃ*, která vyšla v nakladatelství Františka Borového v Praze, navrhnul obálku a nakreslil ilustrace sedmi madon opŃvovaných v StehlíkovŃsbírce poezie.³¹⁸ Jemnou perokresbou se ěrafováním zpodobnil Moravec madony krásného slohu dle gotických originálŃ, které se dnes nacházejí ve sbírkách Alšovy jihoŃeské galerie v Hluboké nad Vltavou. ěe

³¹³ Ladislav Stehlík, Zasloušilý umŃdec Alois Moravec Ń malíšnašeho kraje, *Nadš noviny*, Strakonice, roŃník 29, l' . 29, 8. srpna 1974, s. 3.

³¹⁴ Jindšch Moravec, *L'ťyŠ melodie*, Praha 1932.

³¹⁵ Jindšch Moravec, *Cihláš*, L'eské BudŃovice 1944.

³¹⁶ Dopis Aloise Moravce Jindšchu Moravcovi ze dne 4. dubna 1944, soukromá pozŃstalost Jindšcha Moravce, ulošeno v L'eských BudŃovicích.

³¹⁷ Ibidem.

tyto originály znal, dokládá kresba Madony Kamennoujezdské, u níž se nedochovala podoba její ani Ježíškovy tváře a tak i ilustrátor ponechal sochu bez obličeje [45, 46]. Dále se mezi kresbami objevila například Madona Zlatokorunská, Těbořská nebo Krumlovská [47], které doplnily básně stejného názvu. Ilustrátor umístil každou z nich do konkrétní krajiny, z níž pocházely. Báseň o Lnářské madoně potom Ladislav Stehlík svému příteli Aloisi Moravcovi věnoval.³¹⁹

O Moravcových ilustrátorských dovednostech je možno se přesvědčit například v knize Boženy Němcové *Karla*, vydané v edici Ratolest v roce 1940.³²⁰ Nebo u mnohých ilustrací doprovodě ke knihám Karla Klostermanna, například v knize *Mlhy na Blatech*³²¹, kterou vydalo v roce 1951 nakladatelství Vyšehrad. Knihu, která líčí život dvou selských rodě v Plástovicích na Blatech, doplnil ilustrátor řadou jemných perokreseb. Text knihy byl zvláště proložen osmi celostránkovými barevnými ilustracemi, které zkombinovaly kresbu tuě s akvarelovými barvami [48, 49]. Pro publikaci Aloise Moravce navrhnul také i barevně pojatou obálku [50], předsádku s mapou Zbudovských blat, kde se děj románu odehrával [51] a vazbu knihy s krajinným motivem. Rudolf Roulěk v článku *Knihní ilustrace Ileně SLUG Hollar* výtvarný doprovod Klostermannova románu označil za důsky upomněný.³²² Moravec zpodobnil konkrétní prostředí, které bylo dáno přiběhem. Do krajiny ve vyobrazeních zapojoval lidové postavy. Ilustrace vylíčky český venkov velmi idealisticky, jak uě bylo pro Moravce typické.

Mezi uměcovy oblíbené autory můžeme počítat i Terézu Novákovou, lidopisnou dokumentaristku venkovského života. Jde například o knihu *Z horských chalup*, kterou vydalo Krajské nakladatelství v Havlíčkově Brodě v roce 1955.³²³ Ilustrace předsádky, frontispisu [52] a uvnitě textu [53] se vyznačují dramatickou linkou a větím smyslem pro detail oproti kresbě na vazbě knihy. Alois Moravec na

³¹⁸ Ladislav Stehlík, *Madoně* Praha 1944.

³¹⁹ Ibidem, s. 32-36.

³²⁰ Božena Němcová, *Karla*, Praha 1940.

³²¹ Karel Klostermann, *Mlhy na Blatech*, Praha 1951.

³²² Rudolf Roulěk, *Knihní ilustrace Ileně SLUG Hollar*, *Sborník grafické práce Hollar XXVI*, sv. 2, 1954, s. 63.

³²³ Teréza Nováková, *Z horských chalup*, Havlíčkův Brod 1955.

obalu zpodobnil pomocí pár linií pohled do kopcovité krajiny, kterou protíná cesta a napravo lemuje vzrostlý strom [54]. V textu se pětistránkové, svižné kresby tuží nachází většinou nad textem, ale někdy také mezi textovými poli.

Román kněze buditele, *Dragař*, který se vztahuje období revolučního roku 1848, napsala také Teréza Nováková.³²⁴ Ilustrace doplnily děj na začátku každé kapitoly. Tentokrát použil Alois Moravec zeleně kolorované perokresby, díky které získaly výjevy na plastičnosti [55]. Zároveň upravil i vazbu knihy [56], obálku a také frontispice [57]. Knihu vydalo nakladatelství Melantrich v Praze v roce 1971.

Ke spolupráci Moravce znovu po letech přizval i Antonín Sova. Básnickou sbírku opěvující jižní Lechy s názvem *Z mého kraje* vydalo nakladatelství v Havlíčkově Brodě v roce 1954.³²⁵ Předmluvu k veršům napsal další Jihoľech Ladislav Stehlík. Deset Moravcových kreseb je vytvořeno ofsetem a rozměry odpovídají rozložení textu na protější straně [58]. Ilustrace se vyznačují jemností pojetí a hloubkou obrazu díky stínování. Na většině z nich se neobjevují lidé, nebo pouze jako stafáže, čímž získaly kresby na zádušnosti [59]. Malíř navrhnul i vazbu, na níž jednoduchou linkou zachytil siluetu krajinného celku s Božími muky v popředí a v pozadí s vesnicí [60]. Grafickou úpravu označil František Dvořák v revui *Hollar* za velmi *úspěšnou a hodnou následování*.³²⁶ Z důvodů velké obliby u veřejnosti vydalo nakladatelství v Havlíčkově Brodě druhé vydání s tónovanými kresbami Aloise Moravce.³²⁷

K dalším dílům Antonína Sovy, které Moravec doprovodil svými ilustracemi, patří výbor z povídek *Zaniklý domov*. Sova dílo zamýšlel jako prozaický protějšek básnické sbírky *Z mého kraje*. Stejně jako předchozí soubor tak i tuto prózu vydalo nakladatelství v Havlíčkově Brodě v roce 1960.³²⁸ Vedle návrhu na obálku, vazbu [61] a frontispice [62] vytvořil Alois Moravec pětistránkové, kolorované perokresby,

³²⁴ Teréza Nováková, *Dragař*, Praha 1971.

³²⁵ Antonín Sova, *Z mého kraje*, Havlíčkův Brod 1954.

³²⁶ František Dvořák, Knihy, časopisy a jiné tisky, *Sborník grafické práce Hollar* XXIV, sv. 4, 1952, s. 182.

³²⁷ J. L. Neraď, Knihy, časopisy a jiné tisky, *Sborník grafické práce Hollar* XXX, sv. 1, 1958-1959, s. 47.

³²⁸ Antonín Sova, *Zaniklý domov*, Havlíčkův Brod 1960.

kteřé dotvářely text plný lásky k rodné krajině a vlasti. Kresby na rozdíl od předchozí básnické sbírky mají smysl pro dramatičnost a expresivitu. Kresbu tuží zde kontrastně podtrhlo kolorování oranžovou barvou [63].

Na konci padesátých let se Alois Moravec zaměřil mimo jiné na řadu ilustrací knih pro děti, které vycházely ve spolupráci se Státním nakladatelstvím české knihy. Celkové pojetí výtvarného doprovodu se u knih pro děti ližilo větší barevností ilustrací a jejich převahou nad textovou složkou na každé straně. Tento rozdíl knižního doprovodu se projevil u knihy Donáta Čajnera z roku 1954 *Obrázky z přírody*.³²⁹ Spisovatel v ní dětem představoval přírodu skrze zvířata, rostliny, ale také přírodní úkazy. Povídky s názvem *Východ slunce* [64], *L'ervánky* [65] nebo *Srnky* [66] doplnily Moravcovy svižné perokresby vedené v náznaku. Prostřednictvím nich bylo pro děti snazší si představit to, co autor v přírodě právě popsal. Nacházejí se na začátku každé části a rozměrem zabírají více jak pět strany. Jediná barevná ilustrace se objevuje na frontispisu. Jejím námětem, který ilustrátor provedl technikou perokresby v kombinaci s akvarelem, je pár odrážející se ložkou od břehu řeky [67].

V roce 1959 Alois Moravec znovu spolupracoval s Donátem Čajnerem na díle *Teple voda, vodička*.³³⁰ Zde nás již kniha upoutá barevným zábalem s motivem dívky, která pere prádlo u řeky [68]. Výtvarný doprovod převládá v rozsahu nad textem. Uvnitř knihy obtékají básně dětem perokresby modro šedě kolorované. Ilustrace sledují dějovou linku, čímž se stává text srozumitelnější a zábavnější pro malé čtenáře [69].

V roce 1956 vydalo Státní nakladatelství české knihy *Čkoláčekův rok* spisovatele a básníka Františka Hrubína, na nichž se ilustrátorsky podílel Alois Moravec.³³¹ Velmi barevné a živé ilustrace vždy na pravé straně odrážejí texty českých škanek na protější straně. Obrázky Moravec koncipoval tak, aby hlavní námět se nacházel uprostřed a po jeho obvodu se odvíjel děj v mnoha dalších menších výjevech. Nejpatrněji můžeme toto uspořádání vidět na ilustraci k básni o

³²⁹ Donát Čajner, *Obrázky z přírody*, Praha 1954.

³³⁰ Donát Čajner, *Teple voda, vodička*, Praha 1959.

³³¹ František Hrubín, *Čkoláčekův rok*, Praha 1956.

Čkrola [70], Ráno [71] a Večer [72].³³² Moravec zde opět zkombinoval velmi jemnou a v náznaku vedenou kresbu tuží s akvarelovými barvami.

Téhož roku 1956 také doprovodil Moravec svými ilustracemi verše Oldřicha Syrovátka s názvem *Padej, padej, degtíčku!*.³³³ Na dvaceti sedmi kresbách uvnitř textu zachytil umělec dětské hrátky v průběhu roku. Malíř se opírá o vlastní zkušenosti, kdy sám jako malý chlapec využíval to, co mu zrovna v daném období nabízel – například na jaře vyžírání píšťalek z proutí [73], letní radovánky ve vodě, pouštění draka a pečení brambor na podzim, koulování, sázkování a stavění sněhuláka během zimy [74]. Děj zaznamenal perokresbou, kterou koloroval pestrou paletou akvarelových barev.

V roce 1957 spolupracoval Alois Moravec s Miloslavem Nohejlem na knize *Neslýchaná věc*, tři povídky o Auléném sládku Františku Ondřejovi Poupkovi.³³⁴ L'ernobílé výjevy jsou jakoby rámované do obdélníku se zaoblenými rohy a rozprostírají se asi na pět stran. Doplnují dějovou linii textu a tvoří ho srozumitelněji pro děti, pro které je tato kniha určena především. V perokresbách výtvarník seznámil malého čtenáře například s prostředím pivovaru ve Slaném nebo Brně, s podobou pivovarského valacha i s výrobou piva [75, 76].

Během sedmdesátých let pak Moravec pracoval na knižních doprovodech především pro dva spisovatele. Prvním z nich je chodský rodák Jindřich Čimon Baar. Ve svých knihách líčil nelehké životní osudy lidí, kteří žili v nevládném a drsném kraji Chodska. Například pro jeho knihu *Báby a dědkové*, kterou vydalo nakladatelství Vyšehrad v roce 1973, navrhl Moravec barevnou obálku, vazbu, frontispice a ilustrace.³³⁵ L'ervenohnědé pětistránkové kresby souvisí s vyprávěným příběhem a uvádí každou novou kapitolu. Perokresby se vyznačují dramatickou a expresivní linkou [77]. Na vazbě umělec dekorativně provedl iniciály autora povídek JČB [78]. Tento motiv se objevil na všech dalších vazbách knih, které prováděl Alois Moravec. Stejnou výtvarnou úpravu kresebnou i barevně vyvedený příběh použil i pro další

³³² Ibidem, nestránkováno.

³³³ Oldřich Syrovátka, *Padej, padej, degtíčku!*, Praha 1956.

³³⁴ Miloslav Nohejl, *Neslýchaná věc*, Praha 1957.

Baarovy knihy, které byly vydané nakladatelstvím Vyšehrad. V roce 1975 napsal spisovatel knihu *Měkové obrázky*.³³⁶ Autor vypráví jako kněz mravokárné příběhy, v nichž upozornil na úpadek způsobů a venkovského folklóru [79]. Dále v nakladatelství Vyšehrad v roce 1978 vyšly dvě povídky, jejichž příběhy se odehrávaly na Chodsku *Haně* a *Pro krávičku* [80].³³⁷ V roce 1980 se objevil *Poslední soud*, chodský román s hrozným osudem dvou bratrů Martina a Hadama Porazilů [81].³³⁸ Všechny díla ilustroval Moravec velmi svědnou kresbou tužkou, kterou barevně koloroval na přebalu. Na výjevech ukázal, jak žil venkovský lid ve spojení s chodskou krajinou [82, 83, 84, 85].

Dalším autorem, se kterým Moravce pojila láska k rodnému kraji, byl spisovatel Jan Morávek. Jeho trilogii, kde líčí svůj vztah ke krajině a lidu z posázavského kraje, vydalo nakladatelství Melantrich v Praze. Volná pokračování trilogie nazval Morávek *Zpáteční voda*³³⁹, *Veselá ves*³⁴⁰ a *Kuropěť*.³⁴¹ Alois Moravec zachoval sjednocující prvek knižní výpravy všech tří částí. Přebal knih provedl perokresbou barevně kolorovanou a titul vedl přes kresbu v horní části [86, 87, 88]. Přilázkové ilustrace nakreslil také perem a monochromně koloroval [89, 90, 91]. Moravec na nich zachytil lid od šedé Sázavy přes namáhavé práci, přes oslavách a veselí, ale také v době smutku, jak je popsal Jan Morávek.

Společného jmenovatele Moravcovy ilustrátorské činnosti a díla, která výtvarně doprovázel, můžeme hledat v prostředí rodného kraje a lidu v něm žijícím. Vědoma autorů, s nimiž umělec spolupracoval, zasadila díla svých knih do rodného kraje. Básníci opěvovali s láskou a obdivem krásy české vlasti. Takové vyznání bylo Aloisi Moravcovi velmi blízké a tak mu nečinilo potíže, ba naopak radost, vytvářet řadu ilustrací na toto téma. Tvořil doprovod mnoha knih nejen českých autorů, ale i pro

³³⁵ Jindřich Gimon Baar, *Báby a dětkové*, Praha 1973.

³³⁶ Jindřich Gimon Baar, *Měkové obrázky*, Praha 1975.

³³⁷ Jindřich Gimon Baar, *Haně, Pro krávičku*, Praha 1978.

³³⁸ Jindřich Gimon Baar, *Poslední soud*, Praha 1980.

³³⁹ Jan Morávek, *Zpáteční voda*, Praha 1977.

³⁴⁰ Jan Morávek, *Veselá ves*, Praha 1978.

³⁴¹ Jan Morávek, *Kuropěť*, Praha 1985.

překlady knih od autorů z ciziny například Moliéra³⁴², Jacka Londona³⁴³ a Marcela Prévosta³⁴⁴. Kapitola o ilustrátorské činnosti Aloise Moravce se zde zaměřila na české autory, zahraniční spisovatelé jsou pouze zmíněni.

³⁴² Molière, *Zdravý nemocný*, Praha 1924. ť Molière, *Lékařem proti své vůli*, Praha 1924.

³⁴³ Jack London, *Mužská vůle*, Praha 1920. ť Jack London, *Povídky rybářské hlídky*, Samuel, Praha 1920.

³⁴⁴ Marcel Prévost, *Adjutant Benoit*, Praha 1921. ť Marcel Prévost, *Dopisy žen*, Praha 1918.

5. 2. Grafická tvorba

Zásadní pro grafickou tvorbu Aloise Moravce se stalo přejetí do speciální třídy profesora Maxe Gvabinského na Akademii výtvarných umění v Praze. Moravec tam přišel v roce 1916 ze školení u profesora Františka Kysely na Uměleckoprůmyslové škole. Škola však odmítnutých pro velké množství chodila k profesorovi Gvabinskému do soukromého ateliéru ve Lvovské ulici, aby mu ukázala své práce, na jejichž základě je iasto profesor přijal.³⁴⁵ Podobně bez přijímal ek se díky svému talentu dostal do třídy i Alois Moravec. Profesor Gvabinský naučil své žáky všem technikám. Začínal leptem, pokračoval přes litografii a dřevoryt. Nakonec po nich požadoval, aby v samostatné práci prokázali vlastní invenci. Na konci každého roku pořádal výstavu, kde sami žáci navzájem konfrontovali a kritizovali své výtvary.³⁴⁶

Grafické produkci Aloise Moravce se především věnoval Arsen Pohribný v roce 1960, kdy pro časopis *Hollar* napsal článek *44 let grafické práce Aloise Moravce*.³⁴⁷ Upozornil na to, že vedle školení u Kysely a Gvabinského na Moravce zapůsobily vzory jako Honoré Daumier,³⁴⁸ Eugene Delacroix,³⁴⁹ Pieter Brueghel.³⁵⁰ Znamitou roli hrála v umělecko-výtvarné i etba Klostermannových románů i i poezie Antonína Sovy. Moravcovu tvorbu autor článku srovnal s Vojtěchem Sedláčkem, kdy oba *Krajinu chápali jako svědka dávné kultury a bojigro symbolických ukazů*³⁵¹ Sedláček se stal hlavním představitelem umělců, kteří svým přiklonem k přirodě a domovu stáli mimo vývojové tendence a směry českého výtvarného umění 20. století. Pohribný postihnul nejen umělecký řád v Moravcových grafických listech, ale sepsal i *Soupis grafických prací Aloise Moravce*, kde najdeme jednotlivé grafické listy

³⁴⁵ Jan Rambousek (pozn. 47), s. 15-16.

³⁴⁶ Ibidem, s. 16-22.

³⁴⁷ Arsen Pohribný, 44 let (pozn. 11), s. 34-38.

³⁴⁸ Honoré Daumier (1808-1879) in Tomáš Vlček, *Honoré Daumier*, Praha 1981.

³⁴⁹ Eugene Delacroix (1798-1863) in Pierre Georgel, (přeložila Miroslava Neumannová), *Eugene Delacroix*, Praha 1988.

³⁵⁰ Pieter Brueghel (1525-1569) in David Bianco, *Život umělců: Brueghel*, Praha 2010.

³⁵¹ Arsen Pohribný, 44 let (pozn. 11), s. 34.

řazené chronologicky, dále soupis knižní řinnosti podle nakladatelř, grafických cyklř, ilustrací pro řasopisy a noviny.³⁵²

Mezi první známřjí litografie ve velmi rozsáhlé grafické produkci Aloise Moravce patřily *Jaro* [92],³⁵³ *Na břehu* nebo *Sena*.³⁵⁴ Stejnř jako u dalřích odvřví vřtvarnřho umřřní i zde cítíme náklonnost k rodnř přřdř a venkovskřmu zpřřsobu řivota. Na zařřátku dvacřtřch let smřřřovala Moravcova dila k sociřlnřmu realismu napřřklad v grafickřm listu *Pradleny* [93].³⁵⁵ Přřesto vřřřinou i motivy upozorřující na problémy ve spoleřnosti po první svřřtové vřřlce zřřstřvaly umřřřny do krajinnřho prostřřdř. Řřstřř nř tak vřtvarnřk vnřřřel do dřř romantickř pohledy, kterř přřsobily nřkdý ař naivnř. Ranř grafickř listy tvořřil umřřec pod vlivem profesorř Frantiřka Kysely a Maxe řvabinskřho neř si postupnř vybudoval svřřj vlastnř rukopis. Grafickř listy se vyznařovaly zjednoduřenřm a stylizací. Díky řřkolenř mřř Moravec jistotu v kresbřřa formřř také velmi zruřř nřř zvlřdal vřřechny grafickř techniky.

Prvnřm grafickřm cyklem se stal soubor řřtyřřleptřř *Rořřnř období*, kterř vyřřel v roce 1920 v nakladatelstvř Frantiřka Topilře v Praze.³⁵⁶ Přřřmluvu k dřřlu, kterř se zabřřvala řřskyplnřm přřřklonem k přřřrodř, jenř si umřřec mřřře vytvořř v mlřřdř, napsal Moravcřřv kolega a kamarřd Bohumil Ullrych. Na leptu *Jaro* v postavřř dřřvky zpodobřřující roztouřenř mlřřdř vidřř Bohumil Polan jeřřtřř Preislerovskř vliv [94].³⁵⁷ Umřřec zachytil kařřdř z období roku velmi sviřřnou linkou doplnřřnou střřnovřřnřm. Lept s nřřzvem *Zima* se objevil na plakřtu řřkajřřcřm na zatřřm poslednř vřřstavu Aloise Moravce na přřřřlomu roku 2008 a 2009 [95].³⁵⁸ Autor zachytil temnou siluetu muřře vchřřzejřřcřho do domu a malřho syna, kterř přřřdrřuje konřř v břřřostnřř zasnřřřenř krajinnřř

³⁵² Arsen Pohribnř, Soupis (pozn. 13).

³⁵³ Alois Moravec, *Jaro*, 1918, litografie, in: Frantiřek Viktor Mokřř, *Alois Moravec* (pozn. 10), nestrřnkovřno.

³⁵⁴ Jaroslav Peřřina, *Řřeskř modernř grafika*, Praha 1940, s. 184.

³⁵⁵ Alois Moravec, *Pradleny*, 1922, linoleoryt, 250 x 330 mm, in: Karel řřřika, *Alois Moravec, soubor grafiky k řředesřřtinřm* (kat. vřřst.), Vřřstavnř sřřř Hollar Praha řřnor 1959.

³⁵⁶ Alois Moravec, *Rořřnř období*, Praha 1920.

³⁵⁷ Bohumil Polan (pozn. 5), s. 140.

³⁵⁸ Alois Moravec, *Rodnř kraj, prřřcheřřskř motivy v grafickř tvorbřř Aloise Moravce* (plakřt), Mřřřtskř muzeum Volyřř, 12. prosince 2008 řř 20. ledna 2009.

V roce 1925 vydalo nakladatelství v Kdyni, kde umělec v této době pobýval, cyklus deseti grafických listů *Z Kdynského Počumaví*.³⁵⁹ Předmluvu k souboru leptů a suchých jehel napsal František Hákavec. Náměty umělcových děl, jak upozornil Hákavec v úvodním slově, nebyly sentimentální a usazené, ale naopak veselé a idylické. Například v leptu *Když od východu* zpodobnil vlnitý terén, do něj zasadil mostel'ko s Aškovským kostelem sv. Michala, radnici, dva tyčící se komíny prádelny, kolem dokola obklopené poli a loukami [96].³⁶⁰ Sběratelé grafiky na provedení grafické sbírky ocenili především *lehkou jednoduchost pojetí, sametovou měkkost odstínů a krásný plynutí vlasových linií napojených citovou jemností*.³⁶¹ Do nejmenšího detailu zpracovaným grafickým listům opět nechybělo místo pro pracujícího venkovského člověka.

V Plzni téhož roku 1925 vydalo Sdružení západoevropských výtvarných umělců deset grafických listů s názvem *Plzeň*, které Alois Moravec provedl technikou suché jehly.³⁶² Plzeňský rodák Bohumil Polan³⁶³ k nim napsal předmluvu. Na grafických listech tentokrát pod vlivem sociálního realismu zachytil pracující tovární dělníky a život na městské periferii [97]. V článku pro *Hollar* popsal Bohumil Polan Moravcovo rytecké umění slovy *„[A] virtuosní umění krásného rytce suchou jehlou pomohlo z psychologických rozpaků tím, že dramaticky vyhocenou výjedinost stavební individuality v zasněžené krajině uhladilo a změnilo do lahodné idylické melodičnosti*“.³⁶⁴

Alois Moravec pracoval současně ještě na dalších dvou grafických albech. První z nich tematicky navazoval na knihu Branislava Nušle *Tisíc devět set patnáct: tragédie národa*³⁶⁵, kterou Moravec doplnil ilustracemi v roce 1924. O rok později tedy v roce 1925 vyšel soubor dvaceti litografií v grafické sbírce v nakladatelství

³⁵⁹ Alois Moravec, *Z Kdynského Počumaví*, Plzeň 1925.

³⁶⁰ Ibidem, nestránkováno.

³⁶¹ František Viktor Mokřý, *Alois Moravec* (pozn. 10), s. 18.

³⁶² Alois Moravec, *Plzeň*, Plzeň 1925.

³⁶³ Bohumil Polan (1887 Plzeň – 1971 Plzeň) literární a divadelní kritik i historik, básník – Bohumil Jirásek, *Plzeňská literární kritika 20. století*, in: *Plzeň Mosto krásné literatury*, Plzeň 2011, s. 9-10.

³⁶⁴ Bohumil Polan (pozn. 5), s. 138-139.

³⁶⁵ Branislav Nušle (pozn. 303).

Druhstevní práce.³⁶⁶ Litografické listy kreslené mĚkkou a jadrnou kĚdou uvedl slovem Dr. Jaroslav Jíra.

Nakladatelství Josefa Hladkého v Hranicích vydalo jeĚtĚ v tĚmĚe roce soubor pĚti leptĚ s nĚzvem *Z rodnĚho kraje*.³⁶⁷ PĚedmluvu k nim sepsal FrantiĚek Wenig. V stejnĚ edici Josefa Hladkého se objevila o dva roky pozdĚji v roce 1927 sbírka dvanĚcti kniĚnĚích znal'ek.³⁶⁸ VĚznamnĚ sbĚratelskĚ soubor doplnil ťvodnĚm slovem Miroslav NovotnĚ.

JeĚtĚ na leptech z KarlovĚch VarĚ z období poloviny dvacĚtĚch let dvacĚtĚho stoletĚ vidĚ Bohumil Polan pĚevlĚdajĚcĚ ťemeslnost a neťlast aktivnĚho tvoĚvĚho ducha.³⁶⁹ Ke zmĚnĚ podle nĚ doĚlo na MoravcovĚ cestĚ po Holandsku, kde dospĚ k vlasovĚ l'Ěťe, nervnĚ linii obzoru, kam zal'enil stafĚĚ. Po roce 1930, ale produkce grafickĚ tvorby Aloise Moravce znal'nĚ oslabila na ťkor malby. VytvĚĚl tehdy spĚge jen grafickĚ varianty svĚch olejomalb, napĚklad *MarnotratnĚ syn*³⁷⁰ [98, 99], nebo opakoval jiĚ zpracovanĚ tĚmata jako jeden z jeho nejznĚmĚjĚch nĚmĚĚ hrad *RĚbĚ*³⁷¹ [100].³⁷² DĚky malĚťskĚ prĚci s olejovĚmi barvami ve vĚgĚm mĚťtku zĚskaly grafiky na dramatickĚ svĚtelnĚ modelaci. Plasticity umĚec docĚlil stĚdĚnĚm ploch svĚtla a stĚnu.³⁷³ Moravec zaplnil celĚ prostor a vytvoĚl velkĚ srostlĚ formy.

V dobĚ nadvlĚdy NĚmecka na konci tĚťcĚtĚch a na pol'Ětku l'ĚtyťcĚtĚch let se Moravec vĚce pĚsklonil k domovu a vzpomĚnkĚm. JeĚtĚ sviĚnĚjĚ linky dosahoval vĚtvárnĚk v technikĚch suchĚ jehly, litografie a novĚ takĚ agrafie.³⁷⁴ SvĚ dĚla l'Ěas od l'Ěasu i koloroval akvarelem. NadĚle v nich oslavoval lidi pĚť prĚci, rodnĚ kraj a vracel se k hlavnĚm hodnotĚm v ĚivotĚ l'ĚovĚka.

³⁶⁶ Alois Moravec (pozn. 304).

³⁶⁷ Alois Moravec, *Z rodnĚho kraje*, Hranice 1925.

³⁶⁸ Alois Moravec, *DvanĚct kniĚnĚích znal'ek*, Hranice 1927.

³⁶⁹ Bohumil Polan (pozn. 5), s. 138-139.

³⁷⁰ Alois Moravec, *MarnotratnĚ syn*, 1932, suchĚ jehla, papĚr, 240 x 288 mm, AJG v HlubokĚ n. Vlt., inv. l'Ě. G 9383.

³⁷¹ Alois Moravec, *ĚnĚpod RĚbĚm*, 1921, dĚťvoryt, papĚr, 382 x 502 mm, AJG v HlubokĚ n. Vlt., inv. l'Ě. G 10689.

³⁷² Jaroslav PĚgina, *ĚeskĚ modernĚ grafika*, Praha 1940, s. 184.

³⁷³ Arsen PohribnĚ, 44 let (pozn. 11), s. 37.

³⁷⁴ Ibidem.

V padesátých letech se v Moravcově tvorbě objevily ještě dva grafické cykly, na které upozornil Arsen Pohribný v soupisu grafických prací Aloise Moravce.³⁷⁵ První soubor nazvaný *Krajem mládí* vyšel v roce 1954.³⁷⁶ Sbírkou shromáždila dvanáct suchých jehel, na nichž autor zaznamenal putování krajinou, kde se narodil a prožil své dětství. Druhý cyklus vznikl v roce 1956 a Alois Moravec jej nazval *Krajem Antonína Sova*.³⁷⁷ V grafikách se potom nechával inspirovat Sovovou poezií, prostřednictvím které opěvoval básník svůj rodný kraj Vysoká. Moravec několikrát za svůj život navrhoval ilustrace pro Sovovy básnické sbírky i prózu.³⁷⁸

Na sklonku Moravcova života začaly vycházet i jiné podoby jeho grafických listů. Předmluvu k nim psal jihočeský spisovatel a básník Josef Sichinger. Hlavním úkolem těchto kolekcí bylo připomenout umělecká díla spjatá s krajinou pracujícím lidu a veškerosti vřbec. Jedna z nich s názvem *Strakonice* vyšla v roce 1983.³⁷⁹ Soubor zpracovával strakonické motivy, včetně *Strakonického hradu* [101]. V další sbírce *Krajina mého srdce*, která vyšla u příležitosti čtyřicátého výročí osvobození vlasti v roce 1985, připomněl Moravec veškerosti své rodné jižní L'echy.³⁸⁰ Stejně tak uložil i soubor *A šelka plyne*, vydaný u příležitosti Mezinárodního dne žen v roce 1987.³⁸¹ Kresby se ohlížely do doby malířova mládí, které trávil v okolí Šelky Otavy na *Přelově na Otavě* [102].

Alois Moravec stejně jako v jiných výtvarných odvětvích tíhnul ke krajině, k venkovu, orné přídě a venkovskému pracujícím lidu. Po celý život se věnoval opěvování předešlým jihočeské krajiny, kde se narodil a vyrostl. Pouze malý odklon k sociálnímu realismu můžeme pozorovat ve dvacátých letech, předešlým v době pobytu v Plzni. Moravcovy grafické listy mají dodnes předešlým dokumentární hodnotu, kdy umělec zaznamenával vše kolem sebe včetně nejmenších malých kostí života na venkově. Podobnými motivy se vyznačovala i tvorba Vojtěcha Sedláčka,

³⁷⁵ Arsen Pohribný, Soupis (pozn. 13), s. 18.

³⁷⁶ Alois Moravec, *Krajem mládí*, nevedeno 1954.

³⁷⁷ Alois Moravec, *Krajem Antonína Sova*, nevedeno 1956.

³⁷⁸ Antonín Sova, *Z mého kraje*, Havlíkův Brod 1954. - Antonín Sova, *Zaniklý domov*, Havlíkův Brod 1960.

³⁷⁹ Alois Moravec, *Strakonice*, Strakonice 1983.

³⁸⁰ Alois Moravec, *Krajina mého srdce*, Strakonice 1985.

například litografie *Na poli* [103].³⁸² Jeho náměty se však vyznačovaly ještě hbitější a více skicovitou kresbou. Hlavní pilíř Moravcovy grafické tvorby měl být do let 1920–1930, poté se grafice věnoval již s menší intenzitou ve prospěch malby. Grafická produkce u skupiny sdružené kolem časopisu *Život* Výtvarného odboru Umělecké besedy všeobecně vrcholila v poválečném období.³⁸³

³⁸¹ Alois Moravec, *A ška plyne*, Strakonice 1987.

³⁸² Vojtěch Sedláček, *Na poli*, 1927, barevná litografie, in: Václav Rabas (úvodní slovo), Výtvarné album VOUB, *Život: výtvarný sborník*, sv. 7, 1928, nestránkováno.

³⁸³ Jaroslav Pěšina (pozn. 371), s. 184.

5. 3. Malířská tvorba

Alois Moravec vstoupil na českou výtvarnou scénu v době po první světové válce, kdy se umění vracelo zpět k české tradici umělecké tvorby a hledalo základní hodnoty života. Tento patriotismus byl charakteristický pro mnoho českých umělců, na rozdíl od předválehného období, kdy se umělci obraceli hlavně na západní vzory a nechávali se ovlivňovat novými malířskými směry, které proudily hlavně z Francie. Po uklidnění společenských a hospodářských rozporů se po roce 1918 objevily na výtvarné scéně tři hlavní skupiny.³⁸⁴ V první z nich dohřívali umělci generace Národního divadla. Patřili mezi ně předválehní krajináři, jejichž učitelem se stal Julius Mašák.³⁸⁵ Jejich obrazy se vyznačovaly jistým vlivem impresionistického pojetí, ale spíše realistické zobrazení přírody bez osobních invencí směřovalo k naučenému akademismu. Vedle nich rostla skupina, která navazovala na poloviny dvacátého století, kdy tvořila svá díla pod vlivem nejrecentnějších uměleckých směrů. Těmto směrem se obrátili umělci, kteří ukončili studia na školách ve válečné a poválečné době. S empatií neváhali ve svých pracích zobrazovat tehdejší sociální problémy lidí v poválečném období. Mezi náměty zobrazovali například nezaměstnané, nemocné, chudé, ale také práce pracujících. Tímto způsobem umělci upozorňovali a kritizovali tehdejší svět a sociální situaci.³⁸⁶

Centrálním námětem poválečného sociálního realismu, ke kterému se upnula řada mladých výtvarníků po roce 1918, se stal život.³⁸⁷ Životy obyčejných lidí, jejich každodenní činnosti a práci oslavovali malíři jako nejvyšší činnost. Do ikonografie spadalo především městské nebo venkovské prostředí, kde se odehrávala prostá existence obyvatel. Zastánci tohoto sociálního realismu se shromažďovali po skončení

³⁸⁴ František Viktor Mokrý, *Realismus v českém malířství*, Praha 1948, s. 39.

³⁸⁵ Julius Eduard Mašák (21./29. 3. 1832 Litomyšl – 8. 10. 1899 Praha) malíř krajinář jeden z nejvýznamnějších představitelů českých krajinářů své generace - Naděnda Blahůvková-Horová, *Julius Mašák a jeho díla* (kat. výst.), Národní galerie Praha 1999. – (RP) Roman Prahel, Julius Eduard Mašák, in: Anděla Horová (ed.), *A-M* (pozn. 31), s. 486.

³⁸⁶ František Viktor Mokrý, *Realismus* (pozn. 384), s. 39.

³⁸⁷ Vojtěch Lahoda, *Civilismus, primitivismus a sociální tendence v malířství dvacátých a třicátých let*, in: Vojtěch Lahoda – Mahulena Nejedlová – Marie Platovská ed. al., *Dějiny českého výtvarného umění IV/2 1890/1938*, Praha 1998, s. 61-65.

první světové války a vzniku Československé republiky uvnitř Umělecké besedy a přispěli především ve dvacátých letech dvacátého století.³⁸⁸ Zastupovali bychom sem například obrazy Jana Rambouska, Vlastimila Rady, Vojtěcha Sedláčka, Bohumila Ullrycha, Václava Rabase nebo právě Aloise Moravce.

Díla výtvarníků Umělecké besedy můžeme zahrnout do pojmu sociální civilismus.³⁸⁹ K jeho dosažení využívali umělci novoklasicismu, magického realismu, neofauvismu, verismu a velmi často propojení těchto stylů. Jejich práce se vyznačují ostrou obrysovou linií, která je vedena jasnou barvou upomínající na trpký osud lidí. Některá díla nesla známky malířské neobratnosti a úmyslné topornosti ve využití prostoru.³⁹⁰

V polštářích obrazy sociálního realismu tematicky propojoval hořký smutek nad osudem zotročeného pracujícího člověka. Lidskou práci představili výtvarníci jako bezvýsledný úsilí člověka v proletářském světě. Později postupem let přehlídli malíři až na výjimky k ztvárnění krajiny.³⁹¹ Malíři spojení kolem časopisu *Život* zachycovali koloběh rolních proměn a život v krajině, kterou dobře znali a ve které často vyrůstali. Nové hodnoty byly založeny na mýtu přírody. Lidé se obraceli k folklóru a tradicím. Tento vlastenecký směr lze nazvat regionalismem.³⁹² Oslavoval prosté bytí člověka, každodennost a českou krajinu. Na rozdíl od předchozího období zde byla práce někdy i ústředním motivem díla. Vedle každodenní roboty se objevily i náměty odpočinku a radovánek v prostředí rodného kraje jako modernistické pojetí krajinomalby.

Alois Moravec v polštářích své malířské dráhy vycházel především ze vzorů, které mu vtiskla školní léta strávená na Uměleckoprůmyslové škole a na Akademii výtvarných umění v Praze. Silnou základnou se mu stali umělci domácí české tradice, mezi kterými vynikal Mikoláš Aleš.³⁹³ Oba ve svých dílech jako hlavní motiv zobrazovali rodný kraj, venkovský lid v každodenní činnosti. Na rozdíl od Aleše se

³⁸⁸ František Viktor Mokrý, *Realismus* (pozn. 384), s. 40.

³⁸⁹ Vojtěch Lahoda, *Civilismus* (pozn. 387), s. 65.

³⁹⁰ František Viktor Mokrý, *Realismus* (pozn. 384), s. 40.

³⁹¹ *Ibidem*, s. 41.

³⁹² Vojtěch Lahoda, *Civilismus* (pozn. 387), s. 70-74.

vůak pojetí kresby i malby u Aloise Moravce zcela ližilo a to využíváním pšských zkratky, nervní linky, kterou l'rtal uměec svá díla velmi hbitě a někdy nedokončeno pouze v náznaku. Nové směry, Moravec vnímal, ale nezmenily jeho vlastní styl ani náměty. Nadále se věnoval pševážně české krajině a venkovskému l'lověku.

Moravcovu malířskou l'innost lze těhko rozdělit do chronologického vývoje, protože se jeho náměty l'asto opakovaly, vracel se k nim a pšedělával je.³⁹⁴ Pš jeho toulkách po české krajině u sebe vždy nosil alespoň skicák, do kterého zaznamenával to, co jej zrovna zaujalo. Šada jeho skicáků z let 1921 až 1956 se nachází ve fondu s názvem Alois Moravec 1921-1983 ve Státním oblastním archivu v Plzni [104, 105].³⁹⁵ Jeho tvorbu pšesto Jana Kladivová rozdělila alespoň na dvě námětové skupiny - krajinná témata a náměty se sociální problematikou.³⁹⁶ Na témě všech obrazech se vůak objevil l'lověk, jehož existence se pojila s pšrodou.

V roce 1917 vstoupil Alois Moravec do Výtvarného odboru Uměecké besedy. Zprvu výtvarník využíval pšedevším akvarelu, kterým velmi hbitě skicovitě zachycoval krajinné úseky s důrazem na tematiku domova a slovanského pšvodu s vlasteneckým pšstupem. Spolu s Vlastimilem Radou, Václavem Rabasem, Vojtěchem Sedláčkem a dalšími l'leny domovinného kšdla Výtvarného odboru Uměecké besedy se Alois Moravec po skonč'ení první světové války a vzniku Československé republiky zaměřil ve svých dílech na zděraznění prosté existence lidských bytostí.³⁹⁷ Mladší i starší generace Preislerových háků v l'ele s Václavem Rabasem a Karlem Boháčkem obnovily v roce 1921 také spolkovou revue s názvem *Život*.³⁹⁸ Výtvarníci vnímali sice motivy a formy francouzské, ale rozvíjeli je vlastním zpěsobem. Hlavním zájmem jejich práce se stal l'lověk v sejetí s rodnou zemí.

V roce 1919 namaloval Moravec jeden z prvních pškladů sociálního realismu v jeho tvorbě *Portrét chlapce* [106] dnes uloženého v Galerii výtvarného umění v

³⁹³ František Viktor Mokřý, *Alois Moravec* (pozn. 10), s. 20.

³⁹⁴ Ibidem, s. 22.

³⁹⁵ SOA Plzeň, fond Alois Moravec 1921-1983, sign. A. Alois Moravec Skicák (1921-1956), kart. 1.

³⁹⁶ Jana Kladivová, *Obrazová tvorba* (pozn. 16), s. 16.

³⁹⁷ Jiř Kotalík, *Vlastimil Rada 1895-1962* (kat. výst.), Národní galerie v Praze, Jízdárna pražského hradu 1976, nestránkováno.

³⁹⁸ Jan Kvě, *Vlastimil Rada, malíř a ilustrátor*, Praha 1953, s. 24-25.

Chebu.³⁹⁹ Malého kluka z prostředí městské periferie zpodobnil s rukama v kapsách. Skladbou barevné palety a jejím použitím se výtvarník inspiroval v expresionistickém pojetí malby, avšak v umírněném duchu. Námět byl pro Aloise Moravce, který se portrétování nechtěl ani v pozdějších letech, velmi nezvyklý.

Další obraz, který sledoval lidi z různých sociálních vrstev, s názvem *Na bídle* z roku 1922, patří mezi jedno z velmi realistických sociálněladných témat jeho práce. Skupinu pracujících žen u šelky namaloval Moravec uhlazenými tahy štětce. Jejich těla vytvaroval jemným modulováním. Scénu doplnilo zátíží z obyčejných věcí, konve a převráceného koše, které lidi používali v každodenním životě. Neoklasicistní kompozici ztvárnil pod vlivem kuboexpresionismus vytvořil v roce 1919 i Václav Čpála ve svém díle s názvem *Pradleny*⁴⁰¹ [108]. Námět bídla i praden sám Moravec i mnoho jeho členů domovinného křídla ještě několikrát později zopakovali.

Jak Moravec opětovně využíval nejen starších témat, ale i jednotlivých prvků, můžeme vidět na obraze *Koupání* z roku 1922 [109].⁴⁰² V novoklasicistní kompozici a námětu práce se nechal inspirovat dílem *Jaro* od Bohumila Kubišty z roku 1911 [110].⁴⁰³ U Moravce najdeme pouze tři koupající se ženy u vody, z nichž právě jednu svlékající si punčochu, již umělec využil ve svém díle *Na bídle*. Postava dokonce zabírá stejné místo v pravém dolním rohu. Na pozadí podobně jako Kubišta namaloval přehled do krajiny s kostelem na kopci. Oproti Kubištině pestré barevnosti se na Moravcově paletě objevily převážně zelené a šedé tlumené tóny opět s využitím jemného modelování postav. Radost z obyčejného koupání jako oslava obyčejného života sdílila tento výjev mezi dalšími z velmi často opakovaných v rámci sociálního umění. V zášvých barvách dvou koupající ženy zachytil i Bohumil

³⁹⁹ Alois Moravec, *Portrét chlapce*, 1919, olej, plátno, 62 x 45, sign.: vpravo nahoře: A. Moravec 1919, Galerie výtvarného umění v Chebu, inv. I. O 367.

⁴⁰⁰ Alois Moravec, *Na bídle*, 1922, olej, in: Václav Rabas a redakční okruh, *Život: výtvarný sborník*, sv. 5, 1925, s. 66.

⁴⁰¹ Václav Čpála, *Pradleny*, 1919, olej, plátno, 75,5 x 88,5 cm, sign.: vlevo dole: VČ 19, LVMU v Praze, inv. I. O 277.

⁴⁰² Alois Moravec, *Koupání*, 1922, olej, in: F. V. Mokrý, *Alois Moravec* (pozn. 10), nestránkováno.

⁴⁰³ Bohumil Kubišta, *Jaro*, 1911, olej, plátno, 127,5 x 160 cm, Národní galerie v Praze, inv. I. O 3326.

Ullrych v roce 1934 [111].⁴⁰⁴ Nejspíše se inspiroval na březích řeky Otavy, kde získával i řadu dalších podnětů pro svou tvorbu.

Zejména na polítku se Moravec občas obracel na ztvárnění sociálních témat z městského prostředí. Zachycoval pracující lid a život lidí v proletářském prostředí města a na předměstských periferiích. Dokladem je například olej *Smutný dvůr* z roku 1922 [112].⁴⁰⁵ Moravec si vybral víceméně nezajímavý pohled do obyčejného dvoráckého domu. Palčivý smutek, který vyzdvihovali umělci sociálního realismu dvacátých let dvacátého století, zde kromě nevýrazných barev, hustých šedých mračen na obloze, podtrhly vyrvané pařezy pokácených stromů. Tematicky podobná plátna vytvářel Vlastimil Rada na přelomu dvacátých a třicátých let. Jak olejomalbou *Spálení*⁴⁰⁶ z roku 1929 [113] tak temperou zachycené *Chalupy*⁴⁰⁷ z roku 1932 [114] zaznamenal Rada válkou zpustožené a lidmi opuštěné domy v krajině. Barevnost pláten ladil do zelených, šedých a hnědých odstínů. Zcela zde chyběla červená a žlutá. Nostalgii obrazu ještě prohloubily suché větve rozeklaných stromů a potměšilá šedá mračen na obloze.

Olejomalba *V senách*⁴⁰⁸ z roku 1922 upozorňovala na pracující venkovský lid [115]. Na rozdíl však od svých kolegů Moravec neměl zájem o trpký sociální úděl, ale spíše o smyslovou oslavu sklizně.⁴⁰⁹ Zašel se postupně spíše k sensuálnímu realismu, ke kterému postupně přecházeli ostatní členové tvořící sociální umění kolem roku 1925 v důsledku stabilizace kapitalismu. Nové smyslové pojetí reality vyvíjelo především práce s hmotou a barvou. Ženské postavy mají plné tvary, vyzařuje z nich vitalita. Barevné složení získalo na pestrosti a jasnosti. Moravec tedy maloval pod vlivem malíře Rudolfa Kremlíka,⁴¹⁰ kterého velmi obdivoval. Podobné

⁴⁰⁴ Ullrych Bohumil, *Koupání*, 1934, olej, lepenka, 24 x 19 cm, sign.: PD B. Ullrych 1934, soukr. sbírka.

⁴⁰⁵ Alois Moravec, *Smutný dvůr*, 1922, olej, 65,7 x 85,7 cm, Galerie hlavního města Prahy, inv. I. M 385, in: František Viktor Mokřý, Alois Moravec (pozn. 10), nestránkováno.

⁴⁰⁶ Vlastimil Rada, *Spálení*, 1929, olej, plátno, 56 x 71 cm, sign.: vpravo dole: V. Rada 1929, Krajská galerie v Hradci Králové, inv. I. O 975.

⁴⁰⁷ Vlastimil Rada, *Chalupy*, 1932, tempera, plátno, 69 x 90 cm, sign.: vpravo dole: Vlast. Rada 32, Národní galerie v Praze, inv. I. O 9175.

⁴⁰⁸ Alois Moravec, *V senách*, 1922, olej, 50 x 70 cm, in: Ladislav Stehlík, *Alois Moravec - život a dílo* (kat. výst.), Okresní vlastivědné muzeum Hrádek nad Sázavou 1971, nestránkováno.

⁴⁰⁹ Vojtěch Lahoda, *Civilismus*, (pozn. 387), s. 88.

⁴¹⁰ Rudolf Kremlík (19. 6. 1886 Kolín – 3. 6. 1932 Praha) – Karel Šrámek, *Rudolf Kremlík*, Praha 2006.

typy žen a dívek kyprých tvarů s ústředím na hlavě nacházíme v celé Moravě. Tvorbě Jana Klavdiová ve své diplomové práci upozornila *Na klasicizující kompozici, která vychází z renesančního námětu t. Gracie*⁴¹¹

V roce 1923 odešel Alois Moravec do Plzně, kde v roce 1925 vstoupil do Sdružení západoněmeckých výtvarných umělců. V regionálním spolku velmi náhle stanul v popředí. Pracující lid a tovární budovy zachytil Moravec v souboru děl, na kterých pracoval v továrně Gorkovky.⁴¹² Cyklus vznikl v roce 1926 a patřil sem obrazy jako *Slévaři*, *Odchod ze Gorkovky* nebo *Odpolíněk Slévařů*. Pohledy na život v městském prostředí se staly pro Moravce velmi ojedinělé a výjimečné podmínky pobytu v dané lokalitě.

Sociální obsah najdeme i u prací zasazených do venkovského prostředí jihozápadních Čech. Například za pobytu v Kdyni vznikl obraz nazvaný *Odpolíněk v lese* i *Na dšví*,⁴¹³ který pochází z roku 1925 [116]. Námět pojal Moravec s citem pro chvíli odpočinku po vykonané práci, kdy se každá z žen uzavřela do svého vnitřního světa myšlenek. Zaměřil se spíše na smyslové vyznění. Měnilo se i technické zpracování obrazů. Barvy nanášel Moravec širokými tahy štětce ve velkých plochách a silnějších vrstvách, takže působily větší plastičností. Moravec se snažil postihnout velký, klidný, barevný celek.⁴¹⁴ Zrání barevnosti pokračovalo i na dalších obrazech ze gumavských lesů jako na díle *Dšvorubci* z roku 1926.⁴¹⁵ O deset let později namaloval ve stejném prostředí plátno *Pálení pašezu v ševáhněhných a okrových odstínech* [117].⁴¹⁶ Velmi vitální, mohutné postavy pracující v lese zaznamenal širokými tahy štětce ve výrazných pastech.

V roce 1929 zasáhla svět Velká hospodářská krize v důsledku krachu na newyorské burze. Mnozí lidé se v důsledku úpadku dostávali do finančních potíží a někteří z nich dokonce přišli o vše. Umělci reagovali na tuto novou situaci změnou

⁴¹¹ Jana Klavdiová, *Obrazová tvorba* (pozn. 16), s. 20.

⁴¹² Ibidem, s. 21.

⁴¹³ Alois Moravec, *Na dšví*, 1925, olej, in: F. V. Mokrý, *Alois Moravec* (pozn. 10), nestránkováno.

⁴¹⁴ František Viktor Mokrý, *Alois Moravec* (pozn. 10), s. 24.

⁴¹⁵ Alois Moravec, *Dšvorubci*, 1926, olej, plátno, 43,5 x 62,5 cm, Alžběta jihozápadní galerie Hluboká nad Vltavou, inv. č. O 633.

náměť své tvorby. Stejně tak Alois Moravec se opět více upnul na sociální problematiku města.⁴¹⁷ Mezi obrazy z toho období najdeme například dílo *Hebráci*⁴¹⁸ z roku 1930, které zdokumentovalo situaci, kdy lidé pšgli o práci v dšsledku zhroucené ekonomiky po celém svěě [118]. Mošnou inspirací postav hebrákš se mu stali holandští mistš šestnáctého století Hieronymus Bosch a Pieter Brueghel starší. Brueghel dokonce v roce 1568 namaloval obraz se stejným názvem [119].⁴¹⁹ Moravec podobně využil diagonál holí, které vnesly do obrazu pohyb. Se selským malíšem Brueghelem jej spojil ve vzpomínce na Moravcova díla dokumentující život českého venkova i František Viktor Mokrý v malíšvmonografii.⁴²⁰

Jedním celoživotním inspiračním zdrojem se Moravcovi stalo povodí Šky Otavy, kde sám prožil část svého dětství a kam se neustále vracel. Pootaví uměce také spojilo v dlouhodobé přátelství s malíšem Bohumilem Ullrychem. Poprvé se společně setkali v roce 1915 v Novosedlech, kam se Ullrych vrátil z vojenské služby za otcem domu a kam Moravec pšjel na návštěvu z nedalekých Stělských Hoštic.⁴²¹ Kraj se jim oběma stal cílem mnoha společných návštěv a zdrojem podnětů pro jejich výtvarnou tvorbu, což doložila i výstava *Šeka Otava* v roce 1928.⁴²² Oba jmenovaní umělci na ní vystavovali svá díla v Algově síni Umělecké besedy v Praze.

Mezi těmito obrazy můžeme například jmenovat *Údolí Šky Otavy*⁴²³ z roku 1928 [120]. Kopcovitou krajinu v podhřš Gumavy protíná koryto Šky Otavy. Poklidná krajina ani tentokrát není liduprázdná. Na obrazech v tomto období došlo k zmírnění kontrastních obrysů forem, využití lomeného světla a jasnějších barevných tónů.⁴²⁴

Moravcovy obrazy z polovinky třicátých let 20. století se vyznačují umístěním postav menšího množství do předního plánu, protože hlavním námětem se staly

⁴¹⁶ Alois Moravec, *Pálení pašzu*, 1936, olej, plátno, 52 x 68 cm, Muzeum Gumavy Kačperské Hory, inv. l. nezjištěno.

⁴¹⁷ Jana Kladivová, *Obrazová tvorba* (pozn. 16), s. 26.

⁴¹⁸ Alois Moravec, *Hebráci*, 1930, olej, in: František Viktor Mokrý, *Alois Moravec* (pozn. 10), s. 17.

⁴¹⁹ Pieter Brueghel starší, (1525-1569), *Hebráci*, 1568, olej na panelu, 18,5 x 21,5 cm, Louvre Paříž, inv. l. RF 730.

⁴²⁰ František Viktor Mokrý, *Alois Moravec* (pozn. 10), s. 26.

⁴²¹ František Viktor Mokrý, *Bohumil Ullrych*, (pozn. 62), s. 21-22.

⁴²² Ibidem, s. 33.

⁴²³ Alois Moravec, *Údolí Šky Otavy*, 1928, olej, plátno, in: F. V. Mokrý, *A. Moravec* (pozn. 10), nestránkováno.

hluboké průhledy do přírody. Barvy nanágel širokými tahy štětle v tenkých vrstvách.⁴²⁵ Hrad Rábí zpodobnil Moravec nesl etnokrát šadou grafických technik. V roce 1930 namaloval výtvarník *Rábí* olejovými barvami [121].⁴²⁶ Na paletě převládaly především modré tóny, protože polovinu plochy obrazu zabírá nebe a v dolní části se v meandrech klikatí řeka Otava. Modř doplnily zelené a okrové tóny kopcovité krajiny. Na jednom z vrcholů se tyčí monumentální hrad Rábí, který Moravec zobrazoval v různých obměnách po celý život. Meandrující řeku Otavu namaloval rovněž Bohumil Ullrych na obraze *Otava na vešer* [122] v roce 1925.⁴²⁷ Podobnost nacházíme nejen v námotu, ale také v použití obdobného složení barevné palety.

Z roku 1931 pochází obraz *Na Vltavě u Budčovic*,⁴²⁸ na kterém opět dominují modré tóny [123]. Horizont Moravec položil nízko, aby v olejomalbě vynikly dvě mohutné, kořaté lípy na břehu řeky Vltavy, které vytvořily hloubku obrazu. Do popředí umístil téměř nepatrnou staň pro vyvážení kompozice.

Během poloviny třicátých let se Moravcova tvorba ve větší míře zaměřila na výjevy, kde se snoubila příroda a venkovský lid při práci. Lidská postava zde však na rozdíl od předchozích obrazů získávala na důležitosti a hrála hlavní roli. Průhledy do krajiny pouze dotvářely pozadí. Podobné náměty zaujali i další členy Umělecké besedy, kde se tak zvaná modernistická domácí krajinomalba představovala sensuálním realismem, kterému se věnoval například Vlastimil Rada, Václav Rabas, nebo Vojtěch Sedláček.⁴²⁹ V roce 1938 dokonce Umělecká beseda uspořádala

⁴²⁴ Jana Kládiová, *Obrazová tvorba* (pozn. 16), s. 25.

⁴²⁵ Ibidem, s. 27.

⁴²⁶ Alois Moravec, *Rábí*, 1930, olej, plátno, 81 x 110 cm, sign.: vpravo dole: A. Moravec 30, soukromá sbírka Praha.

⁴²⁷ Bohumil Ullrych, *Vešer na Otavě* 1922, olej, in: F. V. Mokrý, *Bohumil Ullrych* (pozn. 62), neustránkováno.

⁴²⁸ Alois Moravec, *Na Vltavě u Budčovic*, 1931, olej, deska, 30,5 x 47 cm, sign.: vpravo dole: A. Moravec 31, soukromá sbírka České Budčovice.

⁴²⁹ Vojtěch Lahoda, *Přehled realismu a kubismu v malířství dvacátých a třicátých let*, in: Vojtěch Lahoda a Mahulena Nejedlová a Marie Platovská ed al., *Dějiny českého výtvarného umění IV/2 1890/1938*, Praha 1998, s. 142.

výstavu *Ačeský kraj* kde se objevila díla z let 1920 až 1938.⁴³⁰ Katalog k výstavě doplnil textem Vlastimil Rada.

Plátno *Roztloukání hrud*⁴³¹ z roku 1935 je jedním z předkladů, jehož hlavní námět představoval člověk s robotou na poli [124, 125]. Ženy a muži společně motykami rozbíjejí hroudy hlíny po orbě. Za nimi se rozkládá zvlněný terén, kde pole střídají lesy. Horní polovinu obrazu vyplňuje oblaštěné nebe. Tahy štětcem se vyznačují ovaly výjimečnosti. Barevnou paletu u těchto olejomalb ladil Alois Moravec do zemitých tónů. Téma těžké práce na poli zachytil Vlastimil Rada na plátně *Lopota* [126].⁴³² Námět ženy okopávající neúrodnou půdu poprvé ztvárnil v roce 1921 a poté se k němu několikrát vrátil. Oproti Moravcovi se v jeho zpracování objevilo více utrpení a temnější laděné barevnosti.

Kompozice podobné dílo vzniklo z ruky Moravce v roce 1938 - *Sbírání kamene* [127].⁴³³ Umělec zde zachytil těžce venkovany při vybírání kamenů z pole. Olejomalba má nízký horizont, který umožnil malíři vymalovat mohutně oblaštěné nebe, kde vibrují různé odstíny žedi. Linie mračen a šedků v poli se diagonálně sbíhají do jednoho bodu, čímž dosáhl Moravec velké dramatickélosti díla. Kompozicí se mu přiblížil obraz *Vybírání brambor* od Václava Rabase, který však ve srovnání s Moravcovým dílem přisobí poklidným dojmem [128].⁴³⁴

Olejomalbou s názvem *Pradlena* nebo *Bouřidlo* z roku 1936 se Moravec vrátil k námětu z poloviny dvacátých let 20. století. Pod vlivem sociálního realismu ztvárnil Moravec postavu odpočívající ženy po práci [129].⁴³⁵ Podle Jany Kladivové se malíř nechal inspirovat ženskými postavami Václava Čpáky.⁴³⁶ Podobně jako Čpála zde využil jednoduchosti geometrických tvarů pod vlivem kubismu. Pravý dolní roh

⁴³⁰ Ibidem.

⁴³¹ Alois Moravec, *Roztloukání hrud*, 1935, olej, plátno, in: F. V. Mokrý, *A. Moravec* (pozn. 10), neustránkováno.

⁴³² Vlastimil Rada, *Lopota*, 1921, olej, plátno, 56,5 x 93,5 cm, neznačeno, Národní galerie v Praze, inv. I. O 5585.

⁴³³ Alois Moravec, *Sbírání kamene*, 1938, olej, in: F. V. Mokrý, *Alois Moravec* (pozn. 10), neustránkováno.

⁴³⁴ Václav Rabas, *Vybírání brambor*, 1931, tempera, 94 x 33 cm, in: Václav Rabas (redigoval), *Život: výtvarný sborník*, 11. ročník, 1931-1932, s. 79.

⁴³⁵ Alois Moravec, *Pradlena*, 1935, olej, plátno, in: F. V. Mokrý, *A. Moravec* (pozn. 10), neustránkováno.

⁴³⁶ Jana Kladivová, *Obrazová tvorba* (pozn. 16), s. 33.

vyplnilo zátiží, které jako by bylo malováno z více úhlů najednou, zvláště konev. Obraz oproti předloze působí uměle a zkomponovaně. Téma pradeny zaujalo například i o pár let dříve Bohumil Ullrych na plátně *Dívka a pradlena* [130].⁴³⁷ Pro něj se však hlavním námětem stala dívka v popředí, která téma vystoupila z formátu obrazu. K sociálnímu realismu Ullrych přistupoval více romanticky v barevnosti pod vlivem rokoka a vytvářel ve svých obrazech spíše poetický pohled na sociální civilismus.⁴³⁸

V roce 1938 zopakoval opět Moravec téma ženské práce *Na bídle* [131].⁴³⁹ Široké a svižné tahy štětce, které pokryly plochu plátna obrazu jasnými zelenými odstíny, dosáhly expresivního pojetí. Ve stejném roce ztvárnil téma *Pradleny*⁴⁴⁰ také Bohumil Ullrych [132]. Jeho olejomalba se vyznačovala rokokovou barevností, jistou dávkou naivismu a romantického podtextu. Oba umělci k opakování námětu pradeny přivedli malování na březích řeky Otavy.

Alois Moravec život na venkově nedokumentoval pouze jako neustálou dřinu, ale zachytil i chvíle odpočinku a zábavy ve chvílích volna. Ztěžoval však u realistického pohledu bez zkrášlování jako u olejomalby *Nedělní odpoledne* z roku 1935 [133].⁴⁴¹ Po cestě kráčí l'ť ženy, na hlavách uvázané bílé šátky a doprovází je muž s kloboukem. Podle svátečních oděvů se nejspíše vracejí z kostela. Podobný námět šetří i olejomalba *Jarní neděle* z roku 1935 [134].⁴⁴² Tentokrát si po polní cestě vykračují samé ženy. Barevnost obrazu rozehrávají pestrobarevné sváteční šaty žen. Oba obrazy tvoší velké barevné plochy, které malíř nanázel pomocí širokých tahů štětce.

Pracující lid maloval Moravec nejen v prostředí, ale protože se s lidem z obyvatel blíže seznámil, mohl je zachytit i uvnitř jejich obydlí. V dílech *Sázení*

⁴³⁷ Bohumil Ullrych, *Dívka a pradlena*, 1932, olej, plátno, in: F. V. Mokrý, B. Ullrych (pozn. 62), nestránkováno.

⁴³⁸ František Viktor Mokrý, B. Ullrych (pozn. 62), s. 20.

⁴³⁹ Alois Moravec, *Na bídle*, 1938, olej, in: F. V. Mokrý, A. Moravec (pozn. 10), nestránkováno.

⁴⁴⁰ Bohumil Ullrych, *Pradleny*, 1938, olej, in: F. V. Mokrý, B. Ullrych (pozn. 62), nestránkováno.

⁴⁴¹ Alois Moravec, *Nedělní odpoledne*, 1935, olej, plátno, in: F. V. Mokrý, A. Moravec (pozn. 10), nestránkováno.

⁴⁴² Alois Moravec, *Jarní neděle*, 1935, olej, in: F. V. Mokrý, A. Moravec (pozn. 10), nestránkováno.

*chleba*⁴⁴³ [135] nebo *Mláčení*⁴⁴⁴ [136] z roku 1936 ztvárnil autor na plátně ěny pš práci k obĥivĚ rodiny. Stejně námĚy v okrových a hnĚdých tĚnech zpracoval i Václav Rabas v roce 1939 [137, 138].⁴⁴⁵ V umĚeckých dílech z interiĚř se Moravec zabýval pšdevgím otázkou svĚla, které v nich sehravalo dĤleĤitou roli. Vytvášelo kontrasty, kdy í část obrazu zĤstala ponošena v temnotĚ, a osvĚlené partie zdĤraznily hlavní námĚ. Napšklad na díle *Ve stodole* z roku 1937 paprsky slunce pšcházející dvešni osvĚlily tš ěny uklízející ve stodole [139].⁴⁴⁶ Velmi sviĤná malba v hnĚdých a okrových odstínech jakoby se snaĤila zachytit neopakovatelný okamĤik kaĤdodenní roboty venkovského lidu. Velmi podobnou kompozici se stejným názvem *Ve stodole* vytvošil uhlem i Karel Bohál'ek [140].⁴⁴⁷ Autor také vyuĤil svĚlo k dramatičtĚgímu promodelování obyčejného pohledu do hospodášského stavení.

PodobnĚ Ĥivot na venkovĚ vnímal i MoravčĤv kolega z UmĚecké Besedy VojtĚch Sedlář'ek. Svě námĚy zaznamenával sviĤnou kresebnou linkou, která určila i dalgí pouĤívání technik.⁴⁴⁸ VĚnoval se pšdevgím akvarelu, temperě a kvaĤi, ménĚ íasto sáhnul k oleji. UplatnĚní a pševahu kresby, která modelovala tvar a vytvášela hloubku pohledu, mĤĤeme vidĚt na plátnĚ *Podzim v polích* [141].⁴⁴⁹ Sedlář'ekova díla se vyznačují velkou podobností s pracemi Aloise Moravce a občas mĤĤe dojít i k jejich zámĚnĚ. Oba umĚce propojovalo kromĚ stejného Ĥkolení na Akademii výtvarných umĚní u Maxe Gvabinského a zájmu o venkov spojený s obdivem díla mistra Mikoláge Alge, také výbĚr stejných námĚř zachycených dynamickou kresbou a pouĤitím zemitých tĚň.

PomĚrnĚ klidné období, které následovalo po urovnání pomĚř po první svĚtové válce, vĤak vystšdal rok 1933, kdy se dostal Adolf Hitler k moci. Moderní

⁴⁴³ Alois Moravec, *Sázení chleba*, 1936, olej, in: F. V. Mokrý, A. Moravec (pozn. 10), nestránkováno.

⁴⁴⁴ Alois Moravec, *Mláčení*, 1936, olej, lepenka, 58 x 67 cm, NG Praha, inv. í. O 1769. in: F. V. Mokrý, A. Moravec (pozn. 10), nestránkováno.

⁴⁴⁵ Václav Rabas, *Sázení do pece*, 1939, olej, plátno, 47 x 31 cm, GVU Cheb, inv. í. O 308. - Václav Rabas, *Na mlatĚ*, 1939, olej, plátno, 55 x 74 cm, GVU Cheb, inv. í. O 300.

⁴⁴⁶ Alois Moravec, *Ve stodole*, 1937, olej, in: F. V. Mokrý, A. Moravec (pozn. 10), nestránkováno.

⁴⁴⁷ Karel Bohál'ek, *Ve stodole*, (1926), uhl, papír, in: F. V. Mokrý a Josef Krap (uspošdali), *Ĥivot: výtvarný sborník*, sv. 6, 1927, obr. 31.

⁴⁴⁸ Zuzana Rybičková, *VojtĚch Sedlář'ek Ĥ kresby, grafika* (kat. výst.), Východočeská galerie Pardubice 1983.

směry jako expresionismus, kubismus, dadaismus a surrealismus označil Adolf Hitler za zvrhlé umění, tzv. *Entartete Kunst* a zakázal je.⁴⁵⁰ Od 15. března 1939 vznikl Protektorát Čechy a Moravy okupovaný nacistickým Německem a následně dne 1. září 1939 po útoku na Polsko vstoupila Evropa a nakonec celý svět do druhé světové války. Šlácha umění odešla do ilegality, někteří se stáhli do ústraní a ukončili se tak mnohdy kariéra velmi nadané osobnosti. Umělci v této době trpěli jak duchovní, protože nemohli tvořit, ale především fyzicky, jelikož jich celá šlácha skončila v koncentračních táborech.⁴⁵¹

Alois Moravec se dále držel svých tradic a obrátil se ke svým vzpomínkám a rodnému kraji. Jižní Čechy pro něj ve zvláště těžkém období byly útočnou, pohlazením a pobyty zde vnášely světlo do jeho života uprostřed války. Krajinu, kde Moravec jako dítě pobýval, ztvárnil například na plátně z roku 1944 s názvem *Hora Hvězdice (Boubín)* s podnázvem *Pastviny u Svíratice* [142].⁴⁵² Pasažerka krav jakoby zde omylem vešla do malířova pohledu na pastvinu plnou krav. Její postava však diváka nijak na plátně neruší, naopak došlo k přirozenému propojení krajiny s llověkem. Ani jedna ze sloček nepřesáhla druhou. Uvolněný rukopis v rychlosti zachytil okamžik vědního dne. Barevnost obrazu zůstala u zemitých teplých tónů.

Poklidnou krajinu expresivními tahy štětcem ztvárnil Moravec i na obraze *Přívaz na Lučnici u Rudné* z roku 1945 [143].⁴⁵³ Barevnou skladbu umělec komponoval z hnědých, zelených a modrých. Téma přívazu zaujalo i Vlastimila Rada již v roce 1940 na díle nazvané *Přívaz v Sedlci* [144].⁴⁵⁴ Jeho malba bez postav připomíná spíše

⁴⁴⁹ Vojtěch Sedláček, *Podzim v polích*, 1933, olej, plátno, 59 x 98,5 cm, Galerie výtvarného umění Ostrava.

⁴⁵⁰ Vojtěch Lahoda, *Moderní umění a cenzura v letech protektorátu*, in: Polana Bregantová a Rostislav Gvácha a Marie Platovská ed. al., *Dějiny českého výtvarného umění v 1939/1958*, Praha 2005, s. 115.

⁴⁵¹ Anděla Horová, *Doba protektorátu a poválečná léta*, in: Polana Bregantová a Rostislav Gvácha a Marie Platovská ed. al., *Dějiny českého výtvarného umění v 1939/1958*, Praha 2005, s. 21.

⁴⁵² Alois Moravec, *Pastviny u Svíratice*, 1944, olej, plátno, 68 x 99 cm, sign.: vpravo dole: Alois Moravec 44, soukromá sbírka české Budějovice.

⁴⁵³ Alois Moravec, *Přívaz na Lučnici u Rudné*, 1945, olej, plátno, 68 x 99 cm, sign.: vpravo dole: Alois Moravec 1945, na rubu výstavní štítek *Algovy jihočeské galerie v českých Budějovicích*, zn. na napínacím rámu *Ustaveno: Jihočeský Melantrich*, Aukční dům Zezula, I. A28/227.

⁴⁵⁴ Vlastimil Rada, *Přívaz v Sedlci*, 1940, olej, in: Jan Květa, *Vlastimil Rada, malířská ilustrátor*, Praha 1953, obr. 42.

impresionisticky pojaté krajiny Antonína Slavíčka a to díky Radovu mokrému rukopisu a zjemněnému koloritu.

Kromě krajinomaleb ve čtyřicátých letech pokračoval Moravec také v zachycování lidí v pracovním nasazení. Veseleji laděná plátna dokumentující ženy při práci se změnila v pochmurné prostředí lomů, kde robustní muži plnili své úkoly v době války. *Dynamitová nálož*⁴⁵⁵ [145], *Práce*⁴⁵⁶ [146] vznikla v roce 1943. Plátna maloval Moravec širokými tahy štětce ve vysokých pastách. Postavám navracel umělec tíživou, černou obrysovou linku sociálního realismu, který vznikl po první světové válce a pokračoval i v době ponižování člověka za fašistického otrokářství a nacistického běsnění.⁴⁵⁷

Po ukončení druhé světové války a osvobození republiky dne 8. května 1945 získávala postupem času Komunistická strana Československa stále silnější politický vliv. Na jaře roku 1946 vyhrála strana s velkou převahou volby. Komunisté proklamovali kladný přístup k umění a jejich heslem se stalo *Kultura patří národu a lidu*. Díky této podpoře umění vystavoval Alois Moravec v Praze roku 1946 své obrazy a kresby především z první poloviny čtyřicátých let, na nichž zdokumentoval pracující lid v době války.⁴⁵⁸ Bohatost témat, která Alois Moravec ve své tvorbě zachycoval, si ale žurnalistická kritika shrnula do označení *Analýza venkovského gendru*.⁴⁵⁹

Malířova tvorba by se po druhé světové válce, kdy se k moci dostali komunisté, mohla zdát být poplatná době. Komunismus si zakládal hlavně na oslavě dělnické třídy a pracujícího lidu vůbec. Alois Moravec však nebyl zastáncem komunistického režimu, pouze tvořil to, co se mu líbilo, a co měl rád. Proto ve stylu své tvorby pokračoval i po únorovém komunistickém převratu v roce 1948. Nadále opíral se ve svých dílech o práci jako vrození hrdinství venkovských lidí.

⁴⁵⁵ Alois Moravec, *Dynamitová nálož*, 1943, olej, in: Karel Fiala (upravil), *Sdružení jihočeských výtvarníků*, České Budějovice 1949, nestránkováno.

⁴⁵⁶ Alois Moravec, *Práce*, 1943, olej, in: Karel Fiala (upravil), *Sdružení jihočeských výtvarníků*, České Budějovice 1949, nestránkováno.

⁴⁵⁷ František Viktor Mokrý, *Realismus* (pozn. 384), s. 41.

⁴⁵⁸ Ladislav Stehlík, *Lidé práce v obrazech Aloise Moravce* (kat. výst.), Salon výtvarné dílo v Praze 1946.

Neustále se pohyboval a procházel kšhem kráhem krajinu Pootaví, Strakonicko, Stšelské Hořtice, Pošl'í, Prácheřsko a Chyžcko. Nadále propojoval l'lovčka obdŏávajícího rodnou pŕtdu se zvíšaty a vŕge umišťoval do krajinných pohledŕ. Výstava dŏ z tohoto období do roku 1951 probŕhla ve Výstavní síni Melantrich v Praze.⁴⁶⁰

Na olejomalbŏ *Pradlena v chaloupkách*,⁴⁶¹ která vznikla v Pošl'í na Otavŏ roku 1951, zopakoval Moravec motiv mladého páru vyráhejícího na plavbu loňkou [147]. V jiném úhlu se dvojice objevila jiň na obraze s názvem *Pšvoz na Luňnici u Rudné*. Hlavním objektem se zde stala ěna peroucí prádlo u šky. Obraz vertikálnŏ rozdŏil mohutný strom na l'ást, kde se odehrává dŏ v korytŏ šky Otavy a na klidnou, statickou l'ást s bílým stavením. Barevnou paletu prozášla jasná oranňová barva ve vyŕgých vrstvách.

Pošl'í inspirovalo Moravce také pro další námŏ *První domky v Pošl'í* z roku 1952 [148].⁴⁶² Obraz se stal okleŕtŏnou verzí obrazu *Na kraji vesnice* z roku 1947 [149].⁴⁶³ Moravec zde vynechal vŕž taňený kořmi, ale jinak s malými obmŏami ponechal jiň jednou uňitý pohled. Barvu nanáŕgel umŕdec rychlými tahy ŕtŕce ve vysokých pastách, co ě pšpŕŏo k vŕtŕji plasticitŏa expresivitŏobrazu.

V nŕkolika plánech zachytil Moravec krajinu z okolí Stšelských Hořtic, kde v mládí ěil s rodinou. Obraz s názvem *Strakořský rybník* se zrodil roku 1958 [150].⁴⁶⁴ Malíš zachytil skotaľící dŕi ve vodŏ za parného letního dne. Moravec ke krajinám pšstupoval expresivním rukopisem i barevností a zdŕtrazŕoval v nich epickou sloňku.

⁴⁵⁹ Ibidem.

⁴⁶⁰ Karel ŕtka, *Alois Moravec* (kat. výst.), Výstavní síŕ Melantrich, Praha 1951.

⁴⁶¹ Alois Moravec, *Pradlena v chaloupkách*, 1951, olej, karton, 69 x 56,5 cm, sign.: vpravo dole: Alois Moravec 51, soukromá sbírka L' eské Budŕjovice.

⁴⁶² Alois Moravec, *První domky v Pošl'í*, 1952, olej, karton, 49 x 31 cm, sign.: vpravo dole: Alois Moravec 52, soukromá sbírka L' eské Budŕjovice.

⁴⁶³ Alois Moravec, *Na kraji vesnice*, 1947, olej, plátno, 55 x 75 cm, sign.: vpravo dole: A. Moravec, viz: prodejní galerie Antique Plzeŕ, <http://www.antikpraha.cz/index.php?idAktualni=8&idInzerat=3599>, vyhledáno dne 29. 3. 2012.

⁴⁶⁴ Alois Moravec, *Strakořský rybník*, 1958, olej, karton, 65 x 44,5 cm, sign.: vlevo dole: Alois Moravec 58, soukromá sbírka L' eské Budŕjovice.

Oproti nim stály panoramatické krajiny bez známek života, které maloval Vlastimil Rada *ň Krajina v Troji u Prahy* [151].⁴⁶⁵

Vedle námětů krajinných i as od i asu namaloval Alois Moravec kytice, u nichž se inspiroval Václavem Gpálou.⁴⁶⁶ A to jak v námětu, kdy mu vzorem mohla být Gpálovo plátno *Pivoňky bílé na Otavě* z roku 1935,⁴⁶⁷ tak v barevné skladbě i červeně, modro, bílých tónů zdaleka však ne tak zářivých [152]. *Kytici pivoňek s jasmínem* namaloval Moravec roku 1950 [153].⁴⁶⁸ Ohromné červené květy pivoňek, které téměř pševáhily vázu, doplnily bílé kvítky jasmínu. Nádobu s kyticí umístil stejně jako Gpála do krajinného terénu.

V padesátých letech se Moravec vrátil na Gumavu, aby zde po domluvě s tehdejší ředitelkou Muzea v Kačperských horách Emanuelem Boučkou vytvořil na objednávku díla s gumavskými motivy.⁴⁶⁹ Obrazy byly umístěny do muzejních sbírek a expozic. Spolupráce s muzeem trvala deset let. Moravec tehdy pšijížděl každé léto do Kačperských Hor, kde pobýval na letním bytě u Horpeniaků.⁴⁷⁰ Průvodcem a řídil em na cestách se mu stal místní občan Václav Birhanzl, který byl vášnivým sběratelem umění zvláště grafiky. Během těchto deseti let proběhla i řada výstav, která představovala veřejnosti Moravcovu uměleckou tvorbu ze gumavských koutů.

Z počátku Moravec kreslil především velké formáty uhlím a rudkou, v nich zachycoval tehdejší Gumavu *ň Annín, Kačperk, Srní*. Náměty zpracovával umělec hned několikrát z různých pohledů a díky tomu získaly postupem času především dokumentární hodnotu. Jadrné kresby se staly především obrazem olejomalb, které následovaly v jeho tvorbě na konci padesátých a na začátku šedesátých let.⁴⁷¹

⁴⁶⁵ Vlastimil Rada, *Krajina v Troji u Prahy*, 1952, olej, plátno, 80 x 111 cm, neznalec, Národní galerie v Praze, inv. č. 6131.

⁴⁶⁶ Jana Klavdiová, *Obrazová tvorba* (pozn. 16), s. 58.

⁴⁶⁷ Václav Gpála, *Pivoňky bílé na Otavě* 1935, olej, plátno, 115 x 78 cm, Galerie Art Praha, aukce, viz: <http://www.lt-s-world.com/2012/04/16/galerie-art-praha-aukce-2/>, vyhledáno dne 8. května 2012.

⁴⁶⁸ Alois Moravec, *Kytice pivoňek s jasmínem*, 1950, olej, deska, 54 x 74 cm, sign.: vpravo dole: MORAVEC 50, soukromá sbírka České Budějovice.

⁴⁶⁹ Vladimír Horpeniak (pozn. 82).

⁴⁷⁰ Ibidem. *Moravce pš jeho letních pobytech navštřovali pšatelé jako architekt a kreslíř Bohumír Kozák, malíř Lev Gímák a Karel Kupka (otec i syn stejného jména), nebo grafik Ludmila Jiřincová a další.*

⁴⁷¹ Ladislav Stehlík, *Alois Moravec, Pátá výstava prací ze Gumavy a Pogumaví* (kat. výst.), Gumavské muzeum Kačperské Hory 1969.

Hbitými tahy štětce dokázal Moravec mistrně zaznamenat tok dravé šelky Vydry v roce 1959 [154].⁴⁷² Voda pěnískakující kameny, deroucí se korytem šelky se stala inspirací mnoha jeho pláten, stejně jako Klostermannova chalupa či *Klostermannova chalupa na Srní*,⁴⁷³ *U Klostermannů v Srní*.⁴⁷⁴ [155]. Klostermannovy romány i etl Alois Moravec již jako dítě a jako dospělý několik Klostermannových knih dokonce sám ilustroval jako například *Mlhy na blatech* v roce 1951.⁴⁷⁵

Moravcovy obrazy i často pocházely také z okolí samotného města Kačperské Hory, jako například *Kačperské Hory od západu* z roku 1960 [156].⁴⁷⁶ Plátno dokumentovalo vzhled města s architekturou na začátku šedesátých let 20. století. Do popředí umístil umělec pro něj typické scény práce. Barevná skladba díla, zvláště zelená a modrá, působí nevhodně a působí křivkou.

Převládající zelené tóny tentokrát potměšile v kombinaci s modrými a šedými najdeme také na olejomalbě *Roklan z Filipovy huty* z roku 1962 [157].⁴⁷⁷ Obraz ztvárňuje opuštěné gumavské slatě, kterými protéká bystřina. V pozadí se tyčí vrcholy Velkého a Malého Roklanu, nad nimi se stahují mraky.

Akademický malíř Alois Moravec získal v roce 1969 i estetné obřanství od delegace Městského národního výboru v Kačperských Horách za svou uměleckou iinnost pro Muzeum Gumavy v Kačperských Horách a vřbec za kladný vztah k Gumavě [158].⁴⁷⁸

Moravec se nadále s odstupem času vracel k již ověřeným námětům a maloval je expresivněji pod vlivem nových zkušeností. Jeho rukopis se během let neustále a pilné práce uvolnil a jeho díla tak získala na živosti a opravdovosti. Olejem Alois Moravec zachytil *Neděle u vody*, jejíž detail se dostal v roce 1979 na známku

⁴⁷² Alois Moravec, *Vydra*, 1959, olej, 65 x 100 cm, Gumavské muzeum Kačperské Hory.

⁴⁷³ Alois Moravec, *Klostermannova chalupa na Srní*, 1959, olej, 54 x 74 cm, Gumavské muzeum Kačperské Hory.

⁴⁷⁴ Alois Moravec, *U Klostermannů v Srní*, 1960, olej, 35 x 50 cm, Gumavské muzeum Kačperské Hory.

⁴⁷⁵ Ladislav Stehlík, Pátá výstava (pozn. 470), nestránkováno.

⁴⁷⁶ Alois Moravec, *Kačperské hory*, 1960, olej, 65 x 100 cm, Gumavské muzeum Kačperské Hory.

⁴⁷⁷ Alois Moravec, *Roklan z Filipovy huty*, 1962, olej, 35 x 50, Gumavské muzeum Kačperské Hory.

⁴⁷⁸ SOA Plzeň, fond Alois Moravec 1921-1983, sign. B. Fotografie A. Moravec s přáteli a jiné (1950-1982), kart. 1.

v hodnotě 1, 60 Kč [159].⁴⁷⁹ Nejspíše šlo o projev uznání ze strany státu, poté co byl v roce 1974 jmenován zasloužilým umělcem. Obraz vznikl již v roce 1966 a je v majetku Národní galerie v Praze. Malíř vypočetl teplý den, kdy ženy s dětmi vyrazily k řece. Obraz vyzařuje pohodu, i proto umělec docílil použitím jasných barev.

Barvu Moravec nanášel s lehkostí ve výšších pastách. L'ím dál více pracoval se světlem. I ke konci své tvorby zůstával věrný základním jasným tónům. Svými uměleckými výtvarnými opětoval kraj v povodí Otavy. Obrazy a grafiky z této oblasti vystavilo Okresní muzeum v Písku v roce 1976.⁴⁸⁰ Oblast jež zaujímá i na Čumavu, kde stále nacházel nové a neokoukané pohledy do kraje. Čumavské muzeum v Kačperských Horách vystavilo díla z tohoto období v roce 1978.⁴⁸¹ Cestoval tehdy spíše po menších vesničkách a dokumentoval jejich vzhled a život, jaký v nich lidé prožívali. Mezi vystavenými pracemi bychom našli například *Javorník*, *Dobrá, Malel*, *Hobce* a mnoho dalších.

Až do své smrti, která Aloise Moravec zastihla 6. března 1987, byl umělecky i inný. Podnikal výpravy do pleneru, kde již po několikáté maloval v již dobře známých místech. Dílo s názvem *Ve Strašnicích u Burianů* [160] z roku 1983 reprezentuje obrazy z posledních let malířova života, kdy rychlý a nervní rukopis připomíná expresionistické pojetí.⁴⁸² Velmi hbité tahy jistě zaznamenaly vesnickou kapli ku mezi vzrostlými stromy, na nichž je patrné použití výšších vrstev pasty. Lidé, které Moravec vypočetl, se téměř ztrácejí ve ztmelených barevných skvrnách.

V roce 1984 zachytil Moravec párem rychlých tahů jistě bez větších detailů *Kalenickou alej* [161].⁴⁸³ Podobně jako u předchozího díla najdeme v oblasti vegetace vysoké barevné pasty. Složení palety Moravcových obrazů posledních let zůstala u stejných barev s převládajícími tóny.

⁴⁷⁹ Alois Moravec, *Neděle u vody*, 1966, olej, plátno, 54,5 x 74 cm, Národní galerie v Praze, inv. č. O 14526. Viz: Mark Wilson, Česká republika a Slovensko, Knihovna českých a slovenských a českých poštovních známek, 1918-2011, <http://www.cpslib.org/aip/1979-2405.htm>, vyhledáno dne 29. 3. 2012.

⁴⁸⁰ Ladislav Stehlík, *Zasloužilý umělec Alois Moravec* (kat. výst.), Okresní muzeum v Písku 1976.

⁴⁸¹ *Zasloužilý umělec Alois Moravec, nositel vyznamenání a vynikající práce Čumavské motivy* (kat. výst.), Muzeum Čumavy Kačperské Hory 1978.

⁴⁸² Alois Moravec, *Ve Strašnicích u Burianů*, 1983, olej, deska, 35 x 50 cm, sign.: vpravo dole: A. Moravec 83, soukromá sbírka Česká Budějovice.

Alois Moravec ve své malířské tvorbě vycházel především z české tradice. Hlavním vzorem mu byl Mikoláš Aleš, se kterým ho pojila láska ke krajině jihozápadních Čech a léta prožita v Pootaví. Mimo něj, ale obdivoval i další mistry současných českých malířství. Zároveň jej především v počátcích jeho uměleckého tvoření ovlivnil například Jan Preisler, Antonín Slavíček, později ženské typy Rudolfa Kremlíky, neoklasické náměty Václava Goplány. Ale ani zahraniční umělecká tvorba jej nenechávala chladným. Alois Moravec vnímal a zájmem i přijímal nové styly v umělecké produkci. Jihozápad tak inspirovaly například Milletovy typy vesnických postav nebo Daumierova trhavá, kresebná linka zachycující osoby.

V počátcích Moravcova uměleckého snažení se ve zpracování stávaly motivy zachycující krajinu a pracující lid v závislosti na sociální situaci, což se stalo společným jmenovatelem členů Výtvarného odboru Umělecké besedy kolem sborníku *Život*. V druhé polovině Moravcovy kariéry se mu lépe podařilo krajinné náměty propojit s postavami v ní do jednotného celku. Složky se v obrazech navzájem nepřevažovaly a tím dosáhla Moravcova díla harmonie.

⁴⁸³ Alois Moravec, *Kalenická alej*, 1984, olej, deska, 40 x 80 cm, sign.: vpravo dole: 84 A. Moravec, soukromá sbírka České Budějovice.

6. Závěr

Po několika měsících práce na bližším a detailnějším poznávání akademického malíře Aloise Moravce, můžeme devgím zaujala jeho rŕznorodá a velmi bohatá l'innost. Vĕstrannŕumŕecky nadaná osobnost se vŕnovala grafické tvorbŕ, malbŕ, ilustracím knih, novin a l'asopisŕ. Vedle tŕchto zvlágtŕ rozsáhlých vŕtvárných odvŕtví se v období, kdy pobýval umŕec v Plzni, zabýval i scénografií.

Umŕec se narodil v jiŕních L'echách a pŕesto, ŕe vŕĕtinu svého ŕivota ŕil v Praze, zŕstal v námŕech svých vŕtvárných dŕ i ve svém srdci vŕný jiho l'eské krajinŕ. Dŕkazem oddanosti a náklonnosti se stalo i Moravcovo vstoupení do regionálního spolku Sdruŕení jiho l'eských vŕtvárníkŕ v L'eských Budŕovicích. Sdruŕení se ve své l'innosti vŕnovalo rozĕšování povŕdomí o vŕtvárném umŕní mezi veŕejností. SJV zaplnilo svým snaŕením nedot l'ený kout jiŕních L'ech a úspŕĕnŕ se dostalo i za jeho hranice.

Moravcovo umŕecké zrání se v pol'ácích vyvíjelo hlavnŕ ve volné grafice. Díky ĕkolení profesorŕ Frantiĕka Kysely na Umŕeckoprŕmyslové ĕkole a Maxe Ėvabinského na Akademii vŕtvárných umŕní v Praze za l'al mladý umŕec vystavovat jiŕ bŕhem ĕkolních let. Tehdy také vstoupil do Sdruŕení l'eských umŕcŕ grafikŕ Hollar, kde získával dalĕí zkušenosti od l'lenŕ spolku a poznával svŕ na zahrani l'ních výstavách. Umŕecké grafice se Moravec vŕnoval zvlágtŕ bŕhem dvacátých let 20. století, kdy vytvoŕil celou ŕadu grafických cyklŕ, z nichŕ jiŕ první a nejznámŕĕĕí soubor grafických listŕ *Ro l'ní období* se vyzna l'oval zvládnutím techniky i kompozice.

Ruku v ruce s grafickým vzdŕáním ĕla ilustrátorská l'innost, která se od jeho prvotiny v roce 1916 nezastavila aŕ do konce ŕivota. Zpracoval asi na 350 kniŕních výprav svazkŕ, o jejichŕ soupis se pokusil společ nŕ s Arsenem Pohribným. Dŕ vŕĕtiny knih ilustrovaných Moravcem se odehrával mezi lidmi ŕijícími v prostŕdí l'eského venkova. ŕada autorŕ jak prózy, tak poezie opŕvovala s láskou ve svých dílech rodný kraj. Nej l'astŕĕi se mezi nimi objevilo jméno Antonína Sovy, Terézy Novákové, Karla Klostermanna, Jana Morávka a Jindŕcha Ėřmona Baara. Kromŕ

l'eských autorů vytvářel výtvarný doprovod i psal skladbám do zahraničních autorů jako Marcela Prévosta a Jacka Londona.

Grafických znalostí využíval i pro ilustrace časopisů a novin, jimiž si vydělával v nesnadných dobách. Dále zpracoval graficky i kresebné dvousto exlibris pro knihy sběratelů a svých přátel. Nikdy také neopomněl potěšit své příbuzné a přátele kreslenou novoročníenkou i blahopřáním.

V malbě se Moravec po vstupu na uměleckou scénu vyrovnával se sociální problematikou po první světové válce společně s dalšími členy Výtvarného odboru Umělecké Besedy. V sociálním realismu se věnoval až na výjimky venkovskému prostředí, které ztvárňoval uhlazenou malbou a temným, nevýrazným koloritem. Prostřednictvím jemné modulační formy formoval tvary ve svých obrazech dvacátých let dvacátého století. Pro svůj neustálý optimismus brzy přelšel k ztvárňování krajiny a lidí v rámci sensuálního realismu. Jeho tahy štětcem získaly na expresivitu. Projasnila se i jeho paleta využívaná pestřejších a teplejších barevných tónů. U dokumentování lovu v sepiet s krajinou zůstal po celý život. V počátcích tvorby dominovala buď krajina nebo lov, i když vždy byly přítomny obě složky. Tento nepoměr Moravec zvládl během poloviny čtyřicátých let, kdy dosáhl jednoho harmonického celku po stránce kompozice i barevné.

Moravec za svůj poměrně dlouhý život, během kterého prožil většinu událostí dvacátého století, nikdy neztratil optimismus a chuť do života. Přes nejtržnější doby politické i umělecké si po celou svou existenci udržel vlastní rukopis a náčrt z venkovského prostředí. Velmi blízký svou línorodostí a výtvarným projevem mu byl Vojtěch Sedláček, který ale především ztvárňoval východočeský kraj. Mělo na Moravci překvapilo, že nebyl hrdý bohém, ale obyčejný lovec se smyslem pro pracovní morálku i pro humor. Snad to bylo dáno jeho vesnickým původem, anebo lidmi, které kreslil a se kterými se při práci stýkal. Byl jedním z nich a jeho tvorba tak dokládá dnes již zapomenuté hodnoty získané soužitím s přírodou.

Prameny

Archiv Západol'eského muzea v Plzni

Soubor návrhů kostýmů pro divadelní hru Bedřicha Smetany *Dalibor*, v počtu devět kusů.

Archiv Akademie výtvarných umění v Praze

Katalog grafické školy prof. Maxe Švabinského 1910-1927.

Soukromá pozůstalost Jindřicha Moravce v L'eských Budějovicích

Fotografie, korespondence, výstavní katalogy, ukázky grafické a malířské tvorby, opis části kroniky včnující se rodu Moravců z Kroniky I. 1. a L'el'ovické rody 1654-1954, kterou v roce 1953 vytvořil kronikář Augustin Moravec opisy z Archivu země L'eské a sepsal rodopisy jednotlivých L'el'ovických rodů od roku 1654 do roku 1954.

Státní oblastní archiv v Plzni (SOA Plzeň)

Fond Alois Moravec 1921-1983, tvořící skicáře (z let 1921-1956) s krajinářskými studiemi ze západních L'ech, ukázky grafické tvorby, fotografie, korespondence, soupis grafických prací (Hollar 1960), katalogy, plakáty, tištěné texty o Aloisi Moravci.

Státní oblastní archiv v Třeboni (SOA Třebor)

Fond Sdružení jiho'eských výtvarníků (SJV) v L'eských Budějovicích 1925-1950, Inventář ev. I. 43, fond obsahuje 9 správních knih (1925-1949), 16 kartonů spisového materiálu (1925-1950), 7 ú'etních knih (1925-1949), 3 kartony ú'etních dokladů (1925-1949), 13 knih (1925-1949) a 8 kartonů tiskovin a ú'olů ků (1927-1949) dokumentární povahy.

Literatura (řazena abecednĚ)

Eva Buřňová, *Ilustrátor Alois Moravec*, Praha 1964.

František Dvořák, *Přes století české grafiky, SUG Hollar 1917 až 1967*, Praha 1967.

Karel Fiala (upravil), *Sdružení jihočeských výtvarníků*, České Budějovice 1949.

Luboř Hlaváček, *Současná československá grafika*, Praha 1964.

Luboř Hlaváček, *Současná grafika I*, Praha 1977, s. 48-49.

František Holešovský, Alois Moravec, in: *Legti ilustrátorův současné knize pro děti a mládež*, Praha 1989, s. 243-246.

Anděa Horová (ed.), *Nová encyklopedie českého výtvarného umění*, A-M, Praha 1995.

Anděa Horová (ed.), *Nová encyklopedie českého výtvarného umění*, N-Ř, Praha 1995.

Anděa Horová (ed.), *Nová encyklopedie českého výtvarného umění*, Dodatky, Praha 2006.

Karel Chochola (red.), *Práce: sborník výtvarného umění*, České Budějovice, gest řísel sborníku z let 1934-1936 a dále 1939-1941.

Augustin Jarolímek, *Chyžcko v historii více jak osmi století*, Chyžky 2009.

Petr Jindra, *Umění českého západu, Sdružení západočeských výtvarných umělců v Plzni 1925-1951*, Plzeň 2010.

Jana Kladivová, *Obrazová tvorba Aloise Moravce v meziválečném období* (diplomová práce), Katedra dějin umění a estetiky, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy, Praha 1979.

Jana Kladivová, *Košny obrazové tvorby akademického malíře Aloise Moravce*, in: *Sborník vlastivědných prací o Gumavě 650. výročí msta Kačperské Hory*, Kačperské Hory 1980, s. 193-203.

Jiř Kotalík (úvod), *Vlastimil Rada: 1895-1962*, Praha 1976.

Jan Kvě, *Vlastimil Rada, malíř a ilustrátor*, Praha 1953.

Vlastimil Kvěnský (red.), *Národní umělec Vojtěch Sedláček v Javornici*, Hradec Králové 1972.

Vlastimil Kvěnský, *Vojtěch Sedláček*, Hradec Králové 1972.

Vojtěch Lahoda, Mahulena Neřlehová (et al.), *Dějiny českého výtvarného umění IV/1*, Praha 1998.

Vojtěch Lahoda, Mahulena Neřlehová (et al.), *Dějiny českého výtvarného umění IV/2*, Praha 1998.

Jiř M. Linhart (red.), *Umění jímých Lech 1947-1948: sborník Práce Sdružení jihočeských výtvarníků*, České Budějovice 1947.

Jindřich Marco, *O grafice*, Praha 1981, s. 291.

Josef Richard Marek, *František Viktor Mokřý*, Praha 1940.

František Viktor Mokřý, *Alois Moravec*, Praha 1940.

František Viktor Mokřý, *Realismus v českém malířství*, Praha 1948.

František Viktor Mokrý, *Bohumil Ullrych*, Praha 1946.

Alois Moravec, Lov na krajinu, *Přiloha Sborníku grafické práce Hollar* IX, sv. 4, 1933.

Alois Moravec, Pořátky malířství, *Přiloha Sborníku grafické práce Hollar* XII, sv. 4, 1936.

Oldřich Nesvadba, *Sdružení jihočeských výtvarníků v Českých Budějovicích 1925-1950* (diplomová práce), Historický ústav Filozofické fakulty Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, České Budějovice 2007.

Emil Pacovský, Sdružení jihočeských výtvarníků v Českých Budějovicích, *Umělecké revue Veraikon*, roč. XII, 1926, sešit 1, s. 1-12.

Jaroslav Pešina, *Česká moderní grafika*, Praha 1940.

Arsen Pohribný, 44 let grafické práce Aloise Moravce, *Sborník grafické práce Hollar* XXXI, sv. 1, 1960, s. 34-38.

Arsen Pohribný, Alois Moravec, Soupis grafických prací, *Přiloha Sborníku grafického umění Hollar* XXXI, Praha 1960.

Bohumil Polan, Vnitřní postavení Aloise Moravce, *Sborník grafické práce Hollar* VII, 1930-1931, s. 133-140.

Jan Rambousek a redakční rada, *Sborník grafické práce Hollar*, Praha, čtvrtletník Sdružení českých umělců grafiků Hollar z let 1923-1966.

Jaroslav Riedl, Pootavská malířská křesťanství, *Československé listy*, 13. 1. 1994. Jaroslav Riedl, Malíř prozářeny sluncem i duchem, *Československé listy*, 7. 3. 1997, s. 5.

Jaroslav Riedl, Moravcovo malířské dílo, *Nedělní kanape*, č. 13, sobotní příloha jihočeských Deníků Bohemia, 30. 3. 2002, s. 2.

Ladislav Stehlík, Zasloužilý umělec Alois Moravec z malířského kraje/Pokračovatel Alžběry uměleckého odkazu, *Národní noviny*, ročník 29, č. 29, 8. srpna 1974, s. 3.

Ladislav Stehlík, *U krbe*, Praha 1987, s. 28-34.

Blanka Stehlíková, *Sociální grafika českého umění*, Praha 1962.

Blanka Stehlíková, *Ilustrace*, Praha 1984.

Rudolf Gustav Čimek, *Jihočeskí malíři a básníci*, Praha 1939.

Rostislav Čvácha, Marie Platovská (et al.), *Dějiny českého výtvarného umění V*, Praha 2005.

Vlastimil Tetiva, Sdružení jihočeských výtvarníků, in: *České umění XX. století 1. díl*, České Budějovice 2003, s. 122-136.

Prokop Toman, *Nový slovník československých výtvarných umělců I.*, A-M, Ostrava 1993.

Prokop Toman, *Nový slovník československých výtvarných umělců II.*, L-Ř, Ostrava 1993.

Prokop Toman a Prokop H. Toman, *Dodatky ke slovníku československých výtvarných umělců*, Praha 1955.

Prokop Toman, Alois Moravec, in: *Nový slovník československých výtvarných umělců II.*, L-Ř, Ostrava 1993, s. 152-153.

Prokop Toman, Prokop Hugo Toman, Alois Moravec, in: *Dodatky ke Slovniku Ceskoslovenských výtvarných umělců*, Praha 1955, s. 132.

Slavomil Vencel, *České exlibris: historie a současnost*, Praha 2000, s. 86.

(Sve) Slavomil Vencel, Alois Moravce, in: Anděla Horová, *Nová encyklopedie českého výtvarného umění*, Dodatky, Praha 2006, s. 515.

Život: výtvarný sborník, revue Výtvarného odboru Umělecké besedy, Praha, čísla z let 1921-1949.

Katalogy (řazeny chronologicky)

Ladislav Stehlík, *Lidé a práce v obrazech akad. Malířů a grafika Aloise Moravce* (kat. výst.), Salon výtvarné dílo v Praze 1946.

Jan Lorig, *Alois Moravec, souborná výstava původní grafiky* (kat. výst.), Sír Hollar Praha 1946.

Karel Čtíka, *Alois Moravec* (kat. výst.), Výstavní síř Melantrich v Praze 1951.

Miroslav Krajný, *Alois Moravec, soubor obrazů, grafik a kreseb k tředesátinám* (kat. výst.), Dřm umění České Budějovice 1959.

Karel Čtíka, *Alois Moravec soubor grafiky k tředesátinám* (kat. výst.), Výstavní síř Hollar v Praze 1959.

Ladislav Stehlík, *Alois Moravec, nositel vyznamenání Řádu vynikající práce* (kat. výst.), Vlastivědné muzeum ve Strakonicih 1964.

Ladislav Stehlík, *Alois Moravec, Pátá výstava prací ze Čumavy a Počumaví* (kat. výst.), Čumavské muzeum Kačperské Hory 1969.

Ladislav Stehlík, *Alois Moravec* (kat. výst.), Okresní vlastivědné muzeum ve Hněšně nad Sázavou 1971.

Alois Moravec, grafické dílo (kat. výst.), Sál zámku v Kroměšně 1972.

Vladimír Šešcha, *Alois Moravec, grafické dílo* (kat. výst.), Východočeská galerie v Pardubicích 1974.

Alois Moravec: Obrazy z Horaňovic (kat. výst.), Městské muzeum v Horaňovicích 1976.

Ladislav Stehlík, *Zasloužilý umělec Alois Moravec, Výběž díla* (kat. výst.), Okresní muzeum v Písku 1976.

Zasloužilý umělec Alois Moravec, nositel vyznamenání Řádu vynikající práce Čumavské Motivy (kat. výst.), Muzeum Čumavy Kačperské Hory 1978.

Bohumil Paclík, *Alois Moravec* (kat. výst.), Husinec 1979.

Blanka Stehlíková ř Ladislav Stehlík, *Alois Moravec, Výběž díla* (kat. výst.), Galerie Václava Čpály v Praze 1980.

Zuzana Rybářková (úvodní text), *Vojtěch Sedláček a kresby, grafika* (kat. výst.), Východočeská galerie Pardubice 1983.

Bořivoj Lauda, *Zasloužilý umělec Alois Moravec, obrazy a grafiky* (kat. výst.), Alžběžská galerie v Hluboké nad Vltavou 1984.

Blanka Stehlíková, *Alois Moravec, Výběh z díla* (kat. výst.), Alžběžská galerie v Hluboké nad Vltavou (rok neuveden).

Internetové zdroje

Kronika l. 1 a 2 obecního úřadu 1654-1954,

<http://www.obec-cizkov.cz/download-file/835-1295923479.pdf>, vyhledáno 11. 9. 2011.

Projekt Osobnosti Chýbska a ZČ Chýbky 2008,

<http://www.zschysky.cz/2008/osobnosti-chysecka/>, vyhledáno 11. 9. 2011.

Vladimír Horpeniak, *Malířské krajiny Jižních Čech a Šumavy*, Výstava Aloise Moravce,

<http://www.sumavanet.cz/diskuse/prispevek.asp?tab=snet&id=3715>, vyhledáno 13. 10. 2011.

Summary

My thesis deals with the figure of fine artist Alois Moravec and Sdružení jihočeských výtvarníků (The Association of South Bohemia Artists). They both have great significance for the region of South Bohemia. Likewise for the painter Alois Moravec and for the South Bohemian Club applies that their importance goes beyond the borders of the region and their artistic activities left a footprint in the course of Czech art history. Alois Moravec was dedicated to a number of different forms of fine arts – painting, drawing, graphic design, books and magazines illustration. Apart from that, he designed a couple of costumes for a local theatre in Píseň, during the time of his presence there. It can be sometimes difficult to be knowledgeable in the artist's art work only because of its great extent. The effort showed many celebrities during his life. After he died, Alois Moravec slowly faded into obscurity as one of many regional painters, although he gained numerous awards. It was one of the reasons why I have tried myself now with distance to grasp his work as a whole.

Another reason for me was the relationship that connects our family with the family of Alois Moravec. In addition to the family relationship what also we have in common is the passion for the beautiful, rich landscape of South Bohemia.

In my work I tried to create a comprehensive overview of his life's journey and development of his artistic creations. Most authors who Alois Moravec and his work dealt with, they only looked at him from one angle, according to his art techniques. My thesis is divided into several parts, which deal with artist's life, his training, membership in Umělecká Beseda and Hollar. This is followed by the huge part about Sdružení jihočeských výtvarníků in Česká Budějovice. In it I analyze not only the history of the league, but its exhibition, publishing and other activities. I follow its work not only in South Bohemia, but thanks to cooperation with associations also in various region of the Czechoslovakia.

The conclusion of my work closes on a section where I pay attention to the insight into his illustration work, graphic design and painting with examples from public and private collections.

Seznam obrazové přílohy

Obrazová příloha dokresluje samotný text práce a také řazení fotografií na něm závisí. V seznamu zkratk uvádím zkratky, které jsem použila jak v seznamu tak především ve vytvořené obrazové příloze. Z finančních důvodů nejsou vytvořeny všechny fotografie obrazové přílohy, které se nacházejí v seznamu a na CD příloze.

Seznam zkratk

A) Institucí

AJG Hluboká n. V.	Alžběta jihočeská galerie Hluboká nad Vltavou
L' MVU v Praze	Lečeské muzeum výtvarných umění v Praze
GHMP	Galerie hlavního města Prahy
GVU Cheb	Galerie výtvarného umění v Chebu
GVUO	Galerie výtvarného umění v Ostravě
MSP Strakonice	Muzeum středního Poctaví Strakonice
NG Praha	Národní galerie Praha
SOA Plzeň	Státní oblastní archiv Plzeň
SOA Těboř	Státní oblastní archiv Těboř
GMKH	Čumavské muzeum Kačperské Hory

B) Bibliografických poznámek

kart.	karton
kat. výst.	katalog výstavy
inv. l'.	inventární číslo
nestr.	nestránkováno
neznař.	neznařeno
sign.	signováno
soukr. sb.	soukromá sbírka
sv.	svazek
A. M.	Alois Moravec
H. B.	Havlíkův Brod

1. Portrét Alois Moravec. Reprofoto: František Viktor Mokřý, *Alois Moravec*, Praha 1940, s. 7.
2. Opis rodného listu Aloise Moravce. Reprofoto: projekt *Osobnosti Chybska*, práce ěákř Zř Chyřky, 2008 - <http://www.zschysky.cz/2008/osobnosti-chysecka/>, vyhledáno dne 11. 9. 2011.
3. Rodný dřm Aloise Moravce v Chyřkách I. p. 22. Reprofoto: Augustin Jarolímek, *Chyřcko v historii více jak osmi století*, Chyřky 2009, s. 184.
4. Alois Moravec, *Návrh kostýmř pro operu Dalibor od Bedřcha Smetany*, 1924, tuřka, akvarel, papír, 30,5 x 46 cm, Archiv Západolřeského muzea v Plzni. Foto: autorka.
5. Alois Moravec, *Návrh kostýmř pro operu Dalibor od Bedřcha Smetany*, 1924, tuřka, akvarel, papír, 30,5 x 46 cm, sign.: dole A. Moravec 1924, Archiv Západolřeského muzea v Plzni. Foto: autorka.
6. Alois Moravec s Josefem Sichingerem, 1979. Reprofoto: Státní oblastní archiv v Plzni (dále SOA Plzeř), fond Alois Moravec 1921-1983, sign. Fotografie A. Moravce s přeteli a jiné, kart. 1.
7. Alois Moravec, *Teta Zajícová v Myslívěu Stehlíkř*, 1942, tuřka, papír, 29,5 x 20,5 cm, sign.: vpravo dole: A. Moravec Teta Zajícová v Myslívěu Stehlíkř 42, SOA Plzeř, fond Alois Moravec 1921-1983, sign. Alois Moravec Skicář (1921-1956), kart. 1. Foto: autorka.
8. Alois Moravec, *P. F. 1980 Marie Mazálřová*, 1980, kolorovaná perokresba, sign.: dole tuřkou: A. Moravec, SOA Plzeř, fond Alois Moravec 1921-1983, sign. Alois Moravec, Ukázky drobné grafiky (pohlednice, exhibris, novorořenky a dalří), kart. 2. Foto: autorka.
9. Alois Moravec, Exhibris Marcela Mareřová, (80. léta 20. století), kolorovaná perokresba, sign: dole A. Moravec, SOA Plzeř, fond Alois Moravec 1921-1983, sign. Alois Moravec, Ukázky drobné grafiky (pohlednice, exhibris, novorořenky a dalří), kart. 2. Foto: autorka.
10. Alois Moravec, ilustrace písně *Uř se ten Talinskej*, 1949, *Lidové Noviny*, 57. roř., I. 20, 6. 2. 1949, s. 9. Foto: autorka.
11. Karel Chochola, *I. Výstava SJV V Ľ. Budřovicích* (pořvanka), Městské muzeum Ľ. Budřovice 6. 12. 1925 ř 6. 1. 1926, SOA Třboř, fond SJV, inv. I. 32, Výstavní katalogy II C 1 b, kart. 13. Foto: autorka.
12. Karel Chochola, *I. Výstava SJV V Ľ. Budřovicích* (plakát), Městské muzeum Ľ. Budřovice 6. 12. 1925 ř 6. 1. 1926, SOA Třboř, fond SJV, inv. I. 32, Výstavní katalogy II C 1 b, kart. 13. Foto: autorka.
13. Ota Matouřek, titulní list - *Zborov* (kat. výst.), Ľeské Budřovice 3. ř 26. 4. 1926. - SOA Třboř, fond SJV, inv. I. 32, Výstavní katalogy II C 1 b, kart. 13. Foto: autorka.

14. Alois Moravec, *Zima na rybníce (Zima v Chybkách)*, 1921, lept. Reprofoto: František Viktor Mokřý, Alois Moravec, Praha 1940, nestránkováno.
15. Ota Matoušek, *Anabase pátého pluku 1 Armády ve výtvarném umění* (plakát), L'eské Budějovice 8. 6. ř 2. 7. 1934, SOA Třeboř, fond SJV, inv. ř. 31, Výstavy, 1932-1939, sign. II C 1 a, kart. 9.
16. Osobní list Aloise Moravce jako ř lena SJV (přední strana), SOA Třeboř, fond SJV, inv. ř. 20, ř lenové řadní a pšpívající ř pšhlácky, oznámení o pšjetí, osobní listiny, sign. II A 9, kart. 2. Foto: autorka.
17. Osobní list Aloise Moravce jako ř lena SJV (zadní strana), SOA Třeboř, fond SJV, inv. ř. 20, ř lenové řadní a pšpívající ř pšhlácky, oznámení o pšjetí, osobní listiny, sign. II A 9, kart. 2. Foto: autorka.
18. Alois Moravec, *Slovenská krajina*, 1924, olej, plátno. Reprofoto: F. V. Mokřý ř Josef Krap (red.), *Hřvot: výtvarný sborník*, 1927, sv. 6, s. 28.
19. Jaroslav Bureš, *50. L'enské výstavy SJV (Plakát)*, L'eské Budějovice 12. ř 26. III. 1939, SOA Třeboř, fond SJV, inv. ř. 67, Kniha 25, 1939-1940. Foto: autorka.
20. Jiř M. Linhart, *Jubilejní řlenská výstava SJV, 1925-1945* (kat. výst.), ř. Budějovice 16. 12. 1945 ř 6. 1. 1946, SOA Třeboř, fond SJV, inv. ř. 32, Výstavní katalogy II C 1 b, kart. 13. Foto: autorka.
21. Jiř M. Linhart ř J. R. Schuster, *100. Jubilejní výstava SJV* (kat. výst.) ř titulní strana, Dřm uměří L'eské Budějovice 5. ř 26. řjen 1947, SOA Třeboř, fond SJV, inv. ř. 31, Výstavy (1947-1950), sign. II C 1 a, kart. 12. Foto: autorka.
22. Ota Matoušek, *Orání*, titulní list - *Výstava obrazř řlenř SJV* (kat. výst.), 6. 11. ř 26. 12. 1949, SOA Třeboř, fond SJV, inv. ř. 32, Výstavní katalogy, 1948-1950, sign. II C 1 b, kart. 14. Foto: autorka.
23. Ota Matoušek, titulní list - *SJV Výrořní řlenská výstava (142.)* (kat. výst.), Dřm uměří L'eské Budějovice 27. 11. ř 23. 12. 1949, SOA Třeboř, fond SJV, inv. ř. 32, Výstavní katalogy, 1948-1950, sign. II C 1 b, kart. 14. Foto: autorka.
24. Karel Chochola (red.), *Práce: sborník výtvarného uměří* (titulní strana), L'eské Budějovice 1940. Foto: autorka.
25. Jiř M. Linhart (red.), *Uměří jiřních řlech 1947-1948, Sborník Práce SJV* (titulní strana), L'eské Budějovice 1947. Foto: autorka.
26. Alois Moravec, obálka knihy - Antonín Sova, *O vysvobození prince Jirky*, Praha 1916. Foto: autorka.
27. Alois Moravec, pšedsádka knihy s princem Jirkou ř Antonín Sova, *O vysvobození prince Jirky*, Praha 1916. Foto: autorka.
28. Alois Moravec, frontispice knihy s myslivcem, chlapcem a psem ř Antonín Sova, *O vysvobození prince Jirky*, Praha 1916. Foto: autorka.

29. Alois Moravec, pšebal knihy ě Branislav Nuĝil , *Tisíc devĚ set patnĚt: tragědie nĚroda*, Praha 1924. Foto: autorka.
30. Alois Moravec, ilustrace *HistorickĚ noc* ě Branislav Nuĝil , *Tisíc devĚ set patnĚt: tragědie nĚroda*, Praha 1924. Foto: autorka.
31. Alois Moravec, ilustrace *PanĚ ve smutku* ě Branislav Nuĝil , *Tisíc devĚ set patnĚt: tragědie nĚroda*, Praha 1924. Foto: autorka.
32. Alois Moravec, pšebal - Frantiĝek Kovašĝk, *Pozorujĝ, pociĝuji, pšěmĝyĝm, vĝšm: první krĝĝky l'lovĝka u l'ĝicĝho se chodit*, Praha 1926. Foto: autorka.
33. Alois Moravec, *Vĝrnĝ l'ĝrpadlo* - Hanuĝ Sedlĝlĝek - Adolf Wenig, *Za domovem: vlastivĝda l'ĝeskoslovenskĝ*, Kniha tšĝtĝ (Morava a Slezsko), Praha 1926. Foto: autorka.
34. Alois Moravec, *Tetšĝv hlugec* - Hanuĝ Sedlĝlĝek - Adolf Wenig, *Za domovem: vlastivĝda l'ĝeskoslovenskĝ*, Kniha tšĝtĝ (Morava a Slezsko), Praha 1926. Foto: autorka.
35. Alois Moravec, titulnĝ list, dšĝvoryt - Wladyslaw Zambrzycki, *Tajemstvĝ mistra Gutenberga: Skizza*, Praha 1929. Foto: autorka.
36. Alois Moravec, pšebal ě Jan L' arek, *Balada o Kĝyrovĝ*, Praha 1934. Foto: autorka.
37. Alois Moravec, *Jan Ĥĝĝka z Trocnova*, dšĝvoryt - Frantiĝek Michĝlĝek Bartoĝ, *Listy a šĝd vojenskĝ Jana Ĥĝĝky, 1420-1423*, Praha 1935. Foto: autorka.
38. Alois Moravec, *Bojujĝcĝ husitĝĝ vĝle l' nĝci*, dšĝvoryt - Frantiĝek Michĝlĝek Bartoĝ, *Listy a šĝd vojenskĝ Jana Ĥĝĝky, 1420-1423*, Praha 1935. Foto: autorka.
39. Alois Moravec, ilustrace frontispisu ě Jindšĝch Moravec, *L'tyšĝ melodie*, Praha 1932. Foto: autorka.
40. Alois Moravec, ilustrace pšěbalu knihy - Jindšĝch Moravec, *Cihlĝšĝ*, L'ĝeskĝ Budĝĝovice 1944. Foto: autorka.
41. Alois Moravec, nĝvrh ilustrace pšěbalu knihy *Cihlĝšĝ*, soukromĝ pozřĝstalost Jindšĝcha Moravce, L'ĝeskĝ Budĝĝovice, korespondence, dopis ze dne 4. 4. 1944. Foto: autorka.
42. Alois Moravec, ilustrace frontispisu knihy - Jindšĝch Moravec, *Cihlĝšĝ*, L'ĝeskĝ Budĝĝovice 1944. Foto: autorka.
43. Alois Moravec, nĝvrh ilustrace frontispisu knihy *Cihlĝšĝ*, soukromĝ pozřĝstalost Jindšĝcha Moravce, L'ĝeskĝ Budĝĝovice, korespondence, dopis ze dne 4. 4. 1944. Foto: autorka.
44. Alois Moravec, nĝvrh ilustrace pro knihu *Cihlĝšĝ*, soukromĝ pozřĝstalost Jindšĝcha Moravce, L'ĝeskĝ Budĝĝovice, korespondence, dopis ze dne 4. 4. 1944. Foto: autorka.
45. Alois Moravec, ilustrace *Krumlovskĝ madona* - Ladislav Stehlĝk, *Madonĝ*, Praha 1944. Foto: autorka.
46. Alois Moravec, ilustrace *Kamennoúĝjezdskĝ madona* - Ladislav Stehlĝk, *Madonĝ*, Praha 1944. Foto: autorka.

47. *Kamennoújezdská madona*, (1430-1440), dřevo, Alžova jihočeská galerie v Hluboké nad Vltavou. Reprofoto: Roman Lavička, *Gotické umění, Průvodce sbírkou středověkého umění Alžovy jihočeské galerie*, Hluboká nad Vltavou 2007, s. 27.
48. Alois Moravec, ilustrace knihy ñ Karel Klostermann, *Mlhy na Blatech*, Praha 1951. Foto: autorka.
49. Alois Moravec, ilustrace knihy ñ Karel Klostermann, *Mlhy na Blatech*, Praha 1951. Foto: autorka.
50. Alois Moravec, ilustrace psbalu ñ Karel Klostermann, *Mlhy na Blatech*, Praha 1951. Foto: autorka.
51. Alois Moravec, ilustrace frontispisu ñ Karel Klostermann, *Mlhy na Blatech*, Praha 1951. Foto: autorka.
52. Alois Moravec, ilustrace frontispisu - Teréza Nováková, *Z horských chalup*, Praha 1955. Foto: autorka.
53. Alois Moravec, ilustrace *Čarý vešer zrádců* ñ Teréza Nováková, *Z horských chalup*, Praha 1955. Foto: autorka.
54. Alois Moravec, vazba knihy ñ Teréza Nováková, *Z horských chalup*, Praha 1955. Foto: autorka.
55. Alois Moravec, ilustrace knihy ñ Teréza Nováková, *Dragar*, Praha 1971. Foto: autorka.
56. Alois Moravec, vazba knihy - Teréza Nováková, *Dragar*, Praha 1971. Foto: autorka.
57. Alois Moravec, ilustrace frontispisu - Teréza Nováková, *Dragar*, Praha 1971. Foto: autorka.
58. Alois Moravec, ilustrace frontispisu ñ Antonín Sova, *Z mého kraje*, Havlíčkův Brod 1954. Foto: autorka.
59. Alois Moravec, ilustrace knihy - Antonín Sova, *Z mého kraje*, Havlíčkův Brod 1954. Foto: autorka.
60. Alois Moravec, vazba knihy - Antonín Sova, *Z mého kraje*, Havlíčkův Brod 1954. Foto: autorka.
61. Alois Moravec, vazba knihy ñ Antonín Sova, *Zaniklý domov*, Havlíčkův Brod 1960. Foto: autorka.
62. Alois Moravec, ilustrace frontispisu - Antonín Sova, *Zaniklý domov*, Havlíčkův Brod 1960. Foto: autorka.
63. Alois Moravec, ilustrace knihy - Antonín Sova, *Zaniklý domov*, Havlíčkův Brod 1960. Foto: autorka.
64. Alois Moravec, ilustrace *Východ slunce* ñ Donát Čajner, *Obrázky z psrody*, Praha 1954. Foto: autorka.
65. Alois Moravec, ilustrace *Lervánky* - Donát Čajner, *Obrázky z psrody*, Praha 1954. Foto: autorka.

66. Alois Moravec, ilustrace *Srnky* - Donát Čajner, *Obrázky z pšrody*, Praha 1954. Foto: autorka.
67. Alois Moravec, ilustrace frontispisu - Donát Čajner, *Obrázky z pšrody*, Praha 1954. Foto: autorka.
68. Alois Moravec, ilustrace obalu knihy - Donát Čajner, *Teľe voda, vodiľka*, Praha 1959. Foto: autorka.
69. Alois Moravec, ilustrace knihy - Donát Čajner, *Teľe voda, vodiľka*, Praha 1959. Foto: autorka.
70. Alois Moravec, ilustrace *Čkola* ě František Hrubín, *Čkolál'křv rok*, Praha 1956. Foto: autorka.
71. Alois Moravec, ilustrace *Ráno* ě František Hrubín, *Čkolál'křv rok*, Praha 1956. Foto: autorka.
72. Alois Moravec, ilustrace *Veľer* ě František Hrubín, *Čkolál'křv rok*, Praha 1956. Foto: autorka.
73. Alois Moravec, ilustrace *Přgřilka* ě Oldřch Syrovátka, *Padej, padej, deřgřilku!*, Praha 1956. Foto: autorka.
74. Alois Moravec, ilustrace *Mrazík* ě Oldřch Syrovátka, *Padej, padej, deřgřilku!*, Praha 1956. Foto: autorka.
75. Alois Moravec, ilustrace knihy ě Miroslav Nohejl, *Neslychaná vřc*, Praha 1957. Foto: autorka.
76. Alois Moravec, ilustrace knihy ě Miroslav Nohejl, *Neslychaná vřc*, Praha 1957. Foto: autorka.
77. Alois Moravec, ilustrace povídky *Nřmelřek* ě Jindřch Čimon Baar, *Báby a dřřlkové*, Praha 1973. Foto: autorka.
78. Alois Moravec, vazba knihy - Jindřch Čimon Baar, *Báby a dřřlkové*, Praha 1973. Foto: autorka.
79. Alois Moravec, ilustrace přbalu knihy - Jindřch Čimon Baar, *Mřřkové obrázky*, Praha 1975. Foto: autorka.
80. Alois Moravec, ilustrace frontispisu - Jindřch Čimon Baar, *Hanľe, Pro kraviľku*, Praha 1978. Foto: autorka.
81. Alois Moravec, ilustrace přbalu knihy - Jindřch Čimon Baar, *Poslední soud*, Praha 1980. Foto: autorka.
82. Alois Moravec, ilustrace knihy - Jindřch Čimon Baar, *Hanľe, Pro kraviľku*, Praha 1978. Foto: autorka.
83. Alois Moravec, ilustrace knihy - Jindřch Čimon Baar, *Poslední soud*, Praha 1980. Foto: autorka.

84. Alois Moravec, ilustrace knihy - Jindřich Čimon Baar, *Měkké obrázky*, Praha 1975. Foto: autorka.
85. Alois Moravec, ilustrace knihy - Jindřich Čimon Baar, *Báby a dědkové*, Praha 1973. Foto: autorka.
86. Alois Moravec, přebal knihy ě Jan Morávek, *Zpátel'ní voda*, Praha 1977. Foto: autorka.
87. Alois Moravec, přebal knihy ě Jan Morávek, *Veselá ves*, Praha 1978. Foto: autorka.
88. Alois Moravec, přebal knihy ě Jan Morávek, *KuropŮí*, Praha 1985. Foto: autorka.
89. Alois Moravec, ilustrace knihy ě Jan Morávek, *Zpátel'ní voda*, Praha 1977. Foto: autorka.
90. Alois Moravec, ilustrace knihy ě Jan Morávek, *Veselá ves*, Praha 1978. Foto: autorka.
91. Alois Moravec, ilustrace knihy ě Jan Morávek, *KuropŮí*, Praha 1985. Foto: autorka.
92. Alois Moravec, *Jaro*, 1918, litografie. Reprofoto: František Viktor Mokrý, *Alois Moravec*, Praha 1940, nestr.
93. Alois Moravec, *Pradleny*, 1922, linoleoryt, 250 x 330 mm. Reprofoto: Karel Čtka, *Alois Moravec, soubor grafiky k dědesátinám* (kat. výst.), Výstavní síř Hollar Praha únor 1959.
94. Alois Moravec, *Jaro*, 1919, lept, papír, 158 x 212 mm, sign.: vpravo dole tuřkou A. Moravec 19, vlevo dole tuřkou 98, SOA Třboř, fond Alois Moravec 1921-1987, sign. Ukázky grafické tvorby ě *Ro'ní období* (4 grafické listy ě. 98 vydané Topil', Praha 1920), kart. 2. Foto: autorka.
95. Alois Moravec, *Zima*, 1919, lept, papír, plakát výstavy *Alois Moravec ě Rodný kraj, prácheřské motivy v grafické tvorbě Aloise Moravce*, Městské muzeum Volyř, 12. prosince 2008 ě 20. ledna 2009. Foto: autorka.
96. Alois Moravec, *Kdyř od východu*, 1925, lept, papír, sign.: vpravo dole: A. Moravec ě Alois Moravec, *Z Kdyřského Pogumaví* (grafický cyklus), Plzeř 1925. Foto: autorka.
97. Alois Moravec, *Plzeř*, 1925, suchá jehla, papír, sign.: vlevo dole: 28-100, vpravo dole A. Moravec, SOA Třboř, fond Alois Moravec 1921-1987, sign. Ukázky grafické tvorby, kart. 2. Foto: autorka.
98. Alois Moravec, *Marnotratný syn*, 1932, suchá jehla, papír, 240 x 288 mm, AJG v Hluboké n. Vlt., inv. ě. G 9383. Reprofoto: F. V. Mokrý, *Alois Moravec*, Praha 1940, nestr.
99. Alois Moravec, *Marnotratný syn*, 1931, olej, plátno, 80 x 109,5 cm, NG Praha, inv. ě. O 3435. Reprofoto: F. V. Mokrý, *Alois Moravec*, Praha 1940, nestr.
100. Alois Moravec, *Ěňopod Rábím*, 1921, dřevoryt, papír, 382 x 502 mm, AJG v Hluboké n. Vlt., inv. ě. G 10689. Reprofoto: F. V. Mokrý, *Alois Moravec*, Praha 1940, nestr.

101. Alois Moravec, *Strakonický hrad* (titulní strana), sign.: vpravo dole: A. Moravec ñ Alois Moravec, *Strakonice*, Strakonice 1983. Foto: autorka.
102. Alois Moravec, *Přes voz na Otavu* - Alois Moravec, *Až se plyne*, Strakonice 1987. Foto: autorka.
103. Vojtěch Sedláček, *Na poli*, 1927, barevná litografie. Reprofoto: Václav Rabas (úvodní slovo), *Výtvarné album VOUB, Život: výtvarný sborník*, 1928, sv. 7, nestr.
104. Alois Moravec, *Kozlov*, 1921, tužka, akvarel, papír, 29,5 x 20,5 cm, sign.: vpravo dole: Kozlov AMo 21, SOA Plzeň, fond Alois Moravec 1921-1983, sign. Alois Moravec Skicář (1921-1956), skicář 1921 *Kozlov*, kart. 1. Foto: autorka.
105. Alois Moravec, *Kdyně* 1942, tužka, akvarel, papír, 29,5 x 20,5 cm, sign.: vlevo dole: Kdyně 28. 7. 1942 Alois Moravec, SOA Plzeň, fond Alois Moravec 1921-1983, sign. Alois Moravec Skicář (1921-1956), skicář *Mysliv Stehlík*, kart. 1. Foto: autorka.
106. Alois Moravec, *Portrét chlapce*, 1919, olej, plátno, 62 x 45, sign.: vpravo nahoře: A. Moravec 1919, Galerie výtvarného umění v Chebu, inv. I. O 367. Foto: GVU Cheb.
107. Alois Moravec, *Na břídle*, 1922, olej. Reprofoto: Václav Rabas a redakční okruh, *Život: výtvarný sborník*, 1925, sv. 5, s. 66.
108. Václav Čpála, *Pradleny*, 1919, olej, plátno, 75,5 x 88,5 cm, sign.: vlevo dole: VČ 19, L VMU v Praze, inv. I. O 277. Foto: L VMU v Praze.
109. Alois Moravec, *Koupání*, 1922, olej. Foto: Čumavské muzeum Kačperské Hory.
110. Bohumil Kubišta, *Jaro*, 1911, olej, plátno, 127,5 x 160 cm, Národní galerie v Praze, inv. I. O 3326. Foto: NG v Praze.
111. Bohumil Ullrych, *Koupání*, 1934, olej, lepenka, 24 x 19 cm, sign.: vpravo dole: B. Ullrych 1934, soukr. sb. Foto: Art Consulting Praha.
112. Alois Moravec, *Smutný dvůr*, 1922, olej, 65,7 x 85,7 cm, Galerie hlavního města Prahy, inv. I. M 385. Reprofoto: F. V. Mokrý, Alois Moravec Praha 1940, nestr.
113. Vlastimil Rada, *Spálení* 1929, olej, plátno, 56 x 71 cm, sign.: vpravo dole: V. Rada 1929, Krajská galerie v Hradci Králové, inv. I. O 975. Reprofoto: Jiří Kotalík, *Vlastimil Rada 1895-1962* (kat. výst.), NG v Praze 1976, nestr.
114. Vlastimil Rada, *Chalupy*, 1932, tempera, plátno, 69 x 90 cm, sign.: vpravo dole: Vlast. Rada 32, NG v Praze, inv. I. O 9175. Reprofoto: Jiří Kotalík, *Vlastimil Rada 1895-1962* (kat. výst.), NG v Praze 1976, nestr.
115. Alois Moravec, *V senách*, 1922, olej, 50 x 70 cm. Reprofoto: Ladislav Stehlík, *Alois Moravec - život a dílo* (kat. výst.), Okresní vlastivědné muzeum Hlávňar nad Sázavou 1971, nestr.
116. Alois Moravec, *Na dšví*, 1925, olej. Reprofoto: F. V. Mokrý, *Alois Moravec*, Praha 1940, nestr.

117. Alois Moravec, *Pálění pašezu*, 1936, olej, plátno, 52 x 68 cm, Muzeum Gumavy Kačperské Hory, inv. I. nezjištěno. Foto: autorka.
118. Alois Moravec, *Hebráci*, 1930, olej. Reprofoto: F. V. Mokrý, *Alois Moravec*, Praha 1940, s. 17.
119. Pieter Brueghel starší, (1525-1569), *Hebráci*, 1568, olej na panelu, 18,5 x 21,5 cm, Louvre Paříž, inv. I. RF 730. Foto: Louvre Paříž.
120. Alois Moravec, *Údolí Šky Otavy*, 1928, olej. Reprofoto: F. V. Mokrý, *Alois Moravec*, Praha 1940, nestr.
121. Alois Moravec, *Rábí*, 1930, olej, plátno, 81 x 110 cm, sign.: vpravo dole: A. Moravec 30, soukr. sb. Praha. Foto: Aukční dům Sýpka.
122. Bohumil Ullrych, *Večer na Otavě*, 1922, olej. Reprofoto: F. V. Mokrý, *Bohumil Ullrych*, Praha 1946, nestr.
123. Alois Moravec, *Na Vltavě u Budčovic*, 1931, olej, deska, 30,5 x 47 cm, sign.: vpravo dole: A. Moravec 31, soukr. sb. České Budčovice. Foto: autorka.
124. Alois Moravec, *Roztloukání hrud*, 1935, olej. Reprofoto: F. V. Mokrý, *Alois Moravec*, Praha 1940, nestr.
125. Alois Moravec, *Roztloukání hrud*, 1935, uhlí, papír, sign.: vlevo dole: květen 1935 A. Moravec. Reprofoto: F. V. Mokrý, *Alois Moravec*, Praha 1940, nestr.
126. Vlastimil Rada, *Lopota*, 1921, olej, plátno, 56,5 x 93,5 cm, neznalec, NG v Praze, inv. I. O 5585. Reprofoto: Jiří Kotalík, *Vlastimil Rada 1895-1962* (kat. výst.), NG v Praze 1976, nestr.
127. Alois Moravec, *Sbírání kamene*, 1938, olej. Reprofoto: F. V. Mokrý, *Alois Moravec*, Praha 1940, nestr.
128. Václav Rabas, *Vybírání brambor*, 1931, tempera, 94 x 33 cm. Reprofoto: Václav Rabas (redigoval), *Život: výtvarný sborník*, 11. ročník, 1931-1932, s. 79.
129. Alois Moravec, *Pradlena*, 1935, olej, plátno. Reprofoto: F. V. Mokrý, *Alois Moravec*, Praha 1940, nestr.
130. Bohumil Ullrych, *Dívka a pradlena*, 1932, olej, plátno. Reprofoto: F. V. Mokrý, *Bohumil Ullrych*, Praha 1946, nestr.
131. Alois Moravec, *Na bídle*, 1938, olej. Reprofoto: F. V. Mokrý, *Alois Moravec*, Praha 1940, nestr.
132. Bohumil Ullrych, *Pradleny*, 1938, olej. Reprofoto: F. V. Mokrý, *Bohumil Ullrych*, Praha 1946, nestr.
133. Alois Moravec, *Nedělní odpoledne*, 1935, olej, plátno. Reprofoto: F. V. Mokrý, *Alois Moravec*, Praha 1940, nestr.
134. Alois Moravec, *Jarní neděle*, 1935, olej. Reprofoto: F. V. Mokrý, *Alois Moravec*, Praha 1940, nestr.

135. Alois Moravec, *Sázení chleba*, 1936, olej. Reprofoto: F. V. Mokrý, *Alois Moravec*, Praha 1940, nestr.
136. Alois Moravec, *Mláčení*, 1936, olej, lepenka, 58 x 67 cm, NG Praha, inv. I. O 1769. Reprofoto: F. V. Mokrý, *Alois Moravec*, Praha 1940, nestr.
137. Václav Rabas, *Sázení do pece*, 1939, olej, plátno, 47 x 31 cm, GVU Cheb, inv. I. O 308. Foto: GVU Cheb.
138. Václav Rabas, *Na mlati*, 1939, olej, plátno, 55 x 74 cm, GVU Cheb, inv. I. O 300. Foto: GVU Cheb.
139. Alois Moravec, *Ve stodole*, 1937, olej Reprofoto: F. V. Mokrý, *Alois Moravec*, Praha 1940, nestr.
140. Karel Boháček, *Ve stodole*, (1926), uhl, papír. Reprofoto: F. V. Mokrý a Josef Krap (uspořádal), *Hivot: výtvarný sborník*, sv. 6, 1927, obr. 31.
141. Vojtěch Sedláček, *Podzim v polích*, 1933, olej, plátno, 59 x 98,5 cm, GVUO. Reprofoto: Vojtěch Lahoda, *Civilismus, primitivismus a sociální tendence v malířství dvacátých a třicátých let*, in: Vojtěch Lahoda a Mahulena Nežlehnová ed al., *Dějiny českého výtvarného umění IV/2 1890/1938*, Praha 1998, s. 142.
142. Alois Moravec, *Pastviny u Svíratc*, 1944, olej, plátno, 68 x 99 cm, sign.: vpravo dole: Alois Moravec 44, soukr. sb. L eské Budějovice. Foto: autorka.
143. Alois Moravec, *Přívaz na Luhčici u Rudné*, 1945, olej, plátno, 68 x 99 cm, sign.: vpravo dole: Alois Moravec 1945, na rubu výstavní štítek Alžběta Jihol eské galerie v L eských Budějovicích, zn. na napínacím rámu *A vystaveno: Jihol egi Melantrich*". Foto: Aukční dům Zezula, I. A28/227.
144. Vlastimil Rada, *Přívaz v Sedlci*, 1940, olej. Reprofoto: Jan Květa, *Vlastimil Rada, malíř a ilustrátor*, Praha 1953, obr. 42.
145. Alois Moravec, *Dynamitová nálož*, 1943, olej. Reprofoto: Karel Fiala (upravil), *Sdružení jihol eských výtvarníků*, L eské Budějovice 1949, nestr.
146. Alois Moravec, *Práce*, 1943, olej. Reprofoto: Karel Fiala (upravil), *Sdružení jihol eských výtvarníků*, L eské Budějovice 1949, nestr.
147. Alois Moravec, *Pradlena v chaloupkách*, 1951, olej, karton, 69 x 56,5 cm, sign.: vpravo dole: Alois Moravec 51, soukr. sb. L eské Budějovice. Foto: autorka.
148. Alois Moravec, *První domky v Poštrá*, 1952, olej, karton, 49 x 31 cm, sign.: vpravo dole: Alois Moravec 52, soukr. sb. L eské Budějovice. Foto: autorka.
149. Alois Moravec, *Na kraji vesnice*, 1947, olej, plátno, 55 x 75 cm, sign.: vpravo dole: A. Moravec. Foto: prodejní galerie Antique a nám. Republiky 12, Plzeň.
150. Alois Moravec, *Strakonický rybník*, 1958, olej, karton, 65 x 44,5 cm, sign.: vlevo dole: Alois Moravec 58, soukr. sb. L eské Budějovice. Foto: autorka.

151. Vlastimil Rada, *Krajina v Troji u Prahy*, 1952, olej, plátno, 80 x 111 cm, neznal' eno, NG v Praze, inv. l. 6131. Reprofoto: Jiř Kotalík, *Vlastimil Rada 1895-1962* (kat. výst.), NG v Praze, Jízdárna praňského hradu 1976, nestr.
152. Václav Ğpála, *Pivořky bílé na Otavě*, 1935, olej, plátno, 115 x 78 cm, sign.: vpravo dole: V. Ğpála 35. Foto: Galerie Art Praha.
153. Alois Moravec, *Kytice pivořk s jasmíny*, 1950, olej, deska, 54 x 74 cm, sign.: vpravo dole: MORAVEC 50, soukr. sb. Ľ eské Budějovice. Foto: autorka.
154. Alois Moravec, *Vydra*, 1959, olej, 65 x 100 cm, ĞMKH. Foto: autorka.
155. Alois Moravec, *U Klostermannů v Srní*, 1960, olej, 35 x 50 cm, ĞMKH. Reprofoto: Ladislav Stehlík, *Alois Moravec, Pátá výstava prací ze Ğumavy a PoĞumaví* (kat. výst.), Ğumavské muzeum KaĞperské Hory 1969.
156. Alois Moravec, *KaĞperské hory*, 1960, olej, 65 x 100 cm, ĞMKH. Foto: autorka.
157. Alois Moravec, *Roklan z Filipovy hutě*, 1962, olej, 35 x 50, ĞMKH. Foto: ĞMKH.
158. Alois Moravec v ateliéru pšbírá Ľ estné obl' anství od delegace MNV KaĞperské Hory, 1969. Reprofoto: Státní oblastní archiv v Plzni (dále SOA Plzeň), fond Alois Moravec 1921-1983, sign. Fotografie A. Moravce s pšateli a jiné, kart. 1.
159. Ľ eskoslovenská poĞtovní známka v hodnotě 1, 60 Kč s z roku 1979 s detailem obrazu Alois Moravec, *Neděle u vody*, 1966, olej, plátno, 54,5 x 74 cm, NG v Praze, inv. l. O 14526. Foto: Knihovna Ľ eskoslovenských a Ľ eských poĞtovních známek, 1918-2011.
160. Alois Moravec, *Ve Strašnicích u Burianů*, 1983, olej, deska, 35 x 50 cm, sign.: vpravo dole: A. Moravec 83, soukr. sb. Ľ eské Budějovice. Foto: autorka.
161. Alois Moravec, *Kalenická alej*, 1984, olej, deska, 40 x 80 cm, sign.: vpravo dole: 84 A. Moravec, soukr. sb. Ľ eské Budějovice. Foto: autorka.

Obrazová pšloha

Den, měsíc a rok narození	5.1. 1899 - pátý leden jeden tisíc osm set devadesát devět
Rodné číslo	neuvedeno
Místo narození	Chyšky, část Chyšky 22, okr. Písek
Jméno a příjmení dítěte	Alois Moravec
Pohlaví	mužské
Otce Jméno a příjmení den, měsíc, rok, místo narození povolání a bydliště Jména a příjmení jeho rodičů	Josef Moravec 23. březen 1849 Borek 1, okr. Plzeň-jih učitel, Chyšky 22, okr. Písek Vojtěch Moravec Marie roz. Zahradníková
Matka Jméno a příjmení den, měsíc, rok, místo narození povolání a bydliště Jména a příjmení jejích rodičů	Anežka Moravcová roz. Šmídová 21. leden 1866 Dmýšstice, okr. Písek v domácnosti, Chyšky 22, okr. Písek František Šmíd Josefa roz. Hamerníková
Poznámka	

v Chýškách

Dne 18. listopadu 1997

SEVI - 03 001 0 - Rodný list 1/90 TZ 13-9229-90-G

Matrikářka: **KRMEX**

1. Portrét Aloise Moravce.

2. Opis rodného listu Aloise Moravce.

3. Dům v Malých Chýškách číslo popisného 22, kde žila rodina Moravcova, a kde se Alois narodil.

4. Alois Moravec, *Návrhy kostýmů pro operu Dalibor od Bedřicha Smetany pro Městské divadlo v Plzni*, 1924, Archiv Západočeského muzea v Plzni.

5. Alois Moravec, *Návrhy kostýmů pro operu Dalibor od Bedřicha Smetany pro Městské divadlo v Plzni*, 1924, Archiv Západočeského muzea v Plzni.

6. Alois Moravec s Josefem Sichingerem na chatě u Střelských Hoštic, 1979, SOA Plzeň.

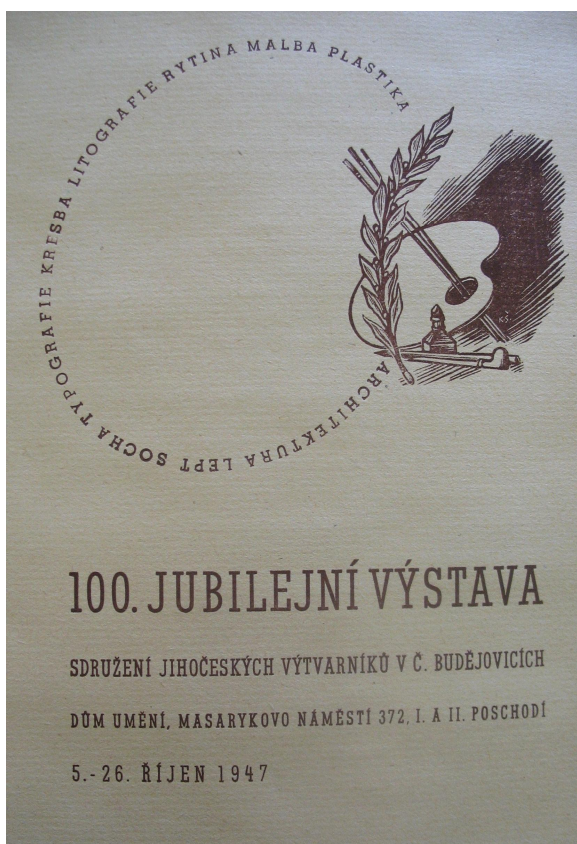
7. Alois Moravec, Teta Zajícová v Myslivě u Stehlíků, 1942, SOA Plzeň.

15. Ota Matoušek, plakát výstavy, 1934, SOA Třeboň.

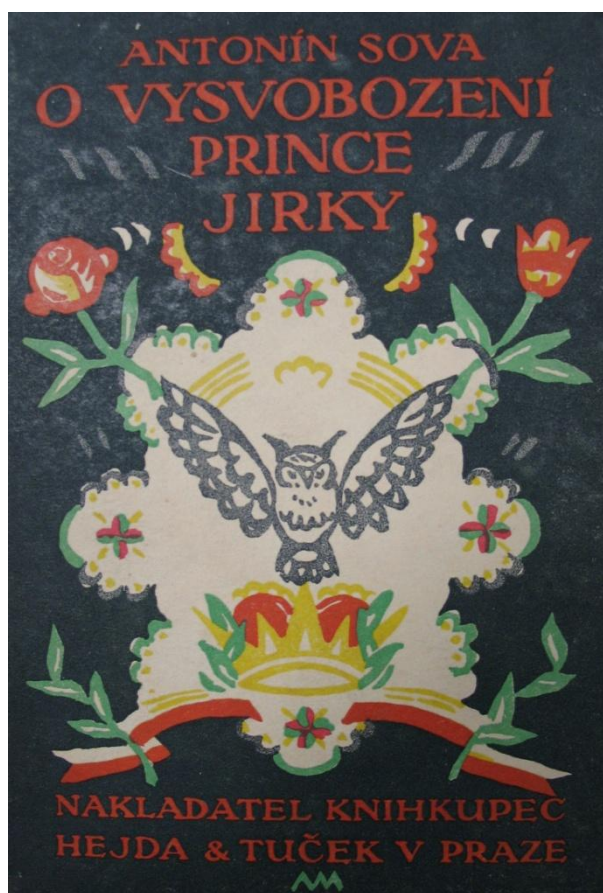
19. Jaroslav Bureš, plakát výstavy, 1939, SOA Třeboň.

21. Jiří Linhart, Titulní strana katalogu, 1947, SOA Třeboň.

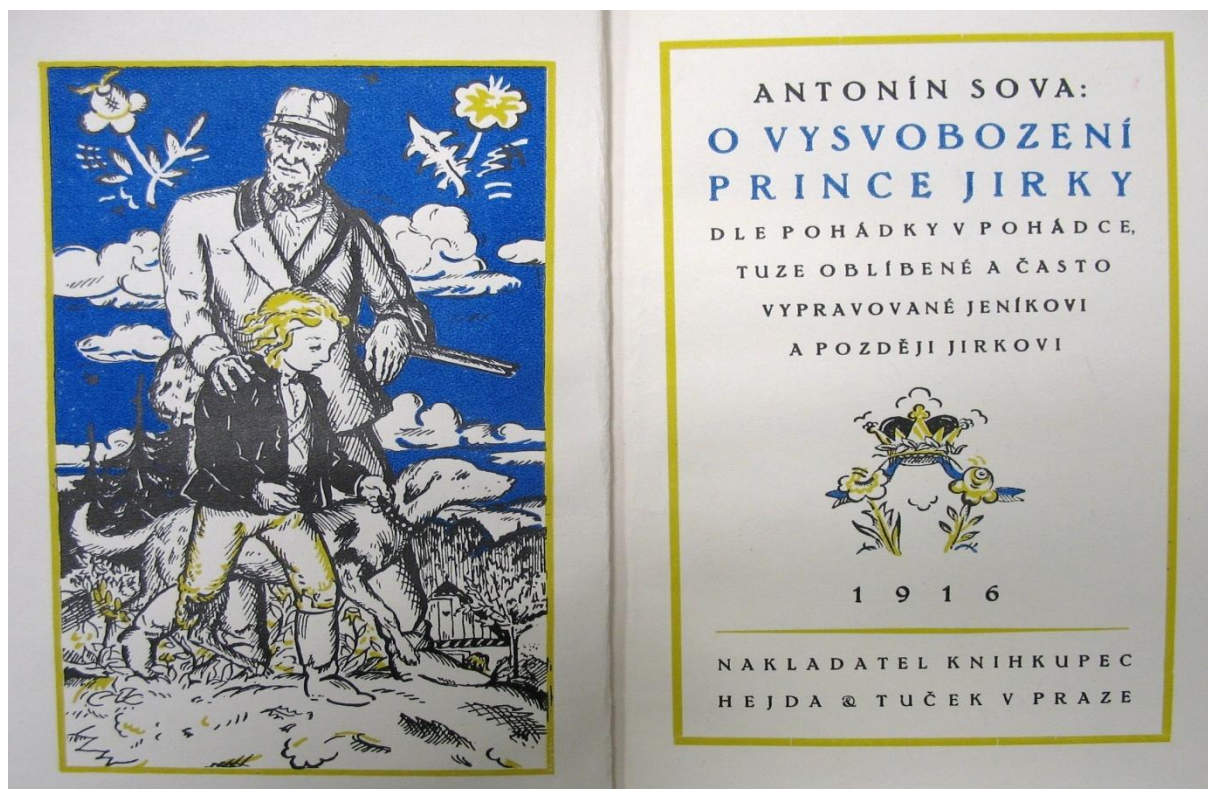
23. Ota Matoušek, Linoryt, 1949, SOA Třeboň.

26. A. M., obálka, Antonín Sova, Praha 1916.

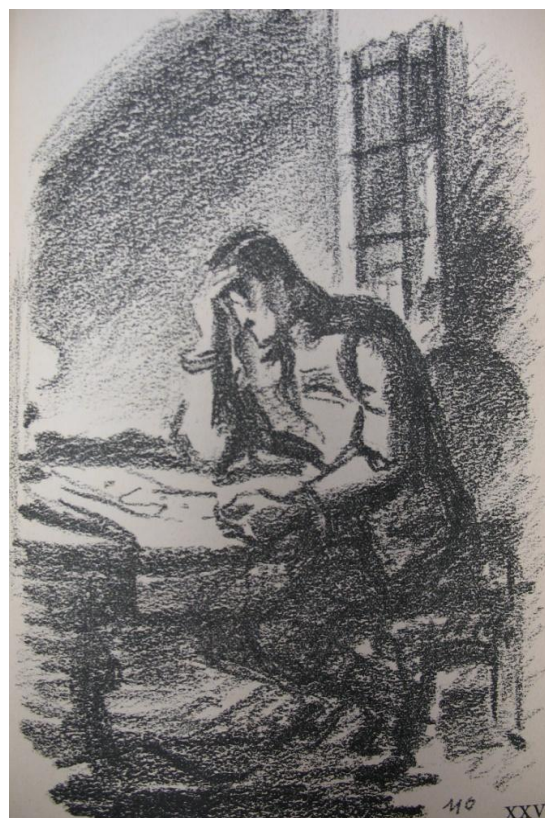
27. A. M., předsádka s princem, A. Sova, Praha 1916.

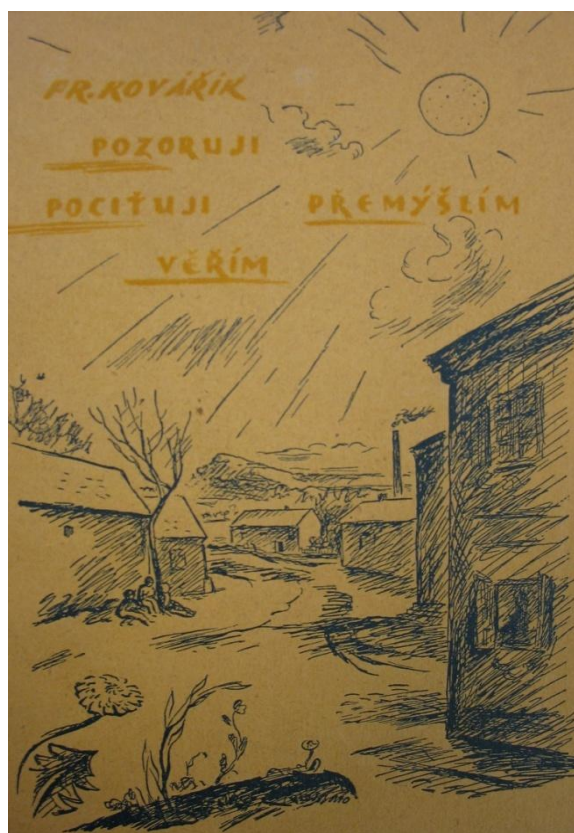
28. Alois Moravec, frontispice, Antonín Sova, *O vysvobození prince Jirky*, Praha 1916.

29. A. M., přebal, B. Nušić, 1915, Praha 1924.

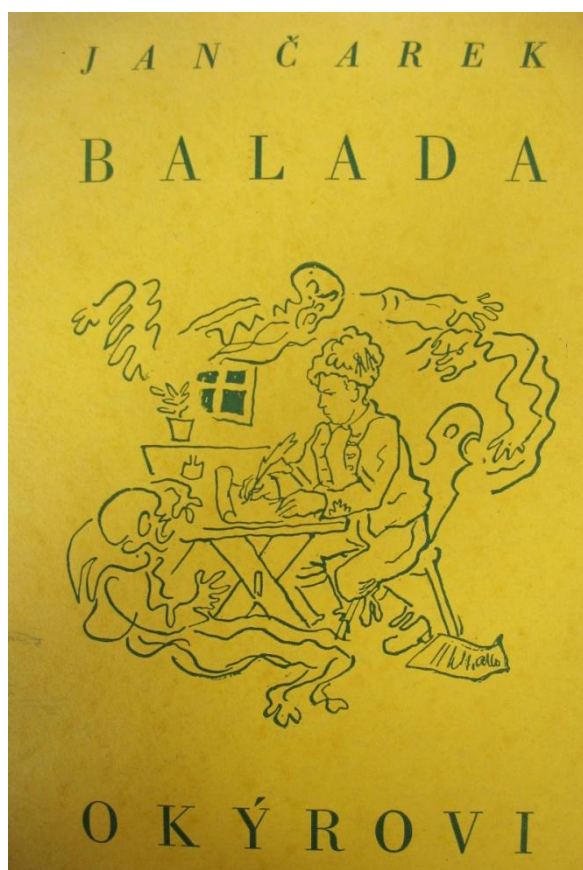
30. A. M., *Historická noc*, B. Nusić, 1915, Praha 1924.

32. A. M., přebal, Františka Kovaříka, Praha 1926.

35. A. M., titulní list, W. Zambrzycki, Praha 1929.

36. A. M., přebal, Jan Čarek, *Balada o Kýrovi*, 1934. 37. A. M., *Jan Žižka z Trocnova*, F. M. Bartoš, Praha 1935.

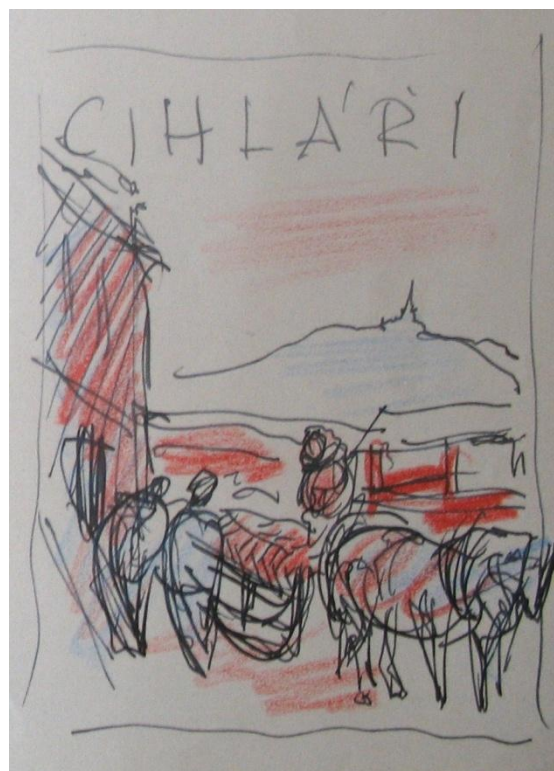
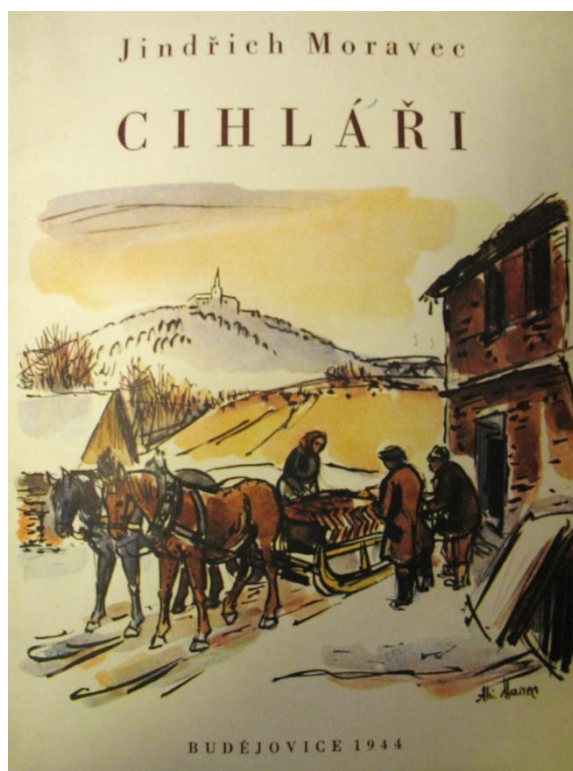
P OZDRAVENIE VÁM OD BOHA OTCE
A PÁNA NAŠEHO JEZU KRISTA, JENŽ
SĚ JEST DAL ZA NAŠE HŘIECHY, A
NETOLIKO ZA NÁS, ALE ZA VEŠKEN SVĚT,
ABY NÁS Z TOHOTO SVĚTA ZLOSTNÉHO
VYSVOBODIL, JEMUŽ JEST ČEST A CHVÁLA
NA VĚKY VĚKÓV, AMEN. ŽÁDOŠŤ VŠEHO
DOBRÉHO, V PÁNU BOHU BRATŘIE MILÍ
A VĚDĚTIŤ VÁM DÁVÁM, ŽEŤ MNĚ JEST
ZPRAVILA NEBOŤKE KUČTAJNOVA ŽENA
ZE DVORCE, ŽE JEST DALA SCHOVATI PE-
ŘINY A ŠATSTVIE SVĚTU U VÁS ĽPROCHOVI.
PROTOŽ VÁS PROSÍM, ABYŠTE JÍ TO PRO-
PUSTILI, COŽ JEST JEJIEHO. JAN ŽIŽKA
Z KALIKHU, ZPRÁVKE LIDU TÁBORIKÉHO
V NADĚJI BOŽÍ.
HEJTMANÓM I VŠIE OBCE MĚSTA DOMAŽ-
LICKÉHO BUĎ TENTO LIST DÁN.

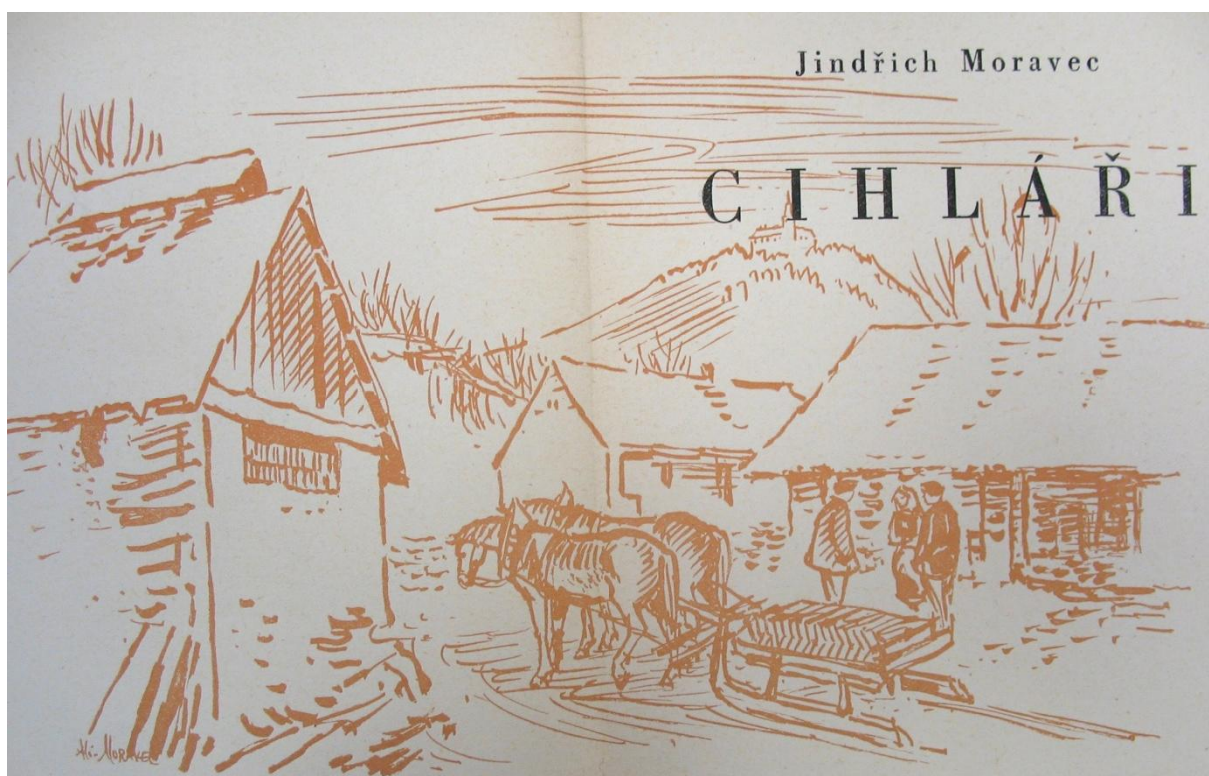
38. A. M., *Bojující husitští válečníci a vineta s husou*, F. M. Bartoš, *Listy a řád vojenský J. Žižky*, Praha 1935.

39. Alois Moravec, frontispice, Jindřich Moravec, *Čtyři melodie*, Praha 1932.

40. A. M., přebal, J. Moravec, *Cihláři*, Č. B. 1944. 41. A. M., návrh k přebalu, J. Moravec, Č. B. 1944.

42. Alois Moravec, frontispice, Jindřich Moravec, *Cihláři*, České Budějovice 1944.

43. Alois Moravec, návrh pro frontispice, Jindřich Moravec, *Cihláři*, České Budějovice 1944.

44. A. M., nepoužitý návrh, J. Moravec, *Cihláři*, 1944.

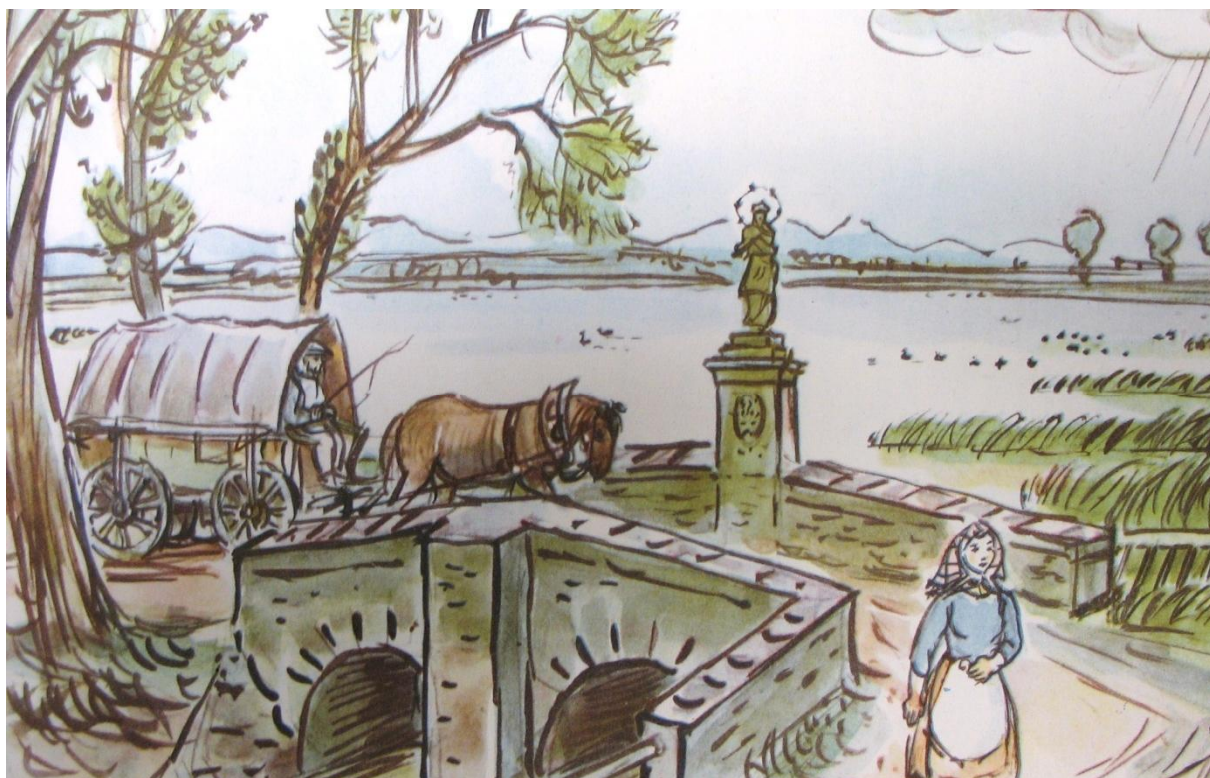
45. A. M., *Krumlovská madona*, L. Stehlík, 1944.

46. A. M., *Kamennoújezdská madona*, L. Stehlík, 1944.

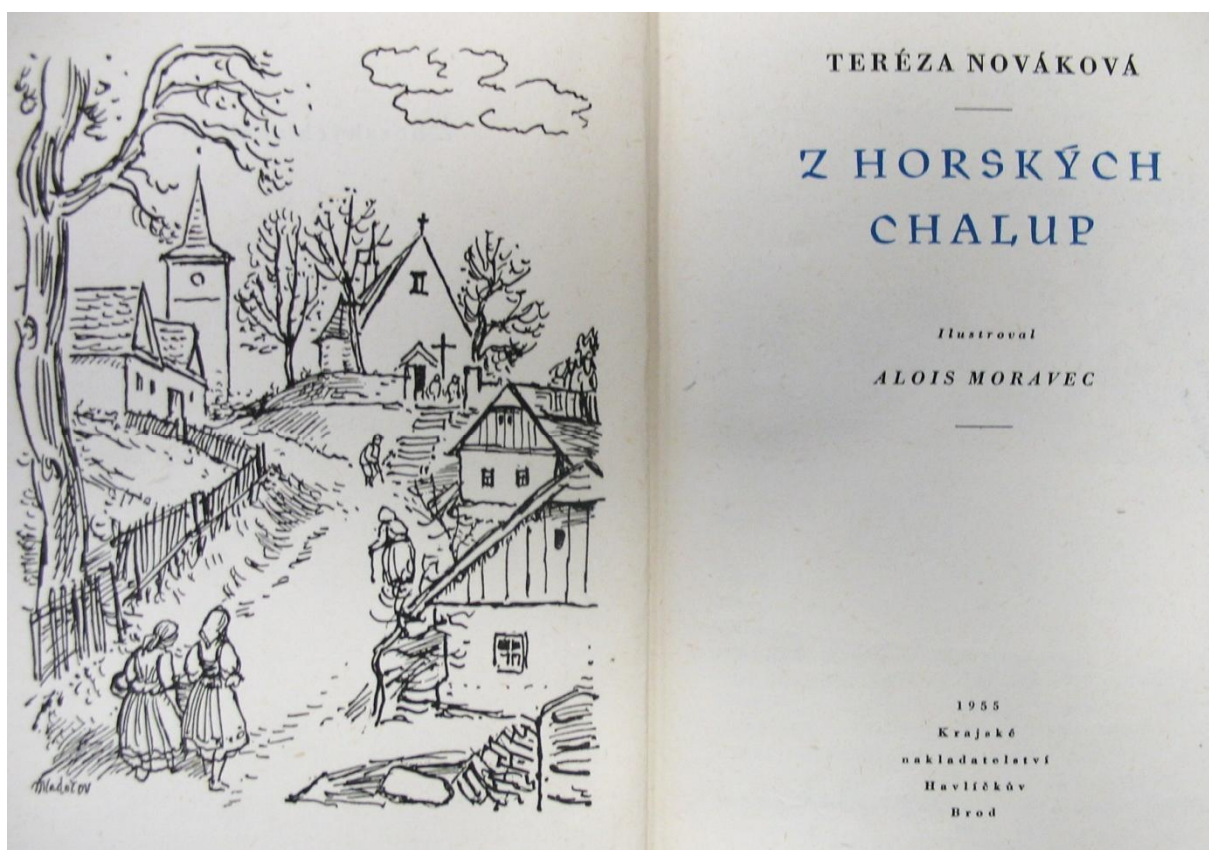
47. *Kamennoújezdská madona*, (1430-1440), AJG.

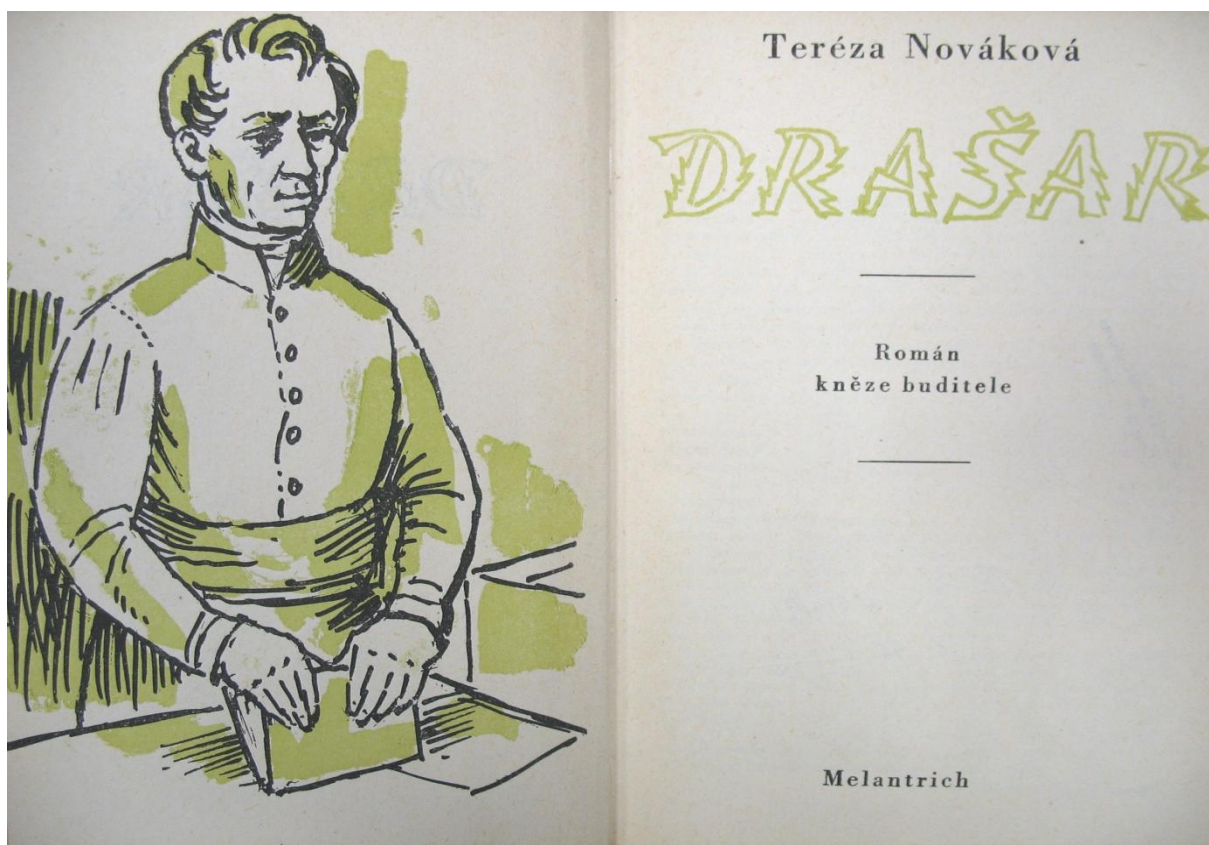
49. Alois Moravec, ilustrace s povozem, Karel Klostermann, *Mlhy na Blatech*, Praha 1951.

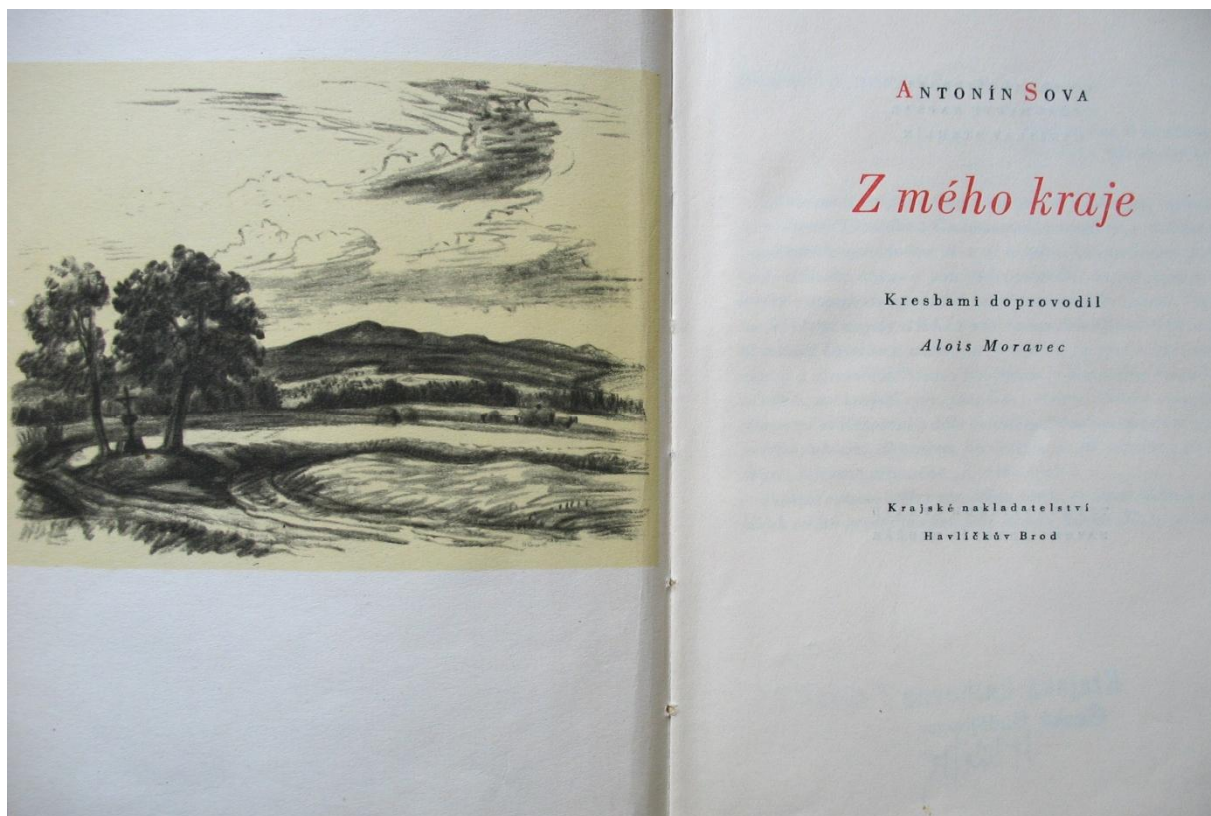
50. A. M., přebal, K. Klostermann, Praha 1951. **51.** A. M., předsádka, K. Klostermann, *Mlhy na Blatech*, 1951.

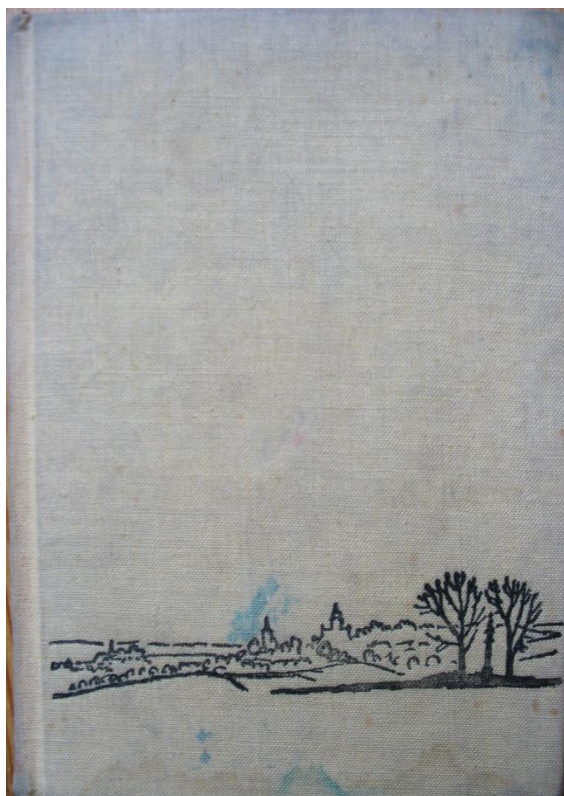
52. Alois Moravec, frontispice, Teréza Nováková, *Z horských chalup*, Havlíčkův Brod 1955.

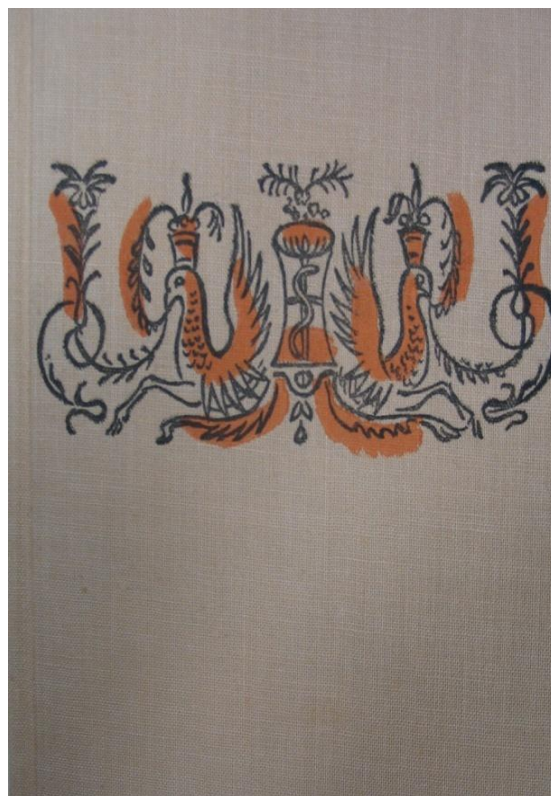
57. Alois Moravec, frontispice, Teréza Nováková, *Drašar*, Praha 1971.

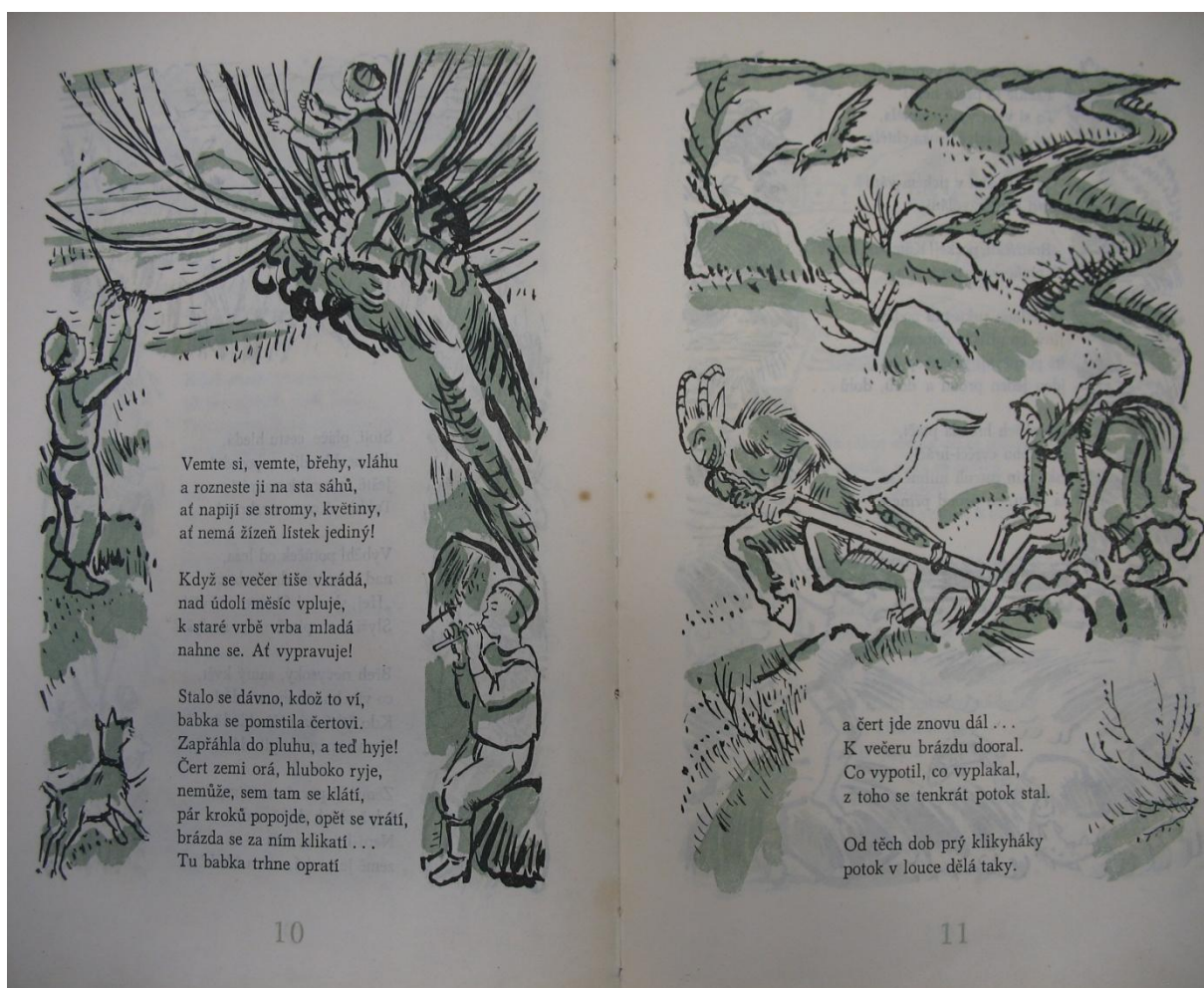
58. Alois Moravec, frontispice, Antonín Sova, *Z mého kraje*, Havlíčkův Brod 1954.

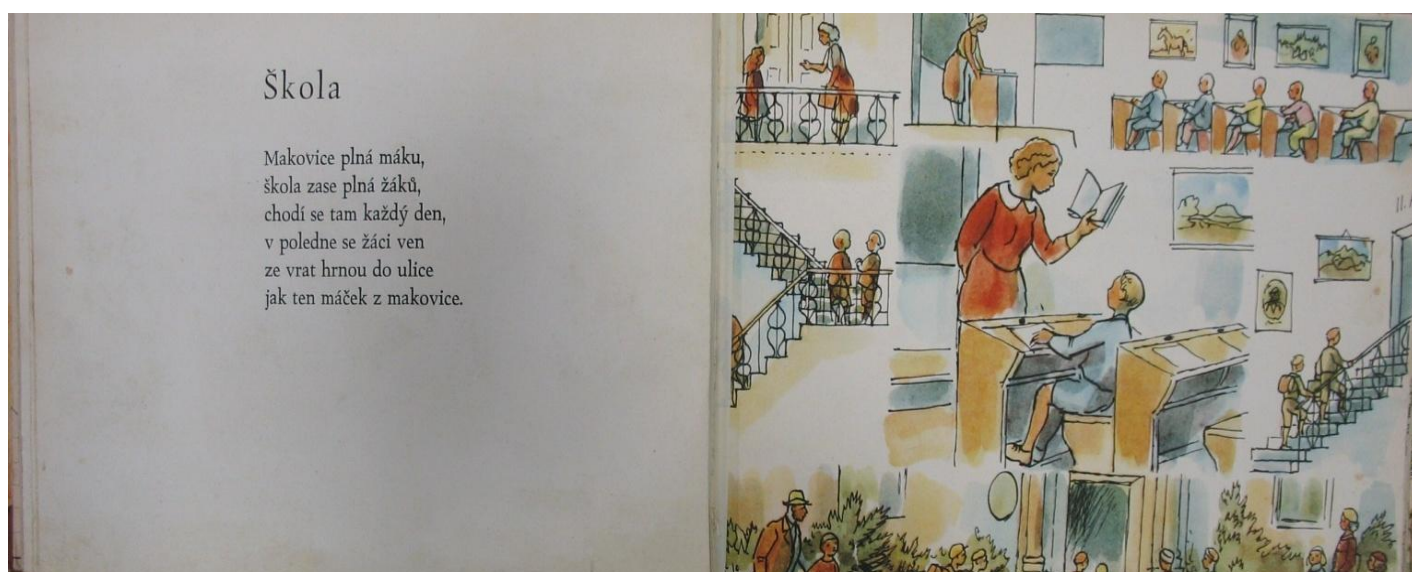
60. A. M., vazba, A. Sova, *Z mého kraje*, H. B. 1954.

61. A. M., vazba, A. Sova, *Zaniklý domov*, H. B. 1960.

69. Alois Moravec, ilustrace, Donát Šajner, *Teče voda, vodička*, Praha 1959.

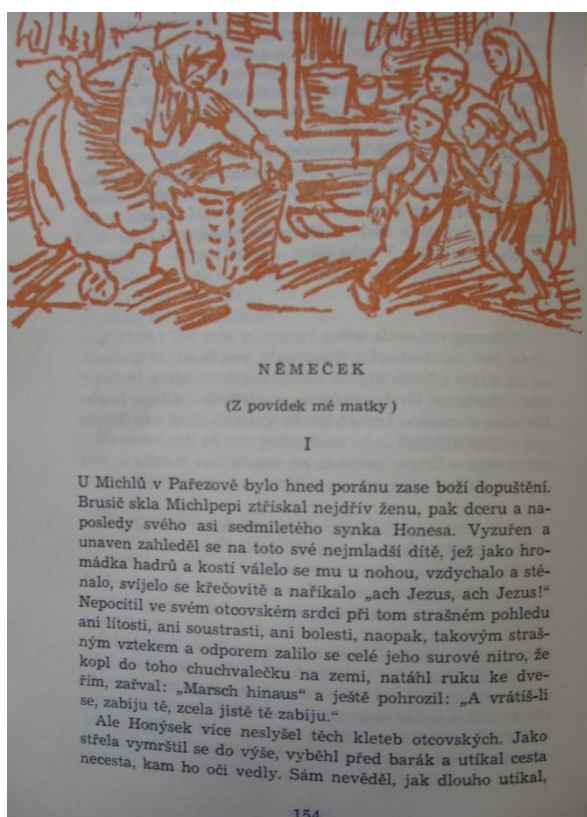
70. Alois Moravec, *Škola*, František Hrubín, *Školáčkův rok*, Praha 1956.

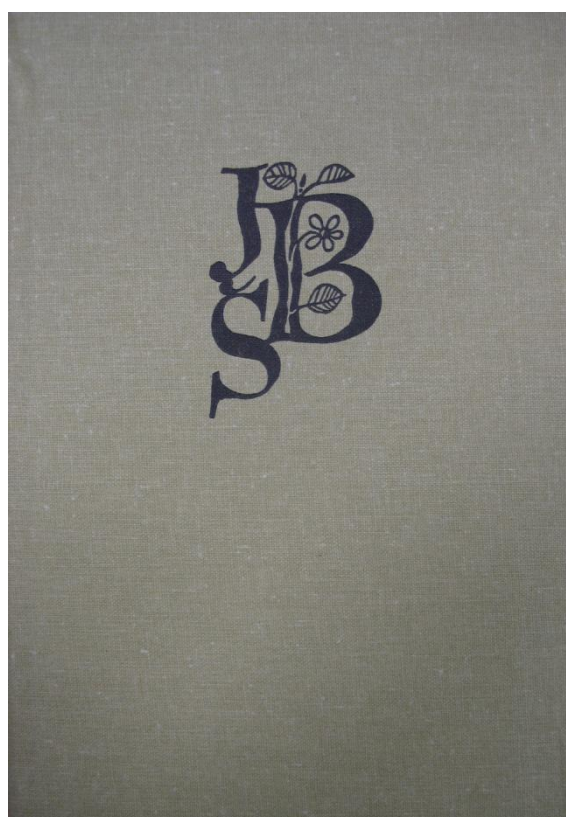
73. Alois Moravec, *Píšťalička*, Oldřich Syrovátka, *Padej, padej, deštičku!*, Praha 1956.

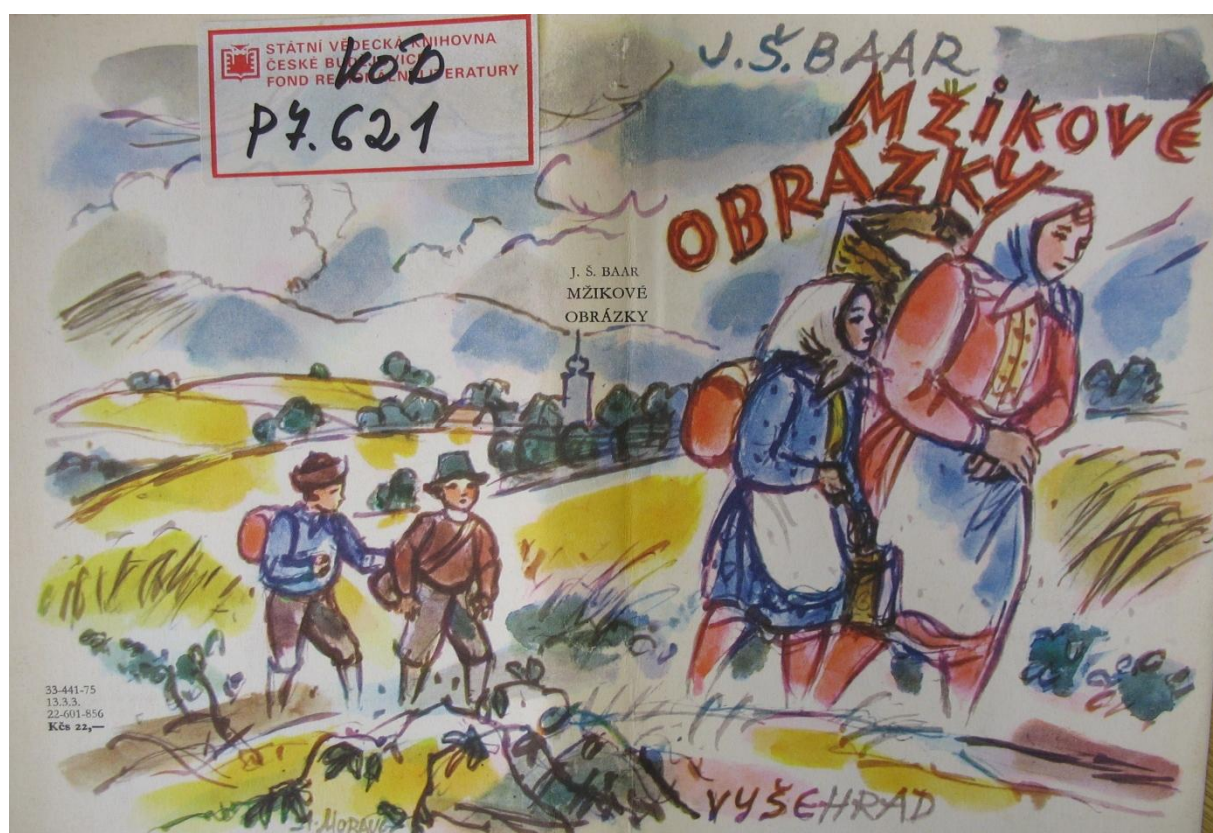
75. A. M., *Obrat*, M. Nohejl, *Neslýchaná věc*, 1957. 76. A. M., ilustrace, M. Nohejl, *Neslýchaná věc*, 1957.

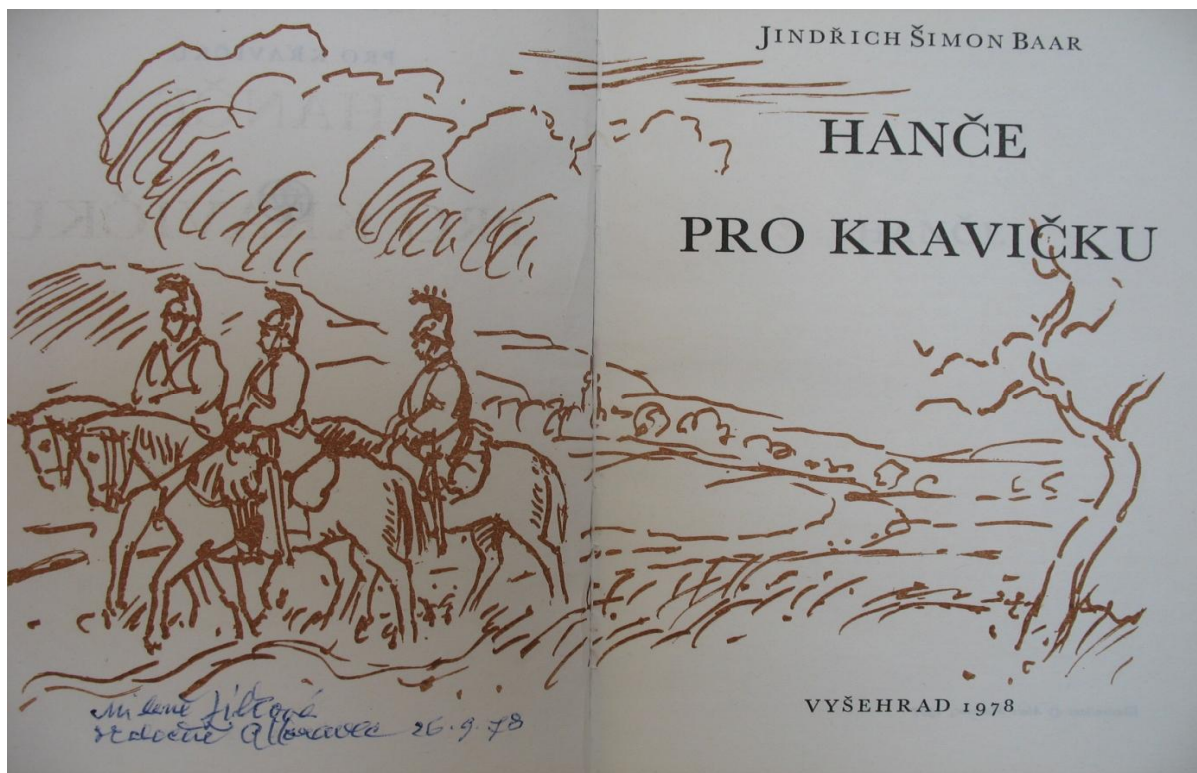
77. A. M., Němeček, J. Š. Baar, *Báby a dědkové*, 1973.

78. A. M., vazba, J. Š. Baar, *Báby a dědkové*, 1973.

79. Alois Moravec, přebal, Jindřich Šimon Baar, *Mžikové obrázky*, Praha 1975.

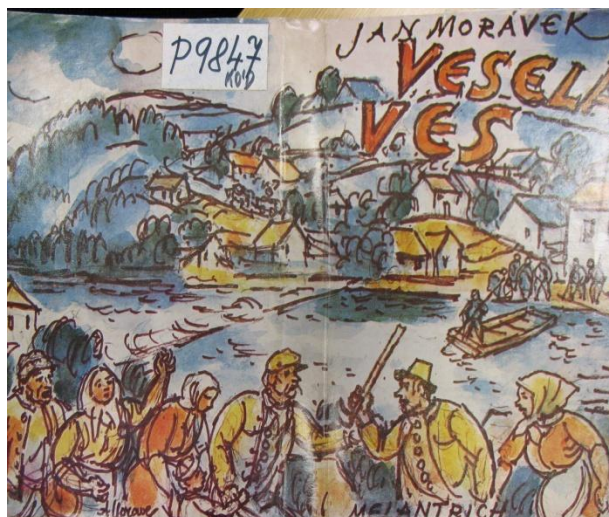
80. Alois Moravec, frontispice, Jindřich Šimon Baar, *Hanče, Pro kravičku*, Praha 1978.

82. A. M., ilustrace, J. Š. Baara, *Hanče*, 1978. **83.** A. M., ilustrace, J. Š. Baar, *Poslední soud*, 1980.

84. A. M., ilustrace, J. Š. Baar, *Mžikové obrázky*, 1975. **85.** A. M., ilustrace, J. Š. Baar, *Báby a dědkové*, 1973.

86. A. M., přebal, Jan Morávek, *Zpáteční voda*, 1977. 87. A. M., přebal, Jan Morávek, *Veselá ves*, 1978.

88. A. M., přebal, Jan Morávek, *Kuropění*, 1985. 89. A. M., ilustrace, J. Morávek, *Zpáteční voda*, 1977.

90. A. M., ilustrace, J. Morávek, *Veselá ves*, 1978.

91. A. M., ilustrace, J. Morávek, *Kuropění*, 1985.

94. Alois Moravec, *Jaro*, 1919, lept, papír, *Roční období*, Praha 1920, SOA Třeboň.

96. Alois Moravec, *Kdyň od východu*, 1925, lept, papír, *Z Kdyněského Pošumaví*, Plzeň 1925.

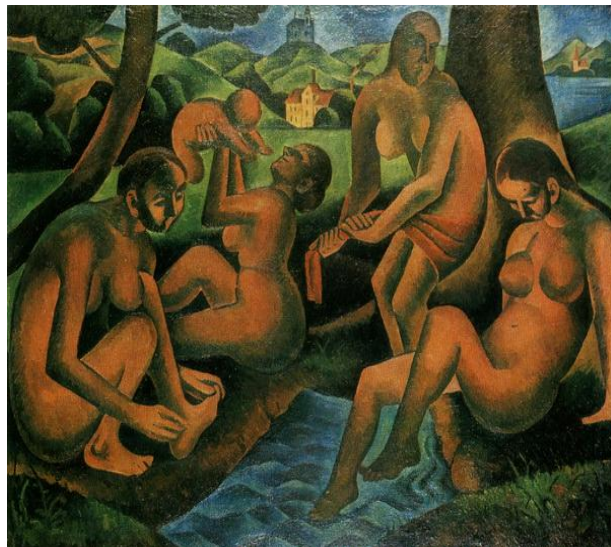
100. Alois Moravec, *Žně pod Rábím*, 1921, dřevoryt, papír, Alšova jihočeská galerie v Hluboké nad Vltavou.

106. Alois Moravec, *Portrét chlapce*, 1919, olej, plátno, Galerie výtvarného umění v Chebu.

109. A. Moravec, *Koupání*, 1922, olej, soukr. sb.

110. Bohumil Kubišta, *Jaro*, 1911, NG Praha.

112. A. Moravec, *Smutný dvůr*, 1922, olej, GHMP.

114. Vlastimil Rada, *Chalupy*, 1932, tempera, NG Praha.

118. Alois Moravec, *Žebráci*, 1930, olej.

119. Pieter Brueghel st., *Žebráci*, 1568, olej, Louvre, Paříž.

121. A. Moravec, *Rábí*, 1930, olej, plátno, soukr. sb.

122. Bohumil Ullrych, *Večer na Otavě*, 1922, olej.

123. Alois Moravec, *Na Vltavě u Budějovic*, 1931, olej, deska, soukromá sbírka České Budějovice.

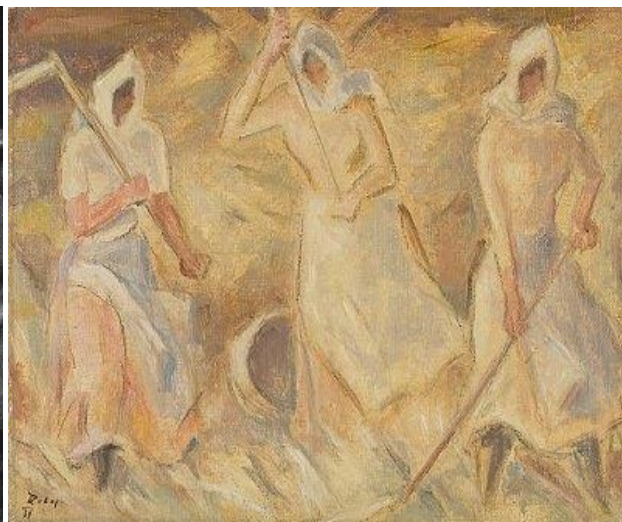
131. Alois Moravec, *Na bělidle*, 1938, olej.

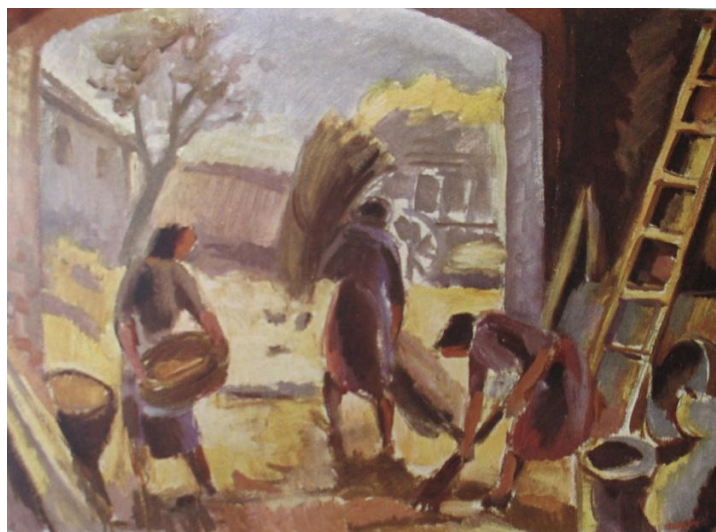
132. Bohumil Ullrych, *Pradleny*, 1938, olej.

136. A. M., *Mláčení*, 1936, olej, lepenka, NG Praha.

138. V. Rabas, *Na mlatě*, 1939, olej, plátno, GVVU Cheb.

139. Alois Moravec, *Ve stodole*, 1937, olej.

140. Karel Boháček, *Ve stodole*, (1926), uhel, papír.

142. Alois Moravec, *Pastviny u Svíratice*, 1944, olej, plátno, soukromá sbírka České Budějovice.

147. Alois Moravec, *Pradlena v chaloupkách*, 1951, olej, karton, soukromá sbírka České Budějovice.

150. Alois Moravec, *Strakoňský rybník*, 1958, olej, karton, soukromá sbírka České Budějovice.

152. Václav Špála, *Pivoňky bílé na Otavě*, 1935.

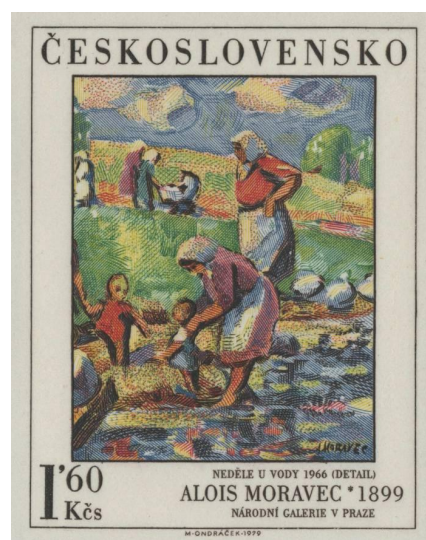
153. A. M., *Kytice pivoňek s jasmíny*, 1950, soukr. sb.

156. Alois Moravec, *Kašperské hory*, 1960, olej, 65 x 100 cm, Šumavské muzeum Kašperské Hory.

157. A. Moravec, *Roklan z Filipovy hutě*, 1962, ŠMKH.

159. A. Moravec, *Neděle u vody*, 1966, NG Praha.

160. Alois Moravec, *Ve Strašnicích u Burianů*, 1983, olej, deska, soukromá sbírka České Budějovice.

161. Alois Moravec, *Kalenická alej*, 1984, olej, deska, soukromá sbírka České Budějovice.